

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Форма навчання денна
Кафедра фінансів та банківської справи

Допускається до захисту
Завідувач кафедри _____ О.ЯРІШ
« _____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВИКА ЯК
НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ПРИБУТКОВОСТІ»
(за матеріалами Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС»)

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітня програма «Фінанси і кредит»

освітній рівень магістр

Виконавець роботи

Івченко Антон Олегович

(підпис, дата)

Науковий керівник

к.е.н., доцент Соколова Альона Миколаївна

(підпис, дата)

Рецензент

Климченко Олена Ігорівна

Полтава 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВИКА	6
1.1. Сутність, склад та економічна природа фінансових ресурсів страховика	6
1.2. Теоретичні підходи та моделі управління фінансовими ресурсами у страхуванні	15
1.3. Механізм впливу управління фінансовими ресурсами на прибутковість страховика та роль діагностики його фінансового стану.....	21
Висновки за розділом 1.....	30
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПрАТ «СГ «ТАС»	32
2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності страхової компанії....	32
2.2 Діагностика складу, структури та динаміки фінансових ресурсів.....	45
2.3 Оцінка фінансового стану як критерію ефективності управління фінансовими ресурсами	56
Висновки за розділом 2.....	66
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПрАТ «СГ «ТАС».....	69
3.1. Сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами страховика в умовах цифровізації та клієнтоорієнтованості.....	69
3.2 Розроблення дорожньої карти впровадження управлінських рішень щодо підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС».....	76
Висновки за розділом 3	89
ВИСНОВКИ	91
ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
ДОДАТКИ.....	105

ВСТУП

Страховий ринок України відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності економіки, зниженні підприємницьких ризиків, соціальному захисті населення та формуванні довгострокових інвестиційних ресурсів. Ефективність функціонування страхових компаній значною мірою залежить від раціонального формування, розподілу та використання їх фінансових ресурсів, що безпосередньо впливає на рівень прибутковості та фінансової стійкості страховиків. Водночас діяльність вітчизняних страхових компаній супроводжується низкою проблем, серед яких недостатній рівень капіталізації, обмеженість фінансових ресурсів, висока конкуренція, зростання операційних витрат, а також зниження платоспроможного попиту на страхові послуги.

Ситуація ускладнюється впливом повномасштабної війни, яка створює додаткові виклики для фінансового сектору, зокрема зростання страхових ризиків, нестабільність фінансових потоків, погіршення інвестиційного клімату та необхідність швидкої адаптації бізнес-процесів до кризових умов. У таких обставинах особливої актуальності набуває проблема ефективного управління фінансовими ресурсами страховиків як ключового чинника забезпечення їх прибутковості та конкурентоспроможності.

Питання формування, використання та управління фінансовими ресурсами страхових компаній, а також дослідження прибутковості та фінансової стійкості страховиків висвітлено у працях вітчизняних та закордонних вчених: І. Г. Аберніхіної, Д. Бадя, В. Д. Бігдаша, Н. Г. Виговської, О. О. Гаманкової, Л. Гасьоркевич, Т. А. Говорушко, М. В. Гуминської, С. М. Дячек, К. Істрате, О. А. Кнейслер, А. М. Кривенцої, Н. Г. Нагайчук, С. М. Ніколаєнка, О. М. Петрука, А. Ю. Полчанова, Л. А. Приступи, О. С. Світличної, І. Г. Сокиринської Н. М. Сташкевич, Н. В. Ткаченко, Н. В. Трусової, В. П. Чайковської, Л. В. Шірінян та ін.

Разом з тим, попри значну кількість наукових публікацій, проблематика управління фінансовими ресурсами страховика в контексті підвищення його прибутковості, з урахуванням сучасних умов цифровізації та кризових викликів, залишається недостатньо опрацьованою. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на розроблення ефективних інструментів фінансового управління страховими компаніями.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення та обґрунтування теоретичних засад управління фінансовими ресурсами страхової компанії та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо підвищення її прибутковості в сучасних умовах розвитку страхового ринку.

Для досягнення зазначеної мети в роботі поставлено й вирішено такі завдання:

- розглянуто сутність, склад та економічну природу фінансових ресурсів страховика;
- досліджено теоретичні підходи та моделі управління фінансовими ресурсами у страхуванні;
- подано механізм впливу управління фінансовими ресурсами на прибутковість страховика та з'ясовано роль діагностики його фінансового стану;
- надано фінансово-економічну характеристику діяльності ПрАТ «СГ «ТАС»;
- проведено діагностику складу, структури та динаміки фінансових ресурсів ПрАТ «СГ «ТАС»;
- здійснено оцінку фінансового стану як критерію ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «СГ «ТАС»;
- визначено сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами страховика в умовах цифровізації та клієнтоорієнтованості;
- розроблено дорожню карту впровадження управлінських рішень щодо підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС».

Об'єктом дослідження є система управління фінансовими ресурсами страхової компанії в контексті підвищення її прибутковості.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методи та інструменти управління фінансовими ресурсами страховика як чинника підвищення його прибутковості.

Теоретичною та методологічною основою кваліфікаційної роботи є фундаментальні положення теорії фінансів, фінансового і страхового менеджменту та страхової діяльності. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи економічного аналізу, зокрема: системно-структурний, нормативно-розрахунковий, індексний, методи групування, порівняльного аналізу, наукового абстрагування та узагальнення. Для оцінки фінансового стану та прибутковості страховиків застосовувалися методи фінансового аналізу, а для розроблення практичних рекомендацій – методи систематизації та узагальнення.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-законодавчі документи, які регулюють діяльність страхових компаній Укоаїни, монографії, дисертаційні роботи, статті науковців, матеріали науково-практичних конференцій з питань сутності, аналізу та управління фінансовими ресурсами падариємств, зокрема страховиків, а також статистична звітність ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Практичне значення роботи полягає в розробці практичних рекомендацій у вигляді дорожньої карти впровадження управлінських рішень щодо підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС» та можливості використання отриманих результатів у діяльності страхових компаній з метою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами та зміцнення їх фінансової стійкості.

Результати кваліфікаційного дослідження були апробовані у XLVIII Міжнародній науковій студентській конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2024 рік «Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті» (м. Полтава, 10 квітня 2025 р.) (додаток К).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВИКА

1.1. Сутність, склад та економічна природа фінансових ресурсів страховика

Фінансові ресурси страховика становлять фундамент його здатності забезпечувати страховий захист, виконувати зобов'язання перед страхувальниками та підтримувати безперервність господарської діяльності. Як економічна категорія, фінансові ресурси страхової компанії відображають сукупність коштів, що надходять у її розпорядження в процесі формування страхових фондів, здійснення операцій страхування, перестрахування та інвестиційної діяльності. Особливість страхового бізнесу полягає у тому, що значна частина фінансових ресурсів має цільовий характер, що зумовлено необхідністю забезпечення майбутніх виплат. У страхуванні ресурси формуються авансовим шляхом, коли страхувальник сплачує премію до настання страхового випадку, що формує специфічний механізм розподілу ризику та обумовлює пріоритетність фінансової стійкості страховика.

Економічна сутність фінансових ресурсів страховика проявляється в їх здатності забезпечувати покриття страхових ризиків та формувати інвестиційний потенціал. Вони є матеріальною базою виконання ключових функцій страхової діяльності, серед яких – акумулювання грошових коштів, їх перетворення у страхові резерви, інвестування тимчасово вільних ресурсів та забезпечення платоспроможності. Страхові компанії формують власні та залучені ресурси, де провідну роль відіграють залучені кошти у вигляді страхових премій. Водночас фінансова структура страховика регулюється державою, оскільки необхідно гарантувати захист інтересів страхувальників і стабільність ринку.

Рудь І. та Григоренко Т. зазначають, що «організація фінансів страхових компаній – це форми, методи, способи формування та використання фінансових ресурсів страховика» [58].

У загальнотеоретичному розумінні фінансові ресурси підприємства – це «грошові доходи і надходження, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і необхідні для виконання ним фінансових зобов'язань, здійснення витрат на розширене відтворення і економічне стимулювання працівників» [7]. Це визначення підкреслює універсальний характер фінансових ресурсів як матеріальної основи економічного відтворення та забезпечення господарської активності.

У страховій сфері категорія фінансових ресурсів має власну, відмінну від підприємницької, галузеву специфіку. Так, В. Базилевич наголошує, що «фінансові ресурси страхової компанії – це централізовані фонди грошових коштів, що формуються за рахунок страхових премій і призначені для покриття страхових зобов'язань» [64]. Ця позиція акцентує на тому, що центральним ядром фінансової системи страховика є страхові резерви, які забезпечують можливість виконання страхових виплат у довгостроковій перспективі. Додатково М. Мних зазначає: «сутність фінансових ресурсів страховика полягає у їх страховому характері, тобто у необхідності формування резервів, достатніх для виконання зобов'язань перед страхувальниками» [36]. Отже, формування резервів є невід'ємною умовою стійкості страхової компанії.

Важливою характеристикою є також цільовий страховий характер фінансових ресурсів страхових організацій. На думку Н. Лаврук та Л. Русул, «фінанси страхових організацій – специфічні економічні відносини з приводу забезпечення мобілізації коштів страхувальників і створення відповідних фінансових ресурсів (зокрема, страхових резервів) з метою надання страхувальнику страхового захисту» [30]. Це означає, спрямованість фінансових

відносин на формування страхових резервів за рахунок коштів страхувальників з метою забезпечення страхового захисту.

Дослідники підкреслюють багатокomпонентність фінансової структури страхової організації. С. Осадець стверджує, що «фінансові ресурси страхової компанії складаються з власного капіталу, залучених коштів та страхових резервів, які є основою платоспроможності» [42]. Подібну думку висловлюють і інші автори, підкреслюючи комплексність складу ресурсної бази, що включає як власні, так і тимчасово залучені фінансові потоки. І. Аберніхіна та І. Сокиринська наголошують: «капітал страхової компанії є сукупністю його фінансових ресурсів (власних, залучених і позичених), які перебувають у розпорядженні страховика, використовуються для забезпечення його діяльності та отримання прибутку» [1].

У цьому контексті значну роль відіграє точність трактування поняття «фінансові ресурси страхової організації». На думку Рудь та Григоренко, «фінансові ресурси страхової організації є сукупністю тимчасово вільних коштів, що перебувають в обігу страхової компанії та використовуються для здійснення страхової, фінансової та інвестиційної діяльності» [58]. Підтвердження знаходимо і у визначенні О. Галасюка, підкреслюючи, що «фінансові ресурси страховиків є важливим джерелом інвестиційного капіталу» [8].

Разом з тим, фінансові ресурси страховика спрямовуються на вирішення широкого спектра завдань, зокрема виконання зобов'язань, інвестування та забезпечення розвитку компанії. Як зазначає А. Доманчук, «фінансові ресурси страхових компаній – це кошти, що перебувають в їх розпорядженні і спрямовуються на виконання страхових зобов'язань, створення резервів, інвестування, розвиток діяльності» [16]. Це визначення охоплює ключові функції ресурсів, серед яких – гарантія платоспроможності та забезпечення інвестиційної ефективності.

Інвестиційний аспект є невід'ємною частиною фінансових ресурсів страховика. П. Шумелда акцентує, що «інвестиційний дохід є невід'ємним

компонентом фінансових ресурсів страховика та визначає його конкурентоспроможність»[76]. Завдяки наявності значних тимчасово вільних коштів страхові компанії здатні здійснювати диверсифіковану інвестиційну діяльність, підвищуючи таким чином свою фінансову стійкість.

Економічна природа фінансових ресурсів страховика визначається їх перерозподільчим характером. Як відзначають Майборода О.В. та Хлопкова С.Ю. «фінансові ресурси – це сукупність усіх грошових коштів і надходжень, що має підприємство в певний період (або на дату), і які спрямовують на здійснення грошових розрахунків і відрахувань, необхідних для його виробничого та соціального розвитку». [32] Отже, фінансові ресурси страхової компанії – це не лише активи, а передусім інструмент розвитку страхової компанії та забезпечення стабільності страхового ринку.

Управлінський аспект також є надзвичайно важливим: Д. Нестерова зауважує, що саме «за рахунок фінансових ресурсів страховик виконує свої зобов'язання перед страхувальниками, може стабілізувати власний фінансовий стан, зменшити інфляційний тиск, пропонувати на страховому ринку менш прибуткові види страхових послуг» [41]. Це підтверджує, що ефективне формування та використання фінансових ресурсів є ключовою умовою стабільного функціонування страхової компанії.

Узагальнення теоретичних підходів дозволяє визначити, що фінансові ресурси страхової компанії являють собою комплексну, регламентовану та функціонально орієнтовану систему грошових фондів, сформованих за рахунок страхових премій, власних, залучених і позичених коштів, які забезпечують виконання страхових зобов'язань, формування резервів, ведення фінансової та інвестиційної діяльності, підтримання платоспроможності та стійкості страховика.

На відміну від фінансових ресурсів підприємства, вони мають ризик-компенсаційний характер, чітко визначені напрями використання та значною мірою підпорядковані нормативному регулюванню. Таким чином, дефініція

«фінансові ресурси страхової компанії» повинна враховувати одночасно їх страхову, інвестиційну, резервну та регулятивну природу, що визначає їх унікальне місце у фінансовій системі та потребує спеціалізованих підходів до управління.

Склад фінансових ресурсів страхової компанії охоплює власний капітал, залучені кошти та позикові ресурси (рис. 1.1).

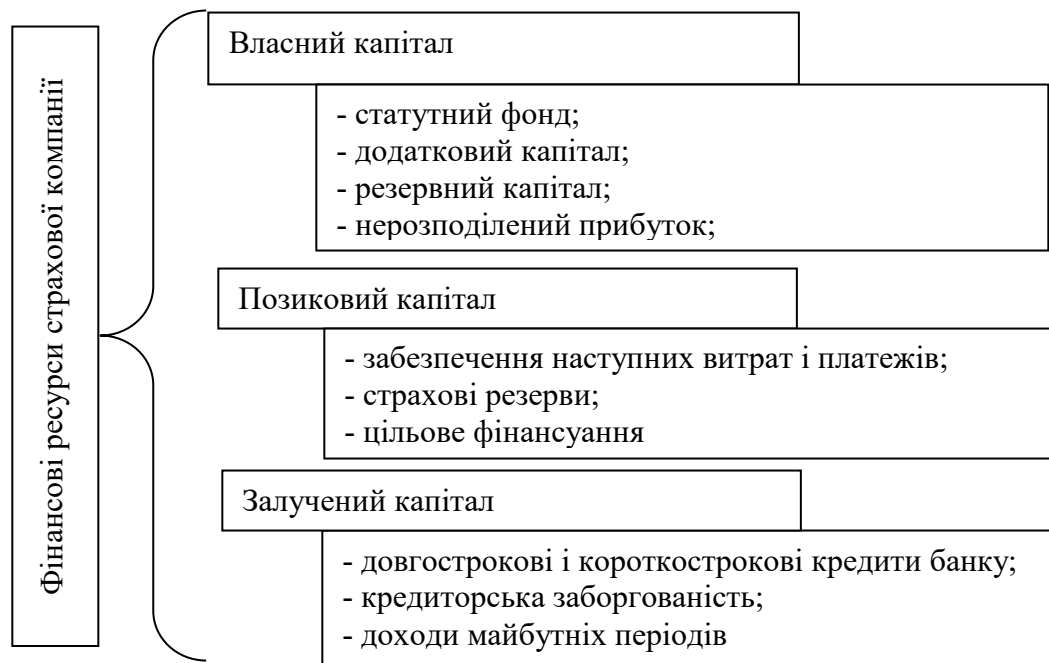

Рисунок 1.1 – Склад фінансових ресурсів страхової компанії, побудовано автором за [35; 58; 59; 65]

Власний капітал представлений статутним капіталом, резервним капіталом, додатковими надходженнями та нерозподіленим прибутком. Статутний капітал є початковою основою діяльності страховика, забезпечуючи мінімальний рівень платоспроможності та виступаючи гарантією для страхувальників. Державне регулювання визначає мінімальні вимоги до його розміру, що створює фінансову надійність та дисципліну на ринку страхових послуг. Нерозподілений прибуток та резервний капітал забезпечують страховика можливістю фінансового маневру,

дозволяючи збільшувати обсяг операцій, інвестувати в розвиток та компенсувати тимчасові збитки. Залучені ресурси формуються в основному за рахунок страхових премій. Саме вони становлять найбільшу частину фінансової бази, оскільки під час укладання договору страхувальник здійснює попередню оплату майбутнього ризику. Це пояснює специфіку страхування: страховик отримує кошти раніше, ніж виникне зобов'язання щодо виплати страхового відшкодування.

Такі кошти є тимчасово вільними та можуть інвестуватися, що забезпечує страховій компанії можливість отримання додаткового доходу. Важливою складовою залучених ресурсів є перестрахові платежі та частки від перестраховувальників, що сприяє розподілу ризику та стабілізації фінансових результатів.

Страхові резерви є ключовим елементом фінансових ресурсів страховика, оскільки вони мають чітке цільове призначення – забезпечення майбутніх страхових виплат (рис. 1.2). «Страховий резерв – кошти, що формуються Страховиком з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум» [81].

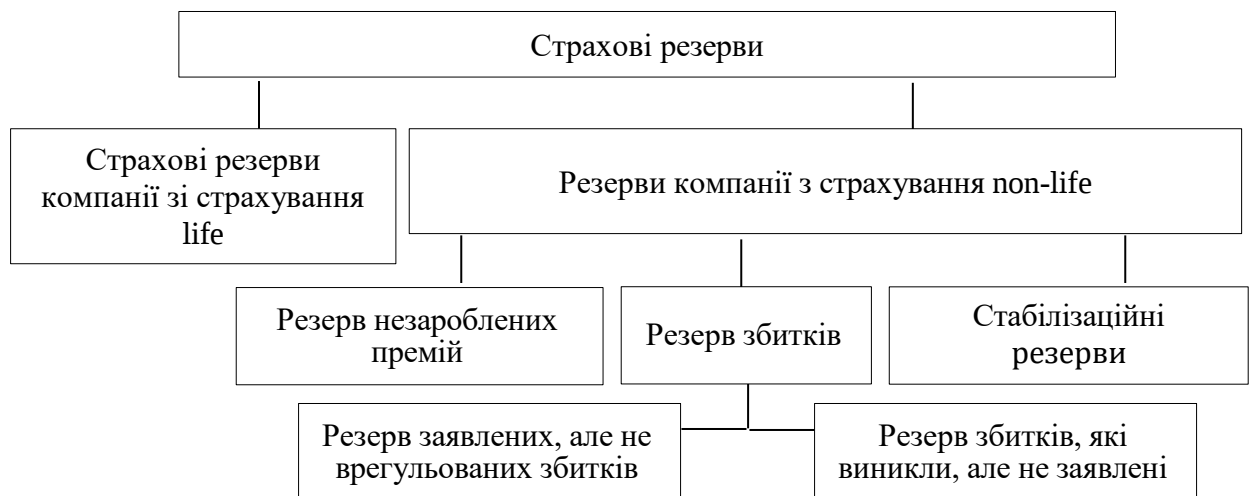

Рисунок 1.2 – Класифікація страхових резервів за спеціалізацією страховиків, структуровано автором за [45; 55; 65; 69]

У ризикових видах страхування резерви включають резерв незароблених премій, резерв збитків, резерв коливань збитковості та резерв катастроф (рис. 1.3). У страхуванні життя резерви формуються за іншими принципами, зокрема довгострокового нагромадження, що забезпечує виконання зобов'язань на десятирічний період (рис. 1.4). Формування резервів суворо регламентується законодавством, а їх структура визначається необхідністю забезпечення стабільності та ліквідності, а саме: страхові резерви включають технічні резерви (резерви невикористаних премій; резерви заявлених, але ще не врегульованих збитків і резерви збитків) та інші резерви, такі, як резерв страхових виплат. Як зазначено в законодавстві: «технічні резерви – величина, яка визначає грошову оцінку зобов'язань страховика за договорами, розрахована відповідно до вимог законодавства з метою забезпечення майбутніх страхових виплат (страхових відшкодувань)» [53].

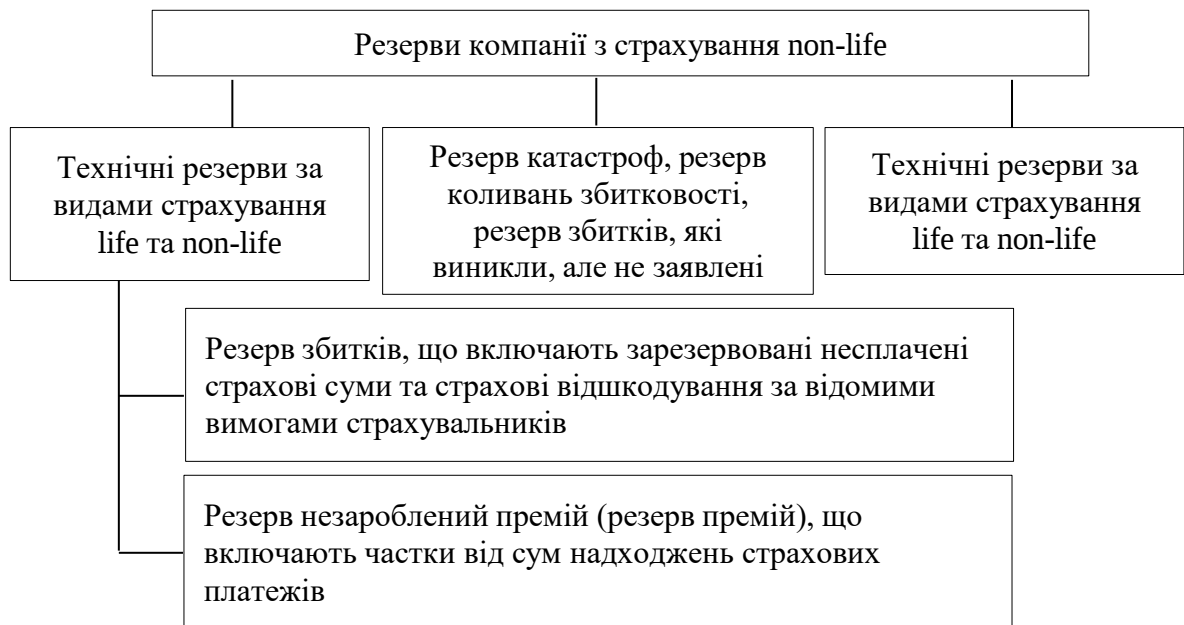

Рисунок 1.3 – Склад страхових резервів з страхування non-life, структуровано автором за [45; 53; 55; 65; 69]

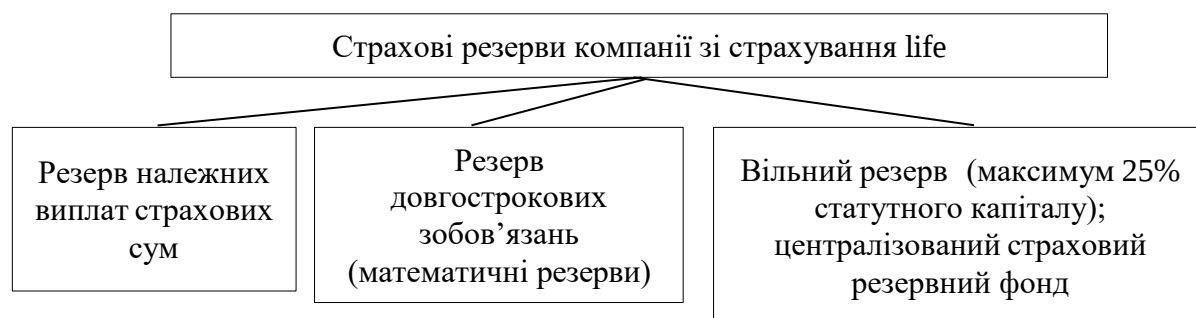

Рисунок 1.4 – Склад страхових резервів з страхування life, структуровано автором за [45; 55; 65; 69]

Економічна природа фінансових ресурсів страховика визначається їх функціями, механізмом формування та особливостями руху коштів. Вона проявляється у поєднанні двох важливих властивостей: забезпечення страхового захисту та створення бази для інвестиційної діяльності. Фінансові ресурси страховика виконують низку функцій (табл. 1.1), у той час як підприємства реального сектору генерують доходи через виробництво товарів чи послуг, страховики формують доходи через управління ризиком та інвестування акумульованих коштів.

Таблиця 1.1 – Функції фінансових ресурсів страховика, узагальнено автором за [17; 58; 69; 72]

Функція	Зміст
Гарантування платоспроможності	Фінансові ресурси забезпечують здатність страховика виконувати свої грошові зобов'язання перед страхувальниками.
Формування фінансового потенціалу	Створення можливості для розвитку компанії, зміцнення її конкурентних позицій та інвестиційної активності.
Забезпечення виконання договірних зобов'язань	Накопичені резерви гарантують виконання виплат за договорами страхування.
Покриття ризиків	Фінансові ресурси використовуються для компенсації збитків, що виникають у страхувальників.
Створення умов для розширеного відтворення	Забезпечення інвестиційної діяльності та довгострокового розвитку страхової компанії.

Роль фінансових ресурсів у забезпеченні стабільності страхової діяльності полягає у підтриманні достатності капіталу та резервів, диверсифікації інвестицій та дотриманні нормативів платоспроможності. Страховик повинен мати спроможність своєчасно виконувати зобов'язання незалежно від ринкових коливань або коливань збитковості. В Україні вимоги до платоспроможності визначаються нормативами SCR та MCR, які відображають ризикову структуру зобов'язань страхової компанії [13; 40]. Підтримання достатнього рівня капіталу та оптимальної структури активів є критичним чинником довіри до страховика та стабільності ринку загалом.

Фінансові ресурси також виконують інвестиційну функцію, що дає можливість страховим компаніям підвищувати прибутковість своєї діяльності. Інвестиційний дохід може компенсувати збитковість окремих видів страхування, збільшувати резерви та сприяти фінансовому зростанню. Однак інвестиційна діяльність страховиків обмежена законодавчими вимогами щодо ліквідності, диверсифікації та надійності активів, що необхідно для захисту інтересів страхувальників.

Таким чином, фінансові ресурси страховика формують основу його економічної стабільності, забезпечують виконання договірних зобов'язань та створюють передумови для інноваційного розвитку. Сукупність власних і залучених ресурсів, оптимальне формування страхових резервів та грамотна інвестиційна політика визначають економічну природу фінансових ресурсів страховика як системи, здатної забезпечити стабільний розвиток та виконання зобов'язань перед клієнтами. Ефективне управління страховиком фінансовими ресурсами сприяє підвищенню конкурентоспроможності, фінансової стійкості та розширенню спектра страхових продуктів.

1.2. Теоретичні підходи та моделі управління фінансовими ресурсами у страхуванні

У сучасних умовах фінансові ресурси страховика є стратегічним чинником, який визначає місце компанії на ринку, рівень довіри до неї та здатність забезпечувати економічну безпеку страхувальників. Вони відображають не лише фактичну платоспроможність, а й фінансовий потенціал страховика, його можливості інноваційного розвитку та стійкість у кризових умовах. Розуміння їх економічної природи, структури та механізмів формування є передумовою ефективного управління страховою компанією та розвитку страхової галузі загалом. Важливим фактором є те, що фінансові ресурси страховика формуються та функціонують у складному макроекономічному середовищі, яке визначає умови їх руху, структури та ефективності використання.

На сьогодні, страхові компанії діють в умовах високої мінливості ринків, появи нових ризиків, цифрової трансформації та необхідності адаптації до нових регуляторних вимог. У цих умовах фінансові ресурси відіграють не лише забезпечувальну, а й стратегічну роль.

Одним із ключових чинників, що впливають на динаміку фінансових ресурсів страховика, є рівень розвитку страхового ринку та його інституційна зрілість. У країнах із стабільною економікою страхові компанії мають значні можливості для диверсифікації активів, формування довгострокових інвестиційних портфелів та використання сучасних інструментів ризик-менеджменту. Водночас на ринках, що розвиваються, страховики стикаються з додатковими викликами: нерівномірним розвитком страхових сегментів, недостатнім рівнем страхової культури населення, низькою довірою до фінансових установ, а також нестабільністю валютного та фондового ринків. Це

безпосередньо впливає на структуру фінансових ресурсів, способи їх акумуляції, ефективність використання та управління.

Управління фінансовими ресурсами страховика передбачає системний вплив на процеси формування, розподілу та використання капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та стратегічного розвитку компанії. Особливе значення при цьому має інституційне регулювання, адже саме законодавчі вимоги щодо платоспроможності, достатності капіталу та структури активів визначають рамки та критерії управлінських рішень. Регуляторні механізми, побудовані на принципах Солвенсі II, ґрунтуються на ризик-орієнтованому підході, що зобов'язує страховика забезпечувати відповідність рівня капіталу потенційним ризикам діяльності. Українське законодавство адаптує ці стандарти, формуючи сучасну модель управління капіталом, у якій ключовими елементами є якість активів, структура резервів та механізми контролю ризиків [13; 17; 21; 29; 40; 55].

Ефективне управління фінансовими ресурсами передбачає також раціональне управління активами. Страховику необхідно забезпечувати баланс між ліквідністю та прибутковістю, оскільки резерви мають бути доступними для виплат, але водночас повинні приносити інвестиційний дохід. Саме тому теоретичні моделі управління капіталом у страхуванні тісно пов'язані з теоріями ризику, портфельною теорією, фінансовою еквівалентністю та актуарними методами (табл. 1.2).

Управлінські рішення у сфері інвестування ґрунтуються на диверсифікації активів, аналізі ринкової кон'юнктури та оцінці власного ризикового профілю. Надмірно агресивна інвестиційна стратегія може призвести до фінансової нестабільності, тоді як надмірно консервативна – обмежує потенціал розвитку та знижує рентабельність діяльності.

Таблиця 1.2 – Теоретичні підходи до управління фінансовими ресурсами страховика, узагальнено автором за [4; 17; 21; 28; 29; 33; 47-49; 68; 70; 75; 78]

Підхід	Сутність	Ключові моделі та елементи
Ризик-орієнтований підхід	Управління фінансовими ресурсами через оцінку страхових, інвестиційних, операційних та кредитних ризиків. Вимоги базуються на Solvency II	• Economic Capital Model • Risk Exposure Model • Стрес-тестування • Принципи Solvency II
АктUARний підхід	Математичне моделювання для точного розрахунку тарифів, резервів та ймовірностей страхових подій	• Моделі розподілу збитків • Оцінка ймовірностей • Дисконтування майбутніх зобов'язань • Chain-Ladder
Інвестиційний підхід	Оптимізація активів і зобов'язань страховика, формування інвестиційного портфеля	• Теорія Марковіца • CAPM • ALM
Поведінковий підхід	Урахування впливу когнітивних спотворень та поведінки клієнтів на фінансові результати та структуру портфеля	• Моделі поведінкової економіки • Аналіз клієнтської поведінки

Моделі управління фінансовими ресурсами страховика є необхідним інструментарієм для забезпечення стабільності, платоспроможності та стратегічного розвитку компанії. Їх застосування дозволяє підвищити ефективність використання капіталу, оптимізувати структуру власних і залучених ресурсів, мінімізувати ризики та забезпечити виконання зобов'язань перед страхувальниками. Зокрема, модель оптимізації капіталу дає змогу визначити раціональні пропорції між власним і позиковим капіталом, забезпечуючи стійкість та економію витрат. Моделі управління страховими резервами дозволяють коректно оцінювати майбутні виплати, підтримувати необхідний рівень забезпеченості та уникати дефіциту резервів. Моделі управління ліквідністю гарантують здатність страховика виконувати короткострокові зобов'язання, збалансовуючи приплив і відтік коштів. Моделі управління інвестиційним портфелем забезпечують зростання доходності, диверсифікацію ризиків і

збереження вартості активів. Сукупне використання цих моделей формує системний підхід до управління фінансовими ресурсами, що підвищує конкурентоспроможність страховика, зміцнює його фінансову стійкість і сприяє довгостроковому розвитку [4; 17; 28; 29; 33; 50; 68; 71; 75; 78]:

1. Моделі оптимізації капіталу передбачає визначення оптимальної структури власних і позикових коштів, оскільки оптимальна структура капіталу дозволяє поліпшити показники стійкості та інвестиційної привабливості. В рамках страхування вона включає: розрахунок необхідного капіталу для дотримання нормативів платоспроможності; визначення частки капіталу, необхідної для покриття ризиків; моделювання впливу структури капіталу на вартість компанії.

2. Моделі управління страховими резервами, що передбачає: прогнозування майбутніх виплат; застосування методів стохастичного моделювання; використання динамічних моделей резервування. Для короткострокових видів страхування використовуються методи аналізу трикутників розвитку збитків (метод Бьольтер-Вернер, Chain-Ladder, Bornhuetter-Ferguson). Для довгострокових зобов'язань ефективні моделі дисконтування та актуарні оцінки з урахуванням прибутковості інвестицій.

3. Моделі управління ліквідністю, так як ліквідність відіграє фундаментальну роль у стійкості страховика, включають: розрахунок коефіцієнтів короткострокової та довгострокової ліквідності; сценарійний аналіз відтоків коштів; управління грошовими потоками та тимчасово вільними активами. Страхові компанії зазвичай формують кілька категорій активів: високоліквідні (для виплат), середньострокові (для операційної діяльності), довгострокові (для інвестицій).

4. Моделі управління інвестиційним портфелем, основними інструментами яких є: статичні моделі оптимізації портфеля; динамічні стохастичні моделі (Dynamic Portfolio Choice); ALM-моделі, що враховують зв'язок активів і зобов'язань. Метою застосування зазначених моделей є: зниження інвестиційних

ризиків при забезпеченні достатнього доходу для зміцнення фінансової бази страховика.

Сучасні страховики при управлінні фінансовими ресурсами застосовують стратегічний менеджмент, тобто комплексний підхід, що передбачає одночасне управління капіталом, резервами, інвестиціями та ризиками. В рамках стратегічного управління важливими є: фінансове планування, що включає прогнозування грошових потоків; управління ризиками, засноване на ERM-моделях (Enterprise Risk Management); управління вартістю компанії (Value-Based Management), спрямоване на довгострокове збільшення вартості бізнесу. Крім того, значну роль відіграє державне регулювання, що встановлює вимоги до резервів, структури капіталу, звітності та інвестиційної діяльності.

Сучасне управління фінансовими ресурсами дедалі більше залежить від цифрових рішень. Використання автоматизованих систем аналізу ризиків, штучного інтелекту, актуарних моделей нового покоління та технологій блокчейну підвищує точність фінансового планування та прогнозування. Цифровізація дозволяє оптимізувати управління резервами, підвищити швидкість оцінки ризиків та забезпечити більш ефективне розміщення активів. У контексті конкуренції це зміцнює фінансову позицію страховика та сприяє підвищенню його ринкової стійкості.

Разом із тим цифрова трансформація створює додаткові виклики в управлінні фінансовими ресурсами. Значні інвестиції у розвиток ІТ-інфраструктури, систем кіберзахисту та цифрових каналів обслуговування клієнтів потребують фінансового забезпечення. Тому при плануванні бюджету страховики мають враховувати необхідність фінансування технологічної модернізації, що є невід'ємною складовою конкурентоспроможності на сучасному ринку.

Вплив глобальних ризиків також є ключовим фактором у системі управління фінансовими ресурсами. Економічні кризи, пандемії, природні та техногенні катастрофи, геополітична напруженість – усе це створює значні коливання у

страхових виплатах та інвестиційних доходах. Тому управління фінансовими ресурсами має бути зорієнтоване на забезпечення стійкості: достатність резервів, диверсифікація активів, ефективне перестраховування та стратегія мінімізації ризиків.

Таким чином, управління фінансовими ресурсами в страхуванні є складною системою, заснованою на інтеграції економічних, актуарних та інвестиційних підходів. Теоретичні моделі, що використовуються в страховому бізнесі, дозволяють підвищити стійкість страховиків, забезпечувати їх платоспроможність і конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Сучасні тенденції включають посилення ризик-орієнтованого регулювання, розвиток стохастичних методів оцінки резервів, застосування поведінкових моделей та інтеграцію стратегічного управління. Ефективне управління фінансовими ресурсами стає не просто функцією підрозділів, але ключовим елементом корпоративної стратегії, що визначає здатність компанії адаптуватися до динамічних ринкових умов і підвищувати довіру клієнтів.

Отже, фінансові ресурси страховика виступають не лише засобом покриття зобов'язань, але й інструментом стратегічного розвитку. Ефективне управління ними передбачає планування, контроль, аналіз ризиків, оптимізацію структури капіталу та розробку результативної інвестиційної політики. Лише за умов комплексного управлінського підходу страховик здатен забезпечити свою фінансову стійкість, стабільність функціонування та здатність виконувати головну місію – надійний фінансовий захист страхувальників.

1.3 Механізм впливу управління фінансовими ресурсами на прибутковість страховика та роль діагностики його фінансового стану

Страхові компанії, виступаючи фінансовими інститутами-посередниками, забезпечують ефективну циркуляцію грошових ресурсів між економічними суб'єктами та формують багатовекторні фінансові потоки, що виникають у процесі операційної (страхової), інвестиційної та фінансової діяльності. Саме ці складові визначають основу руху коштів страховика та забезпечують сталість його функціонування.

Найпотужніші грошові потоки виникають у межах операційної діяльності, яка безпосередньо пов'язана з наданням страхових послуг. Фінансовий потік від страхової діяльності формується через створення страхового резервного фонду, наповненого за рахунок страхових внесків клієнтів. Подальше використання цього фонду здійснюється у вигляді страхових виплат страхувальникам, а також для покриття частини збитків за рахунок власних фінансових ресурсів. У разі потреби ці ресурси відновлюються за рахунок прибутку та інших надходжень. Процес руху фінансових потоків та формування фінансового потенціалу страхової компанії подано на рис. 1.5.

Акумулюючи значні фінансові ресурси юридичних і фізичних осіб, страховики отримують можливість здійснювати інвестиційну діяльність. Розміщення коштів у фінансові інструменти забезпечує додаткові доходи: відсотки від залишків на поточних та депозитних рахунках, доходи від довгострокового інвестування, дивіденди за акціями, відсотки за борговими цінними паперами, тантьєми тощо. Початковий інвестиційний потік формується здебільшого через операції з банками, включно з розміщенням коштів на рахунках, придбанням нерухомості та вкладенням у основний капітал.

Рисунок 1.5 – Процес руху фінансових потоків страхової компанії та формування її фінансового потенціалу, побудовано автором за [25; 38; 52; 66; 69]

Фінансова діяльність страхової компанії генерує грошові потоки, пов'язані із залученням нового акціонерного чи пайового капіталу, отриманням коротко- та довгострокових кредитів і позик, а також виплатою дивідендів і процентів власникам капіталу. Усі ці напрями формують комплексне середовище для зміцнення фінансового потенціалу страховика й потребують врахування як внутрішніх можливостей компанії, так і зовнішніх чинників розвитку ринку.

Фінансові потоки страховика відображають специфічні відносини, що виникають у процесі створення та використання страхового фонду. Саме вони

забезпечують надання страхового захисту, а за недостатності фонду – стимулюють пошук додаткових джерел фінансування. Інвестування зібраних ресурсів дає змогу не лише отримувати додатковий дохід, а й розширювати діяльність, виплачувати винагороду власникам капіталу, формувати резерви для покриття непередбачуваних збитків, у тому числі нестрахового характеру.

Для глибшого розуміння ролі фінансових потоків у діяльності страхової компанії доцільно розглядати їх через призму кругообігу коштів. На стартовому етапі головним джерелом є власний капітал у формі статутного фонду. Подальший розвиток компанії сприяє формуванню додаткових складових власного капіталу та появі залучених ресурсів, що разом створюють фінансову основу стабільності й зростання страховика.

У структурі фінансових ресурсів страхової компанії провідну роль відіграє прибуток, який слугує базовим індикатором результативності її роботи за певний звітний проміжок. Прибуток формується як різниця між сумою надходжень та величиною витрат, понесених у процесі господарської діяльності. Особливості його розрахунку визначаються специфікою страхової діяльності: у сегменті ризикового страхування та у страхуванні життя застосовуються відмінні методики визначення фінансового результату, що зумовлено різною природою страхових продуктів, тривалістю зобов'язань і структурою резервів.

Прибуток страхової компанії є комплексним якісним показником, який відображає динаміку її доходів, ефективність використання ресурсів і рівень поточних витрат. Він узагальнює результати всіх напрямів діяльності страховика та слугує індикатором ефективності його господарювання. Структурно прибуток страхової компанії складається з таких елементів [61]: прибутку, отриманого від основної страхової діяльності; прибутку, сформованого у процесі інвестиційної та фінансової діяльності прибутку від іншої звичайної операційної діяльності, а також доходів, пов'язаних із надзвичайними подіями [55].

Управління фінансовими ресурсами страховика тісно пов'язано з поняттям «фінансовий потенціал страхової компанії». «Фінансовий потенціал страховика – обсяг власних, позикових і залучених фінансових ресурсів, які страхова компанія може використати для покриття поточних і майбутніх витрат» [20]. Від наявності фінансових ресурсів власних та зовнішніх можливостей доступу до залучених і позикових фінансових ресурсів залежить рівень фінансового потенціалу компанії. Тобто ефективне управління фінансовими ресурсами, зокрема їх формуванням, розміщенням та використанням безпосередньо впливає на безперервний рух фінансових потоків страхової компанії, формуючи високий рівень її фінансового потенціалу, що і забезпечує збільшення прибутковості страховика.

Спираючись на вищезазначене визначення Завори Т.М. та Перетяти М.Л., можемо стверджувати, що фінансова стійкість та платоспроможність страховика є визначальними показниками ефективності управління фінансовими ресурсами. Оскільки, фінансова стійкість характеризує здатність страховика забезпечувати безперервне виконання своїх зобов'язань у довгостроковому періоді, а платоспроможність – виконувати поточні та майбутні страхові виплати. На ці показники впливають обсяг і структура капіталу, якість активів, збалансованість страхового портфеля, рівень ризиків та ефективність управління резервами.

Оцінка платоспроможності здійснюється за нормативами SCR і MCR, які визначають мінімально необхідний обсяг капіталу для покриття ризиків [13]. Фінансова стійкість забезпечується через формування достатнього регулятивного капіталу, якісний перестраховальний захист, ефективне управління інвестиціями та контроль страхових ризиків [13; 40; 55]. Важливими показниками є співвідношення активів і зобов'язань, рівень збитковості, ліквідність та структура страхових резервів. Дотримання нормативних вимог НБУ гарантує стабільність страхового ринку та захист інтересів страхувальників.

Управління фінансовими ресурсами страхової компанії безпосередньо впливає на її прибутковість і водночас відображається у ключових показниках фінансового стану, в тому числі фінансова стійкість та платоспроможність. Раціональний розподіл та ефективне використання капіталу, оптимізація структури резервів, підтримання ліквідності й зважена інвестиційна політика сприяють зростанню прибутку, оскільки забезпечують зниження витрат, підвищення доходності та мінімізацію фінансових ризиків. У свою чергу, результати такого управління проявляються у показниках фінансової стійкості, платоспроможності, рентабельності, достатності капіталу, якості активів і рівні ліквідності. Таким чином, ефективна система управління фінансовими ресурсами не лише формує прибутковість страховика, а й визначає його поточний фінансовий стан, слугує основою для оцінки надійності та здатності виконувати довгострокові зобов'язання перед страхувальниками.

Механізми впливу управління фінансовими ресурсами на прибутковість страховика охоплюють комплекс дій, спрямованих на раціональне формування, розподіл та використання коштів з метою підвищення фінансових результатів компанії (рис. 1.6). Важливим елементом цього механізму є оптимізація структури капіталу, що забезпечує збалансоване співвідношення власних і позикових ресурсів, сприяє зниженню вартості фінансування та підвищенню фінансової стійкості. Це дозволяє ефективніше розподіляти наявні ресурси та збільшувати чистий прибуток. Не менш значущим напрямом є ефективне формування та використання страхових резервів, які гарантують достатність коштів для майбутніх страхових виплат і зменшують ризик неплатоспроможності. Оптимізація резервів дає можливість уникнути їхнього надлишкового накопичення і, відповідно, вивільнити додаткові ресурси для інвестицій та поточної діяльності.

Важливе місце посідає управління ліквідністю, яке забезпечує наявність необхідного обсягу грошових коштів для покриття короткострокових зобов'язань

та запобігає фінансовим збоям, що можуть негативно позначитися на довірі клієнтів.

Рисунок 1.6 – Механізм впливу управління фінансовими ресурсами на прибутковість, побудовано автором за [4; 15; 17; 25; 29; 32]

Підтримання раціонального балансу між ліквідністю й дохідністю активів сприяє зростанню загального фінансового результату. Значний вплив на прибутковість здійснює інвестиційне управління, оскільки правильний вибір інструментів розміщення коштів та диверсифікація інвестиційного портфеля забезпечують стабільний дохід і мінімізують ризик втрати капіталу. Доходи від

інвестицій становлять важливу частину прибутку страхової компанії, що підсилює роль цього механізму.

Важливою складовою є також управління витратами, яке передбачає контроль адміністративних, збутових та операційних витрат. Зменшення витрат прямо підвищує фінансовий результат, а цифровізація та автоматизація процесів сприяють зростанню операційної ефективності. Окреме значення має тарифна політика та андеррайтинг, які забезпечують коректне ціноутворення страхових продуктів і мінімізацію збитковості. Якісний андеррайтинг дозволяє збалансувати конкурентоспроможність страхових тарифів із забезпеченням необхідного рівня прибутку.

Крім того, на прибутковість істотно впливає управління ризиками, що включає виявлення, оцінювання та нейтралізацію страхових, інвестиційних та операційних ризиків. Використання ризик-орієнтованих підходів сприяє стабільності фінансових потоків і зменшенню непередбачених втрат. Завершальним, але дуже важливим елементом виступає забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності, що відображається у підтриманні оптимального рівня капіталу, резервів та показників Solvency. Висока фінансова стійкість формує довіру клієнтів і партнерів, що сприяє збільшенню страхових премій і, відповідно, підсиленню прибутковості.

Механізм впливу управління фінансовими ресурсами на прибутковість страховика складається з послідовних етапів – від діагностики фінансового стану до контролю та коригування стратегій (рис. 1.7). Така системність забезпечує збільшення прибутковості, зміцнення фінансової стійкості та підвищення конкурентоспроможності страхової компанії.

Ефективне управління фінансовими ресурсами страхової компанії безпосередньо впливає на рівень її прибутковості. Основою цього механізму є раціональне формування, розподіл та використання фінансових ресурсів, що

дозволяє знижувати витрати, оптимізувати ризики та забезпечувати стабільність виконання страхових зобов'язань.

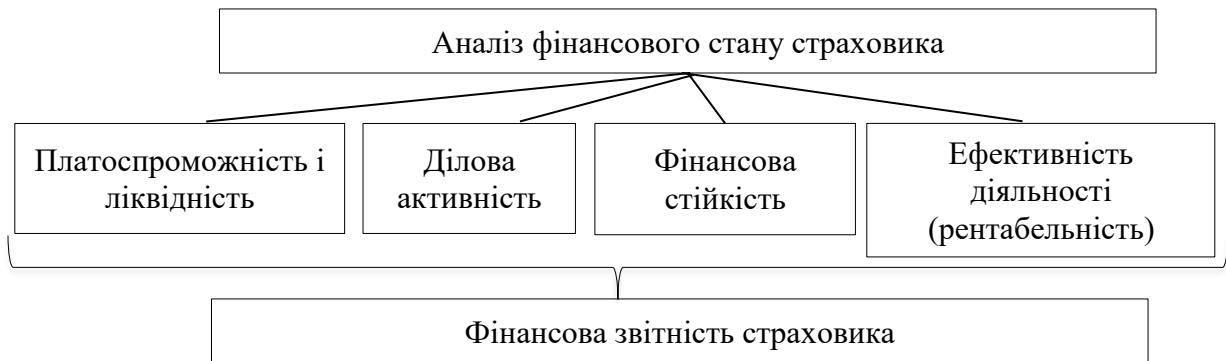

Рисунок 1.7 – Показики оцінки фінансового стану страхової компанії побудовано автором за [24; 34; 47; 59; 74].

Діагностика фінансового стану страховика виступає ключовим етапом механізму управління ресурсами. Вона включає оцінку основних показників: ліквідності, платоспроможності, достатності капіталу, структури резервів та рентабельності (рис. 1.8). Результати такої діагностики дозволяють виявити проблемні зони, визначити резерви підвищення ефективності та коригувати управлінські рішення для максимізації прибутковості.

Отже, ефективне управління фінансовими ресурсами створює сукупний позитивний ефект для страховика: знижує витрати, підвищує дохідність активів, оптимізує ризики та забезпечує стабільність виконання зобов'язань, що безпосередньо впливає на безперервний рух фінансових потоків страхової компанії, формуючи високий рівень її фінансового потенціалу. Завдяки цим механізмам страховик зміцнює свої конкурентні позиції на ринку та забезпечує сталий ріст прибутковості.

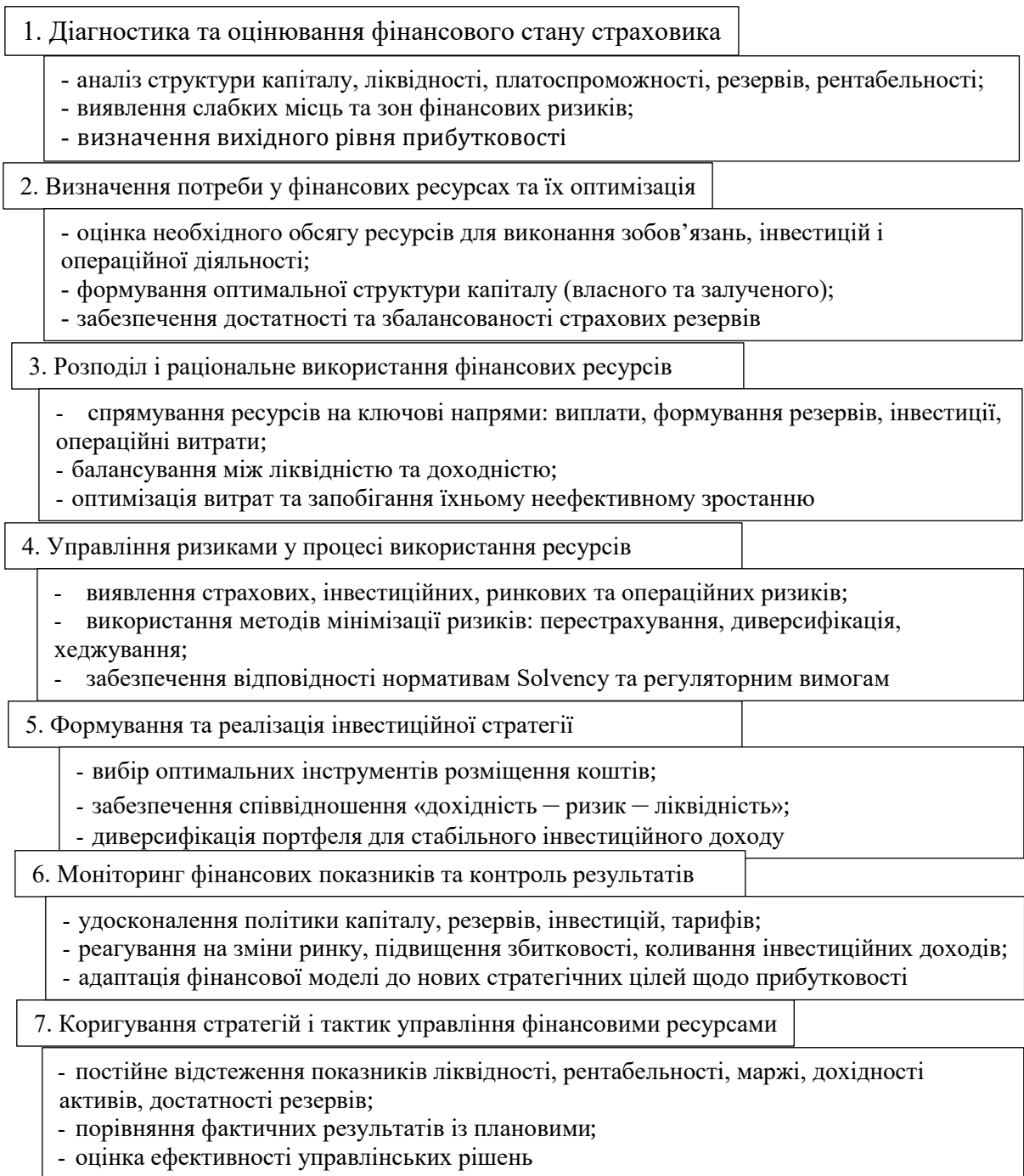

Рисунок 1.8 – Етапи механізму впливу управління фінансовими ресурсами на прибутковість, побудовано автором за [19; 21; 24; 31; 32; 49; 60; 67].

Діагностика фінансового стану є не просто аналітичним інструментом, а невід’ємною складовою механізму впливу управління фінансовими ресурсами на фінансові результати компанії. Вона забезпечує контроль за ефективністю

використання ресурсів та створює передумови для прийняття обґрунтованих стратегічних і тактичних рішень, що сприяють зростанню прибутковості страховика та зміцненню його позицій на ринку.

Висновки за розділом 1

Дослідження теоретичних основ управління фінансовими ресурсами страховика дало можливість зробити такі висновки:

1. Визначено, що фінансові ресурси страховика формують основу його економічної стабільності, забезпечують виконання договірних зобов'язань та створюють передумови для інноваційного розвитку. Сукупність власних і залучених ресурсів, оптимальне формування страхових резервів та грамотна інвестиційна політика визначають економічну природу фінансових ресурсів страховика як системи, здатної забезпечити стабільний розвиток та виконання зобов'язань перед клієнтами. Ефективне управління страховиком фінансовими ресурсами сприяє підвищенню конкурентоспроможності, фінансової стійкості та розширенню спектра страхових продуктів.

2. З'ясовано, управління фінансовими ресурсами в страхуванні є складною системою, заснованою на інтеграції економічних, актуарних та інвестиційних підходів. Теоретичні моделі, що використовуються в страховому бізнесі, дозволяють підвищити стійкість страховиків, забезпечувати їх платоспроможність і конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Сучасні тенденції включають посилення ризик-орієнтованого регулювання, розвиток стохастичних методів оцінки резервів, застосування поведінкових моделей та інтеграцію стратегічного управління. Ефективне управління фінансовими ресурсами стає не просто функцією підрозділів, але ключовим

елементом корпоративної стратегії, що визначає здатність компанії адаптуватися до динамічних ринкових умов і підвищувати довіру клієнтів.

3. Обґрунтовано, що ефективне управління фінансовими ресурсами створює сукупний позитивний ефект для страховика: знижує витрати, підвищує дохідність активів, оптимізує ризики та забезпечує стабільність виконання зобов'язань, що безпосередньо впливає на безперервний рух фінансових потоків страхової компанії, формуючи високий рівень її фінансового потенціалу. Завдяки цим механізмам страховик зміцнює свої конкурентні позиції на ринку та забезпечує сталий ріст прибутковості. Діагностика фінансового стану є не просто аналітичним інструментом, а невід'ємною складовою механізму впливу управління фінансовими ресурсами на фінансові результати компанії. Вона забезпечує контроль за ефективністю використання ресурсів та створює передумови для прийняття обґрунтованих стратегічних і тактичних рішень, що сприяють зростанню прибутковості страховика та зміцненню його позицій на ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПрАТ «СГ «ТАС»

2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності страхової компанії

Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» (PRIVATE JOINT-STOCK COMPANY «INSURANCE GROUP «TAS»); скорочена назва: АТ «СГ «ТАС» (приватне) або ПрАТ «СГ «ТАС»» (далі – страхова компанія, товариство) – це юридична особа приватного права, яка була створена 18 серпня 1998 року на підставі рішення засновників від без обмеження строку діяльності під назвою Закрите акціонерне товариство «Страхова Група «ТАС». Компанія була зареєстрована 19 жовтня 1998 року. На сьогоднішній день організаційно-правова форма страховика – акціонерне товариство, форма власності – приватна, а юридична адреса – Україна, 03062, м. Київ, Святошинський район, проспект Берестейський, 65. АТ «Страхова група «ТАС» має офіційний сайт (sgtas.ua).

Варто зазначити, що товариство входить до складу потужної фінансово-промислової групи «ТАС», яка також була заснована в 1998 році як одна із перших бізнес-груп в Україні й зосереджується на банківських і страхових послугах, послугах з логістики, лізингу, сільськогосподарському виробництві, енергетиці, промисловості, нерухомості, венчурних проектах і т. ін. [43].

Головна мета функціонування ПрАТ «СГ «ТАС» – «це отримання прибутку шляхом надання послуг з усіх видів страхового захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб та реалізація іншої діяльності в межах, що визначені чинним законодавством і статутом компанії». Предметом роботи компанії є здійснення страхування, надання супровідних послуг на ринку страхування й іншої господарської діяльності для забезпечення власних потреб. Страховик має самостійний баланс, рахунки в банках, фірмовий бланк, печатки й штампи зі своїм

найменуванням, знаки для товарів і послуг та інші атрибути, притаманні юридичній особі відповідно до чинного законодавства.

ПрАТ «СГ «ТАС» самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями усім належним йому майном (що може використовуватися як предмет застави (іпотеки)), до якого належать: одержані доходи; майно, передане засновниками й акціонерами у власність як внесок до статутного капіталу; інше майно, набуте на підставах, не заборонених чинним законодавством України.

Відповідно до Закону України «Про страхування» мінімальний розмір статутного капіталу страховика, що реалізує інші види страхування, ніж страхування життя має бути не менше 1 млн євро за валютним обмінним курсом валюти України [55]. Зареєстрований (пайовий) капітал ПрАТ «СГ «ТАС» станом на 31.12.2024 р. складає 102 млн грн, отже, компанія виконує встановлені вимоги. Статутний капітал товариства формується з вартості вкладів засновників й акціонерів, внесених внаслідок придбання ними акцій страховика та поділений на акції однакової номінальної вартості (15000 грн), кількість яких дорівнює 6800 шт. Усі акції страховика є простими іменними, існують в електронній формі та не підлягають конвертації в привілейовані акції (у разі прийняття рішення про їх розміщення) чи інші цінні папери.

Структура власності ПрАТ «СГ «ТАС» повністю відповідає вимогам Положення про форму та зміст структури власності, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 19 березня 2021 року № 163 [54]. Більш детальна інформація про неї представлена на рис. А.1 додатку А.

Основна місія ПрАТ «Страхова група «ТАС» – «це надання послуг з усіх видів страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб на засадах безперервності, оперативності й відповідальності, що дозволяє гарантувати впевненість клієнтів у покритті можливих збитків, а акціонерів у прибутковості та збільшенні вартості компанії, а також створення дружньої атмосфери й почуття причетності для всіх співробітників товариства».

Головною ціллю своєї діяльності страхова компанія визначила максимальне полегшення життя страхувальників і забезпечення ефективної взаємодії з ними не тільки в ролі продавця, але й фінансового консультанта та експерта, що помітно вирізняє ПрАТ «СГ «ТАС» серед інших страховиків. Завданнями, які за таких умов першочергово реалізує товариство, є уважний підхід до потреб клієнтів, грамотний супровід у разі настання страхової події та оперативність відшкодування збитків. Результати останніх досліджень страхового ринку доводять успіх даної стратегії, адже рівень задоволеності якістю послуг ПрАТ «Страхова група «ТАС» складає 95 %, що є надзвичайно високим показником.

Страхова компанія має ключові правила, яких повинні дотримуватись робітники при обслуговуванні страхувальників – це «повага та ввічливість; конструктивність; індивідуальний підхід; якісний сервіс; надійність і довіра. Водночас, під час виконання службових обов’язків, співробітники компанії мають керуватися таким принципами як професіоналізм; клієнтоорієнтованість; ефективність; прозорість; інноваційність, а ще корпоративними цінностями товариства, до яких належать відкритість; чесність; довгострокові відносини; динаміка; розвиток і сучасні технології» [27].

ПрАТ «Страхова група «ТАС» займається страхуванням і перестрахуванням (основний вид економічної діяльності за КВЕД – № 65.12 Інші види страхування, крім страхування життя; інші види діяльності – № 65.20 Перестрахування). Ознайомившись із витягом з Державного реєстру фінансових установ (ДРФУ), констатуємо, що страховик може здійснювати діяльність із страхування (пряме страхування та вхідне перестрахування) за всіма класами (ризиками в межах класу) зі страхування іншого, ніж страхування життя [44].

На сьогоднішній день ПрАТ «СГ «ТАС» пропонує більше 100 різноманітних страхових продуктів, які враховують всі сучасні потреби споживачів та задовольняють навіть найвибагливіших клієнтів. Так, з 2014 року компанія почала впроваджувати інноваційні для страхового ринку рішення, що охоплюють усі

сфери життя страхувальників, наприклад, «Повний автозахист», який значно розширює поліс «автоцивілки» і дає можливість захистити не лише чужий, а й власний автомобіль клієнта та його життя і здоров'я. Також, окрім класичного КАСКО, страховик створив послугу «ЄвроКАСКО 5 зірок» й першим надав право вибору споживачам. В свою чергу, українці, які обрали Зелену картку від АТ «Страхова група «ТАС» мають додаткову перевагу – продукт «ЄвроКАСКО для виїжджаючих за кордон», який захищає власне авто страхувальника за межами нашої країни. Серед інноваційних послуг компанії варто виокремити й «Повний житлозахист», що убезпечує майно фізичних осіб, а ще «IAS-Travel» – розширене рішення для тих, хто мандрує за кордон, яке спрямоване не тільки на медичний, але й захист майна під час подорожі. Для корпоративних клієнтів товариство теж створило спеціальні умови страхування майна й відповідальності, щоб задовольнити найвимогливіших замовників та забезпечити якомога більше переваг від співпраці [46].

Важливо зазначити, що страхувальник має дворівневу структуру управління, яка передбачає чіткий розподіл функцій з безпосереднього керування операційною діяльністю та функцій контролю за роботою виконавчого органу й ключових осіб компанії (таких як головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер, головний внутрішній аудитор, відповідальний актуарій).

До органів управління товариства згідно з статутом належать [63]: загальні збори акціонерів; наглядова рада; правління. ПрАТ «СГ «ТАС» має досить розгалужену мережу – 28 регіональних дирекцій і філій, 450 офісів продажів, в яких щороку укладається більше 2 млн договорів і які налічують близько 1000 штатних фахівців та понад 1000 страхових агентів, що працюють по всій території України. На початок 2025 року в страховика відсутні дочірні компанії й відокремлені підрозділи. Загалом структурні підрозділи товариства не є самостійними юридичними особами і діють згідно з положеннями, які затверджені загальними зборами акціонерів.

Станом на 31 грудня 2024 року материнським підприємством страхової компанії є Т.А.С. ОВЕРСІАС ІНВЕСТМЕНТС ЛІМІТЕД (T.A.S. OVERSEAS INVESTMENTS LIMITED), що знаходиться в Республіці Кіпр, м. Нікосія, 1066, Менандру, 3, Глафкос Таувер, 3-й поверх, 301.

ПрАТ «Страхова група «ТАС» співпрацює з багатьма об'єднаннями й підприємствами, які дозволяють гарантувати високу якість обслуговування та комфорт для клієнтів компанії. Сьогодні товариство є повним членом Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ), учасником Національної асоціації страховиків України (НАСУ) та Ядерного страхового пулу України (ЯСП). Також віданими й професійними партнерами страховика, які допомагають реалізовувати його основну місію й цілі є організація Salve Finance Ukraine (одна із найбільших незалежних компаній, що пропонує посередницькі послуги на фінансовому ринку), асоціація «Холодна Логістика України» (Ukrainian Cold Chain Association, UCCA) і Товариство з обмеженою відповідальністю «АГ КОМПАС» (яке надає послуги страхового посередництва). Для ще ефективнішої роботи й розвитку компанії ПрАТ «СГ «ТАС» залучає надійних страхових посередників, наприклад, ТОВ «Поліс.юа», ТОВ «Пробанкер», ТОВ «Страховки України» тощо.

Страхова компанія провадить спільну діяльність і з найвідомішими банками України, а це дає можливість пропонувати споживачам вигідні умови страхування. Насамперед важливо звернути увагу на акціонерне товариство «Таскомбанк», адже дана організація також входить до групи «ТАС», починаючи з 2004 р. Банк був заснований у 1989 р. і на сьогоднішній день посідає 16 місце в ренкінгу НБУ за розміром активів [45]. Ще одним вірним партнером товариства є АТ «Ощадбанк», яке станом на вересень 2025 р. належить до трійки найбільших в Україні за розміром активів.

Також ПрАТ «СГ «ТАС» пишається співробітництвом і з АБ «Укргазбанк», який є найбільшим партнером ІФС серед фінансових інституцій України, здобув

нагороду як найкращий банк-партнер IFC у Східній Європі 2024 та вчетверте став найактивнішим банком-емітентом у нашій державі за програмою підтримки торгівлі ЄБРР (TFP) у травні 2024 року. Додатково страховик співпрацює й із АТ «Універсал Банк», що став партнером кампанії із захисту прав споживачів кредитних послуг «Знай свої права: кредити», яку проводить Національний банк України; АТ КБ «Приватбанк»; АТ «ОТП банк»; АТ «Кредобанк»; АТ «КБ «Глобус». Більшість згаданих вище банків входять до переліку системно важливих в Україні.

Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» налагодила співробітництво й з найкращими медичними закладами та аптеками із 6 областей України (такими як «Аксімед», «Арніка», «Київфарм», «Медіком», «Мед-сервіс», «ТАС-фарма», «Фармастор» (Аптека Доброго Дня) і т. д.) з метою гарантування страхувальникам доступного і високоякісного сервісу, догляду й лікування [46].

В туристичній сфері партнерами АТ «СГ «ТАС» (приватне) є ТОВ «Експрес-вояж», ТОВ «Україна Бізнес Тур», Туристична фірма «САМ», що дозволяє забезпечити не лише приємний відпочинок, але й надійний захист під час подорожей.

Крім того, товариство співпрацює з перевіреними автосалонами з 11 регіонів України та СТО з Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської (та м. Київ), Кіровоградської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської областей, які пропонують найбільш вигідні умови придбання й обслуговування транспортного засобу, а також мають досвід і гарантію. В Полтавській області до автосалонів-партнерів страхової компанії належать ТОВ «Автопланета Кременчук» і ТОВ «АІС – Кременчук».

У 2025 році компанія є визнаним лідером українського страхового ринку, якого щороку обирають 1,5 мільйона громадян і підприємства із різних галузей економіки, кількість яких постійно зростає.

Впродовж багатьох років ПрАТ «СГ «ТАС» утримує провідні позиції на ринку як за обсягом укладених договорів страхування, так і за розміром залучених за ними премій і виплачених відшкодувань. Для більш детального аналізу основних показників роботи товариства розглянемо таблицю 2.1.

За даними табл. 2.1 робимо висновок, що станом на 31.12.2024 р. ПрАТ «СГ «ТАС» протягом останніх трьох років за чотирма показниками – валовими страховими преміями, страховими виплатами, страховими резервами та прямим страхуванням зберігають тенденцію до збільшення.

Таблиця 2.1 – Динаміка головних показників діяльності ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Показник	2022 р., тис. грн	2023 р., тис. грн	2024 р., тис. грн	Відхилення, (+;-) тис. грн		Динаміка, %	
				2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Активи	2955864	3134517	4093454	178653	958937	106,0	130,6
Власний капітал	869689	800125	998629	-69564	198504	92,0	124,8
Гарантійний фонд	651099	738074	896630	86975	158556	113,4	121,5
Страхові премії (валові)	2432614	3539924	4881262	1107310	1341338	145,5	137,9
Темп зростання премій, %	-0,7	45,5	37,9	46,2	-7,6	-6500,0	83,3
Страхові виплати	904319	1314252	1975269	409933	661017	145,3	150,3
Рівень виплат, %	37,2	37,9	40,5	0,7	2,6	101,9	106,9
Страхові резерви	1869435	2632386	2680505	762951	48119	140,8	101,8
Чистий прибуток	303239	76178	157084	-227061	80906	25,1	206,2
Пряме страхування	2432613	3539924	4881262	1107311	1341338	145,5	137,9
Вихідне перестрахування	89714	138144	197303	48430	59159	154,0	142,8

Джерело: побудовано автором за [45; 56; 57]

Аналіз даних таблиці 2.1 свідчить про сталу позитивну динаміку ключових показників діяльності ПрАТ «СГ «ТАС» у 2022–2024 рр., що відображає активізацію операційної діяльності страховика та поступове зміцнення його фінансового потенціалу.

Зокрема, обсяг активів компанії у 2022–2024 рр. демонструє чітку тенденцію до зростання: з 2955864 тис. грн у 2022 р. до 3134517 тис. грн у 2023 р. (зростання на 6,0 %), а у 2024 р. – до 4093454 тис. грн, що на 30,6 % перевищує рівень попереднього року. Така динаміка свідчить про розширення масштабів діяльності страховика та нарощення ресурсної бази.

Власний капітал у 2023 р. дещо скоротився (на 8,0 % порівняно з 2022 р.), однак уже у 2024 р. спостерігається його суттєве відновлення та зростання до 998629 тис. грн, що відповідає приросту на 24,8 % відносно 2023 р. Це свідчить про стабілізацію фінансового стану компанії та посилення її капіталізації в середньостроковій перспективі. Водночас гарантійний фонд протягом усього аналізованого періоду мав стійку висхідну динаміку: у 2023 р. він зріс на 13,4 %, а у 2024 р. – ще на 21,5 %, що позитивно характеризує рівень фінансової надійності страховика.

Найбільш виражене зростання простежується за показником валових страхових премій. У 2023 р. їх обсяг збільшився на 45,5 % порівняно з 2022 р., а у 2024 р. – ще на 37,9 %, досягнувши 4881262 тис. грн. Така динаміка відображає активне нарощення страхового портфеля, розширення клієнтської бази та підвищення конкурентних позицій компанії на страховому ринку.

Паралельно зі зростанням премій зростали й страхові виплати: у 2023 р. вони підвищилися на 45,3 %, а у 2024 р. – на 50,3 %. У результаті рівень виплат поступово зріс із 37,2 % у 2022 р. до 40,5 % у 2024 р., що свідчить про підвищення відповідальності страховика перед страхувальниками та виконання ним зобов'язань за укладеними договорами.

Страхові резерви у 2023 р. зросли досить динамічно (на 40,8 %), тоді як у 2024 р. темпи їх приросту суттєво уповільнилися й становили лише 1,8 %. Така динаміка може свідчити про досягнення оптимального рівня резервування з урахуванням обсягу прийнятих страхових зобов'язань.

Фінансовий результат компанії характеризується нестабільною, але загалом позитивною динамікою: після різкого скорочення прибутку у 2023 р. (до 76178 тис. грн) у 2024 р. відбулося його зростання більш ніж у два рази (на 106,2 %), до 157084 тис. грн, що вказує на поступове підвищення ефективності діяльності.

Показники прямого страхування та вихідного перестрахування також демонструють стійке зростання протягом усього аналізованого періоду. Зокрема, обсяги прямого страхування у 2024 р. зросли на 37,9 % порівняно з 2023 р., що підтверджує орієнтацію компанії на розвиток власного страхового портфеля.

У цілому динаміка основних показників діяльності ПрАТ «СГ «ТАС» у 2022–2024 рр. свідчить про розширення масштабів страхових операцій, посилення фінансової стійкості та зростання ринкової активності компанії, незважаючи на окремі коливання результативних показників.

Водночас, аналізуючи дані діяльності страхових компаній за 2022-2024 рр., які оприлюднюють Національна асоціація страховиків України (далі – НАСУ) та незалежне рейтингове агенство FORINSURER, бачимо, що ПрАТ «СГ «ТАС» не просто залишається беззаперечним лідером за всіма ключовими показниками, але й продовжує інтенсивно нарощувати оберти (табл 2.2).

Так, за вказаний період компанія все ще залишається на 1 місці в рейтингу й зібрала 5716,6 млрд грн платежів. АТ «СГ «ТАС» (приватне) – це єдиний страховик в Україні, який зміг перетнути символічну позначку в 5 млрд грн за кількістю одержаних премій. Утримує провідну позицію товариство й за обсягом страхових виплат, сплативши за укладеними договорами страхування за січень – вересень 2025 р. рекордну для галузі суму – понад 2 млрд грн, що перевищує відшкодування страховика з другої сходинки на 0,5 млрд грн [39].

Таблиця 2.2 – Рейтинг за головними показниками діяльності ПрАТ «СГ «ТАС» серед страховиків України за 2022–2024 рр.

Показник	Місце у рейтингу, 2022 рік	Місце у рейтингу, 2023 рік	Місце у рейтингу, 2024 рік
Активи	5	2	3
Власний капітал	4	5	4
Гарантійний фонд	5	6	5
Страхові премії (валові)	4	2	1
Темп зростання премій, %	14	11	5
Страхові виплати	3	4	1
Рівень виплат, %	23	14	14
Страхові резерви	4	2	1
Фінансовий результат	3	8	7
Пряме страхування	4	2	1
Вихідне перестрахування	13	8	7

Джерело: побудовано автором за [39; 82]

За показником активів ПрАТ «СГ «ТАС» дещо поступилося місцем у рейтингу й у 2024 р. займає 3 позицію (проти 2 у 2023 р.), однак їх розмір продовжує збільшуватись, що є дуже позитивним моментом та вказує на ефективну роботу компанії. 4 місце на ринку страхування України страхова компанія посідає за власним капіталом, який також має тенденцію до збільшення, що підтверджує фінансову стійкість товариства.

Гарантійний фонд страховика теж стабільно зростає, забезпечуючи компанії 5 місце у 2024 р. Ідентичну позицію, значно піднявшись у рейтингу в порівнянні з минулими роками, страховик займає й за темпом зростання премій.

За показником вихідного перестрахування ще в 2022 р. страхова компанія була на 13 місці, проте вже в 2024 р. піднялася на 7 позицію, що свідчить про розвиток її діяльності й підвищення надійності. Також 7 місце в рейтингу страховиків ПрАТ «СГ «ТАС» посідає за фінансовим результатом, втім ще в 2022 р. компанія входила в ТОП-3, що свідчить про помітне погіршення результативності її основної роботи. Саме в 2023 р. даний показник різко

зменшився, що вимагає уваги в управлінні фінансовими ресурсами до збільшення прибутковості на майбутнє.

Водночас попри те, що вже два роки поспіль товариство займає лише 14 місце в рейтингу за рівнем виплат, він все одно продовжує збільшуватись: з 37,2 % до 37,9 % (на 0,7 в. п.) у 2023 р. та до 40,5 % (тобто ще на 2,6 в. п.) у 2024 р., що є позитивним явищем і вказує на активну діяльність компанії, відповідальне виконання її зобов'язань та фінансову спроможність.

Далі розглянемо страховий портфель ПрАТ «Страхова група «ТАС» на ринку страхування України за допомогою аналізу послуг, що є найпопулярнішими в компанії протягом аналізованого періоду (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз динаміки страхових премій та виплат за основними видами страхування ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Показник	ОСЦПВ	Зелена картка	Страхування здоров'я на випадок хвороби	Добровільне медичне страхування (ДМС)	КАСКО
Премії, тис. грн, 2022 р.	846951	480847	23165	224114	512759
Виплати, тис. грн, 2022 р.	353288	145171	1040	103218	251459
Місце у рейтингу	1	2	5	7	5
Премії, тис. грн, 2023 р.	1114842	856744	29920	385008	723232
Виплати, тис. грн, 2023 р.	491212	238050	1052	164310	402783
Місце у рейтингу	1	1	4	6	5
Премії, тис. грн, 2024 р.	1568275	1395984	112177	511776	869255
Виплати, тис. грн, 2024 р.	642249	430816	5562	293625	541031
Місце у рейтингу	1	1	4	5	7
Динаміка 2023 р. від 2022 р., премії, %	131,6	178,2	129,2	171,8	141,0
Динаміка 2023 р. від 2022 р., виплати, %	139,0	164,0	101,2	159,2	160,2
Динаміка 2024 р. від 2023 р., премії, %	140,7	162,9	374,9	132,9	120,2
Динаміка 2024 р. від 2023 р., виплати, %	130,7	181,0	528,7	178,7	134,3

Джерело: побудовано автором за [39; 46; 82]

Завдяки табл. 2.3 можемо сказати, що останні три роки ПрАТ «СГ «ТАС» незмінно залишається на 1 місці в рейтингу за послугою страхування ОСЦПВ та

продовжує нарощувати кількість премій і виплат: у 2023 р. платежі за даними послугами збільшилися на 267891 тис. грн або 31,6 %, а виплати – на 137924 тис. грн або 39,0 %. У наступному році тенденція до підвищення збереглася, внаслідок чого премії зросли ще на 453433 тис. Грн або 40,7 %, а відшкодування на 151037 тис. грн або 30,7 %.

В свою чергу, рівень виплат за ОСЦПВ на кінець 2024 р. становив 41,0 %. Варто звернути увагу й на те, що товариство одним із перших на ринку впровадило електронні поліси ОСЦПВ і на сьогоднішній день входить у ТОП-10 страховиків за обсягом їх продажів, а також багато років поспіль залишається в зеленій зоні Світлофору Моторного (транспортного) страхового бюро України (далі – МТСБУ), що вважається найвищою об'єктивною оцінкою якості врегулювання з «автоцивілки». МТСБУ підтверджує, що ПрАТ «Страхова група «ТАС» є організацією з найкращими строками врегулювання серед ТОП-5 найбільших компаній на ринку автоцивілки та має мінімальний рівень скарг [37].

Крім того, за даними НАСУ страховик доводить своє багаторічне лідерство за ОСЦПВ й у 2025 р. Так, за 9 місяців 2025 р. ПрАТ «СГ «ТАС» отримало за полісами обов'язкової «автоцивілки» 2959,7 млрд грн, що на понад 34 % більше розміру платежів зібраних компанією, яка посіла 2 місце, а також продовжує утримувати 1 позицію за кількістю відшкодувань у даній сфері, випереджаючи найближчого конкурента на 150 млн грн [37; 39].

1 місце в 2024 р. товариство посідало й за послугою Зелена картка, піднявшись з 2 позиції в 2022 р. Водночас виплати за даними полісами також зберігають тенденцію до збільшення, що вказує на інтенсивну роботу в напрямку розвитку вказаного сегменту. Так, саме ПрАТ «СГ «ТАС» першим здійснило продаж Зеленої картки онлайн та продовжує займати 1 місце в рейтингу за підсумками 9 місяців 2025 р.: страховик залучив 960,5 млн грн платежів, перевищивши премії компанії, що стала 2ою на 16 %, а ще обійшла конкурента за кількістю відшкодувань на 159 млн грн (або майже на 49 %).

У 2023 р. ПрАТ «СГ «ТАС» піднялося з 5 на 4 позицію за страхуванням здоров'я на випадок хвороби, збільшивши зібрані платежі на 29,2 %, а виплати – на 1,2 % у порівнянні з 2022 р. Вже в наступному році дані показники зросли ще у 3,7 рази та 5,3 рази відповідно, підтвердивши 4 місце компанії в рейтингу. В свою чергу, рівень виплат за цим видом страхування в 2024 році дорівнює лише 5,0 %, що є не надто позитивним фактором та може свідчити про певні недоліки.

Поступово покращила свою позицію страхова компанія й за добровільним медичним страхуванням (ДМС). Водночас рівень виплат за ДМС у 2024 році становив 57,4 %, що характеризує ПрАТ «СГ «ТАС» як відповідального учасника ринку та доводить ефективність надання даної послуги.

Досить активно компанія працює й у сфері КАСКО: з 2022 по 2023 рік вона наростила зібрані премії на 41,0 %, а в наступному році ще на 20,2 %. Відшкодування за цим видом страхування теж продовжують збільшуватись – на 60,2 % та 34,3 % відповідно, а рівень виплат дорівнює аж 62,2 %. Однак, незважаючи на позитивну динаміку показників за полісами КАСКО, страховик втратив 5 місце в рейтингу, яке займав два роки поспіль і в кінці 2024 року опинився на 7 позиції. Вказані зміни потребують детального аналізу роботи інших, більш успішних страхових компаній в даній галузі.

Таким чином, станом на 31.12.2024 р. ПрАТ «СГ «ТАС» підтверджений довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaAA, що вказує на дуже високу кредитоспроможність (прогноз рейтингу – стабільний) та рівень надійності uaAins (високий), які були оновлені 16.09.2025 р. ТОВ «Кредит-Рейтинг». Крім того, успіх ПрАТ «СГ «ТАС» на страховому ринку України відзначено багатьма професійними преміями й почесними нагородами. Зокрема, страховик багато років поспіль був визнаний «Лідером з ОСЦПВ за внутрішніми та міжнародними договорами» журналом Insurance TOP, а також переможцем премії «Фінансовий Оскар» від видання «Бізнес» в таких номінаціях як «Найпрофесійніша страхова компанія», «Автостраховик року», «Лідер медицини» тощо.

2.2 Діагностика складу, структури та динаміки фінансових ресурсів

З метою оцінки стану, структури та динаміки активів ПрАТ «Страхова група «ТАС» було здійснено аналіз та діагностика балансу компанії за останні три роки, результати яких представлені в таблиці Б.1 (додаток Б).

Для більш наочного відображення представимо склад активів товариства за 2024 рік за допомогою рисунка 2.4.

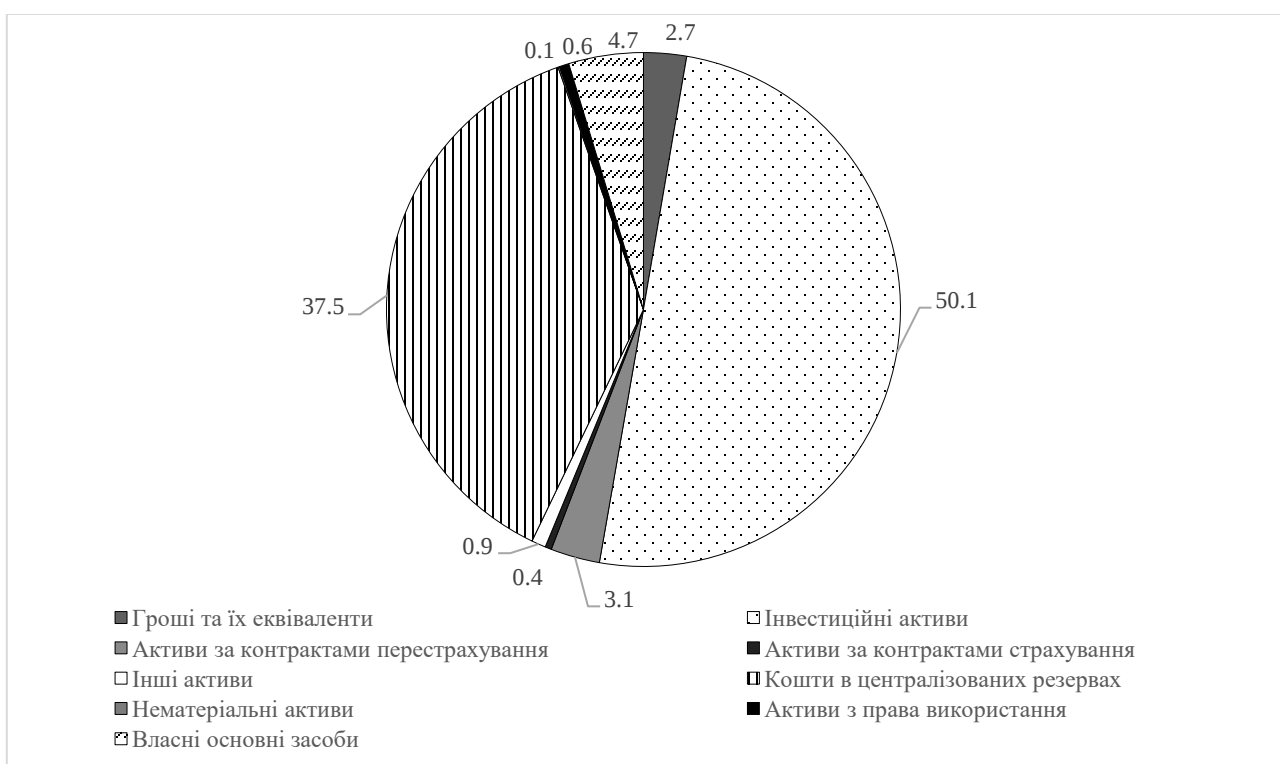

Рисунок 2.4 – Структура активів ПрАТ «СГ «ТАС» за 2024 р., (%), побудовано автором за [57]

Бачимо, що у 2024 р. найбільшу частку у структурі активів займають інвестиційні активи – 50,1 %, що свідчить про розвиток інвестиційної діяльності компанії та ефективне розпорядження коштами задля одержання додаткового доходу. Великий відсоток у структурі належить і коштам у централізованих резервах – він дорівнює 37,5 %, а це вказує на фінансову надійність страховика та

його спроможність розрахуватися за взятими на себе зобов'язаннями. Менш значну, але також помітну питому вагу мають власні основні засоби, активи за контрактами перестраховування й гроші та їх еквіваленти – по 4,7 %, 3,1 % і 2,7 % відповідно, що дозволяє підтримувати результативне функціонування товариства, високу ліквідність і зменшувати ризиковість операцій. Водночас зовсім мізерну частку в порівнянні з попередніми складовими займають такі статті як інші активи (0,9 %), активи з права використання (0,6 %), активи за контрактами страхування (0,4 %) та нематеріальні активи (0,1 %).

Для детальнішого аналізу основних змін у структурі активів страхової компанії, розглянемо динаміку їх найвагоміших елементів за 2022-2024 рр. за допомогою рисунку 2.5.

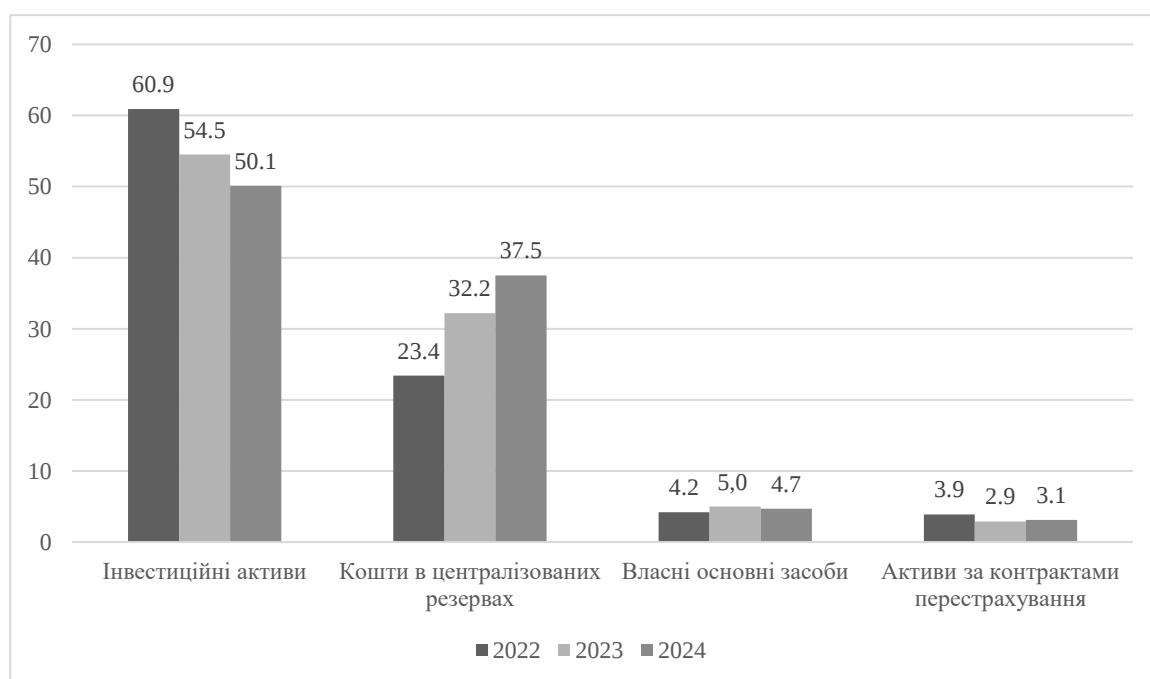

Рисунок 2.5 – Динаміка найвагоміших статей у структурі активів ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 роки, (%), побудовано автором за [56; 57]

З аналізу рисунку 2.5 можемо зробити висновок, що незважаючи на найбільший відсоток у структурі активів інвестиційних активів, їх обсяг протягом останніх трьох років має тенденцію до зменшення: у 2023 р. обсяг знизився на

238764 тис. грн, а їх частка з 60,9 % до 54,5 % (тобто на 6,4 в. п.), а в наступному році ще на 345831 тис. грн, після чого частка впала до 50,1 % (на 4,4 в. п.). Це може бути пов'язано як з несприятливими змінами на ринку та в економіці загалом, що змушує товариство дещо призупинити свою інвестиційну діяльність, так і зі зміною стратегії функціонування та переорієнтацію на інші потреби.

В свою чергу, обсяг коштів в централізованих резервах має зворотній тренд і за 2022–2024 рр. помітно збільшився – спочатку на 447390 тис. грн, а внаслідок падіння частки інвестиційних активів, частка коштів в резервах в структурі теж зросла з 23,4 % до 32,2 % (тобто на 8,8 в. п.), а у 2024 році обсяг – на 523447 тис. грн, а частка – ще на 5,3 в. п. (до 37,5 %). Вказані зміни є досить позитивним фактором, адже означають передусім підвищення надійності й платоспроможності, однак варто звернути увагу й на те, що велика кількість страхових резервів – це не лише сприятливий фактор, оскільки вони є кредиторською заборгованістю страховика, а їх зростання може свідчити про збільшення боргів компанії.

Власні основні засоби демонструють доволі сталу динаміку: протягом 2022–2023 років вони зросли на 55778 тис. грн, а відсоток у структурі з 4,2 % до 5,0 % (на 0,8 в. п.), проте вже в наступному році, незважаючи на збільшення загальної кількості на 33146 тис. грн, питома вага дещо зменшилась (до 4,7 %, тобто на 0,3 в. п.). Це є не надто сприятливим моментом і могло статися саме через підвищення коштів у централізованих резервах, на що обов'язково варто звернути увагу та врівноважити структуру активів у майбутньому.

Активи за контрактами перестрахування також зберігають сталу тенденцію – в 2023 році вони зменшились на 1623 тис. грн, а частка на 1,0 в. п. (з 3,9 % до 2,9 %), однак у 2024 їх обсяг зріс аж на 34916 тис. грн, водночас відсоток лише на 0,2 в. п. (до 3,1 %). Це вказує на активнішу співпрацю компанії з перестраховиками протягом останнього року, що підвищує впевненість клієнтів в отриманні виплати та зменшує ризики для нього.

Варто зауважити, що за останні три роки помітно зменшилася питома вага грошей та їх еквівалентів: з 5,1 % до 3,4 % (на 1,7 в. п.) у 2023, а в наступному році ще до 2,7 % (тобто на 0,7 в. п.). Це є не дуже позитивним фактором і свідчить про те, що протягом аналізованого періоду ПрАТ «СГ «ТАС» не змогло відновити необхідні запаси готівки для забезпечення своєї діяльності, що може призвести до негативних наслідків, зокрема падіння ліквідності. Частки інших складових активів впродовж 2022 – 2024 рр. змінилися таким чином: зросли інші активи з 0,8 % до 0,9 % (на 0,1 в. п.), а знизились такі статті як активи з права використання (з 1,0 % до 0,6 % (на 0,4 в. п.)), активи за контрактами страхування (з 0,5 % до 0,4 %, тобто на 0,1 в. п.) та нематеріальні активи (з 0,2 % до 0,1 % (на 0,1 в. п.)). Загальний же обсяг активів страхової компанії має позитивну динаміку, як зазначалося в попередньому розділі роботи, що свідчить про її розвиток, фінансову стійкість і платоспроможність.

Структуру капіталу Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» було досліджено в таблиці В.1 (додаток В).

Додатково розглянемо склад пасивів страхової компанії за 2024 р. на рисунку 2.3 для того, щоб краще зрозуміти розподіл статей.

Проаналізувавши рис. 2.3, констатуємо, що в 2024 р. найбільшу частку серед пасивів компанії займають зобов'язання за страховими контрактами (65,5 %), що свідчить про активну роботу саме в основній сфері його діяльності. Великий відсоток належить і нерозподіленому прибутку (17,1 %), що є позитивним фактором, оскільки він може забезпечити покриття нагальних поточних витрат і майбутній розвиток страховика. Меншу, але теж помітну частку займають інші поточні зобов'язання та капітал у дооцінках – 7,7 % та 4,4 % відповідно, а це вказує на те, що досить багато боргів компанії пов'язано з іншою, нестраховою діяльністю, що може становити певну загрозу для страхувальників у разі подальшого збільшення даного показника. Інші ж складові капіталу мають незначну частку в порівнянні зі згаданими вище статтями, зокрема, акціонерний

капітал – 2,5 %, поточні зобов’язання з податку на прибуток – 1,1 %, зобов’язання з оренди та за виплатами працівникам – 0,7 %, а резервний капітал – 0,4 %.

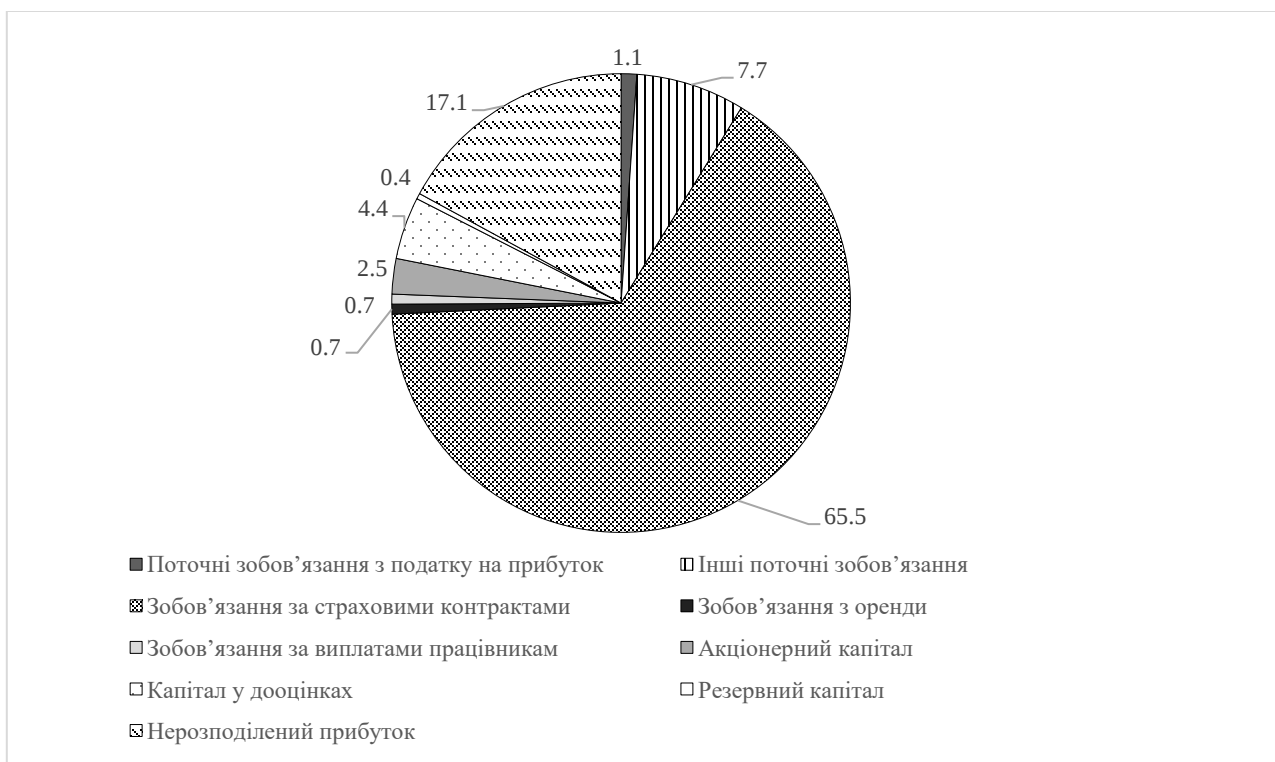

Рисунок 2.3 – Структура капіталу ПрАТ «СГ «ТАС» за 2024 р., (%), побудовано автором за [57]

Також розглянемо динаміку структури найвагоміших статей пасиву товариства за 2022-2024 рр. (рис. 2.4). Рисунок 2.4 наочно демонструє тенденцію до збільшення найвагомішої статті пасивів компанії – зобов’язань за страховими контрактами: з 2022 по 2023 рік вони підвищилися на 604126 тис. грн., а їх частка з 58,6 % до 64,4 % (тобто на 5,8 в. п.). У наступному ж році обсяг цих зобов’язань зріс ще на 663420 тис. грн, однак, незважаючи на це, питома вага даної статті збільшилась не так інтенсивно – тільки на 1,1 в. п. (до 65,5 %). Це може свідчити про розвиток страхової діяльності товариства, що, безсумнівно, є позитивним моментом, проте важливо контролювати вказані зміни, адже подальше зростання

цього показника з часом потребуватиме значної віддачі коштів страховика, що негативно вплине на його платоспроможність.

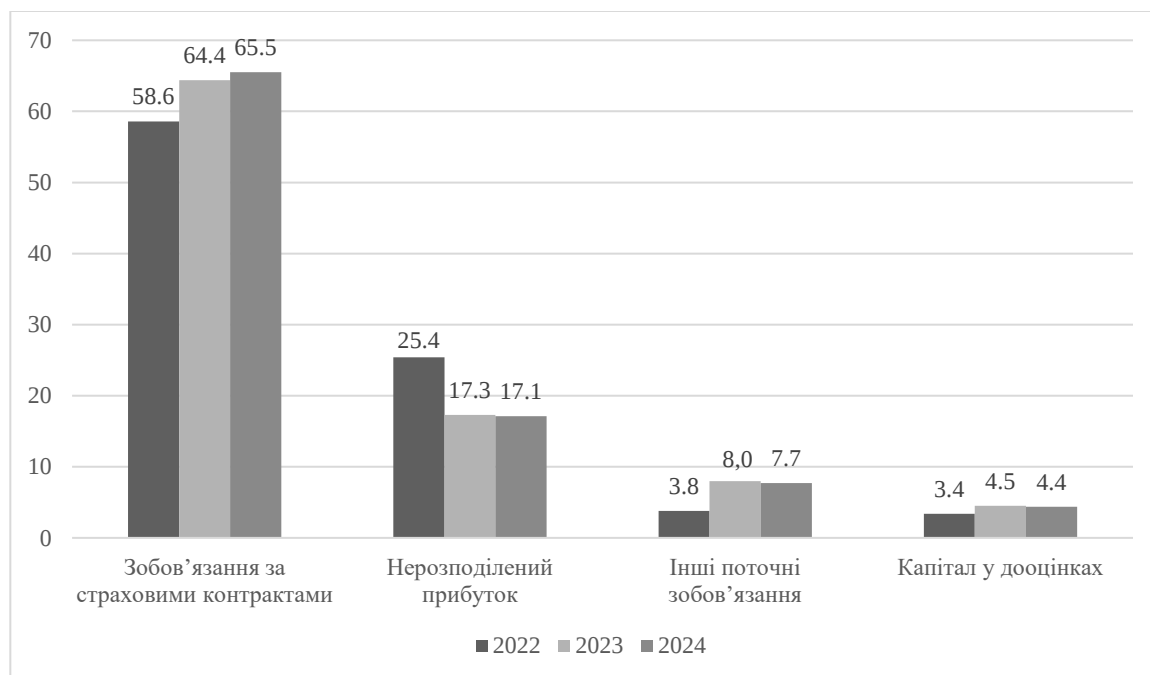

Рисунок 2.4 – Структура капіталу ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 роки (%), побудовано автором за [56; 57]

В свою чергу, нерозподілений прибуток протягом останніх трьох років має негативну динаміку. Так, у 2023 році він різко зменшився на 70109 тис. грн, внаслідок чого його відсоток у структурі теж знизився аж на 8,1 в. п. (з 25,4 % до 17,3 %). У 2024 абсолютне відхилення показника було позитивним – він зріс на 157083 тис. грн, але попри це його питома вага все одно зменшилась ще на 0,2 в. п. (до 17,1 %).

Досить різкі зміни спостерігаємо й з іншими поточними зобов'язаннями: в 2023 році вони стрімко зросли на 157832 тис. грн, а їх частка з 3,8 % до 8,0 % (на 4,2 в. п.), а у 2024 році ще на 63719 тис. грн, але їх відсоток дещо знизився – на 0,3 в. п. (до 7,7 %). Це є не надто сприятливим фактором, оскільки вказує на

заборгованість в інших сферах діяльності й може зменшувати спроможність компанії розраховуватися за прийнятими страховими зобов'язаннями.

Капітал у дооцінках демонструє не такі значні трансформації, та має сталу структурну динаміку протягом аналізованого періоду – спочатку він зріс на 59502 тис. грн, що спричинило збільшення питомої ваги на 1,1 в. п. (з 3,4 % до 4,5 %), а в 2024, навіть незважаючи на його підвищення ще на 41421 тис. грн, частка знизилась на 0,1 в. п. (до 4,4 %). Зростання даного показника є досить позитивним моментом й означає збільшення вартості основних засобів і нематеріальних активів.

Досить помітний відсоток у структурі пасивів компанії має й акціонерний капітал: протягом 2022–2024 рр. його обсяг був незмінним, а от частка зберігає тенденцію до зниження: спочатку з 4,2 % до 3,3 % (на 0,9 в. п.), а у 2024 році ще до 2,5 % (тобто на 0,8 в. п.). Це свідчить про зменшення власного капіталу та зростання боргів страховика, на що обов'язково необхідно звернути увагу, адже збереження даної тенденції може негативно вплинути на діяльність товариства, спричинивши зниження ліквідності й стійкості. Важливо зазначити, що за незмінного обсягу резервного капіталу його питома вага також продовжує зменшуватись з 0,7 % до 0,5 % (на 0,2 в. п.) у 2023 та до 0,4 % (ще на 0,1 в. п.) у 2024 році, що теж є негативним фактором, оскільки ставить під загрозу фінансову надійність.

Проаналізуємо доходи та витрати ПрАТ «СГ «ТАС», аналіз динаміки та структури за 2022-2024 рр. яких, здійснено в таблиці Г.1 (додаток Г), що дозволило виокремити найзначніші статті надходжень (рис. 2.5) та витрат (рис. 2.6) компанії.

Розглянувши рисунок 2.5, робимо висновок, що головним джерелом доходів компанії є саме дохід від страхування, що характеризує її як активного учасника ринку й засвідчує розвиток основної, страхової діяльності. В 2023 році даний показник зріс з 2379921 до 3021124 тис. грн, тобто на 641203 тис. грн у порівнянні

з 2022 р., а в наступному році збільшився ще до 4286288 тис. грн (на 1265164 тис. грн). Загальна динаміка доходу від страхування протягом останніх трьох років становить 80,1 %, а от його частка в структурі знизилась на 0,9 в. п. і станом на 31.12.2024 дорівнює 89,8 %, проте вона все одно залишається більшою за питому вагу інших статей аж у 9 разів.

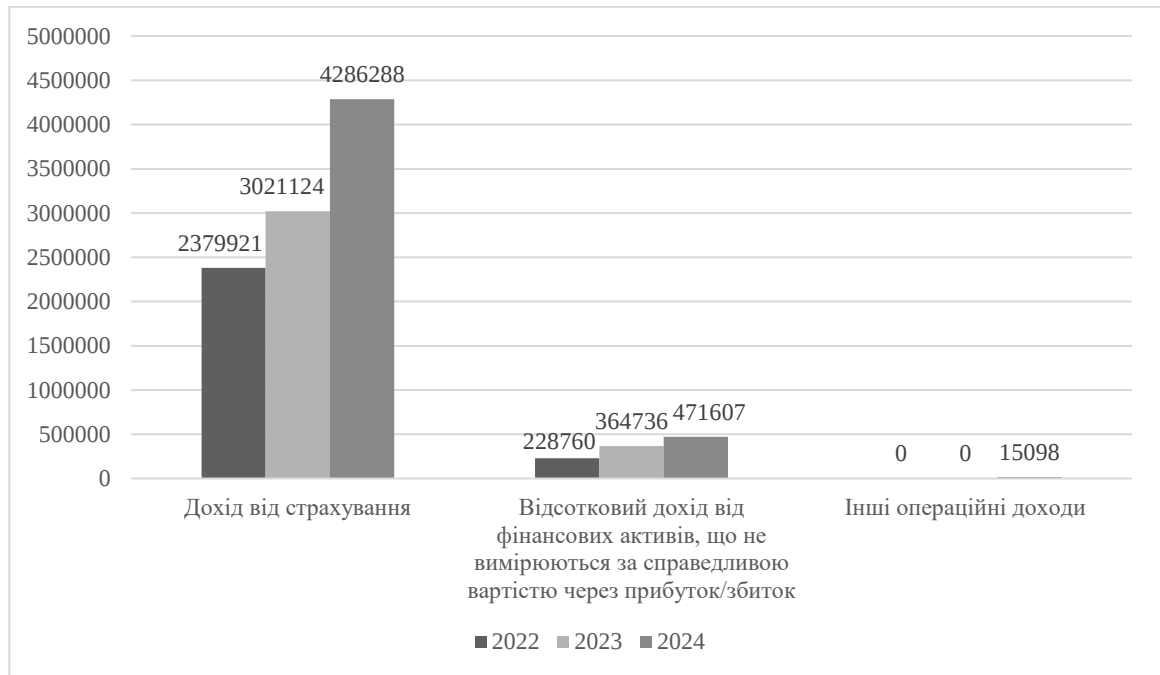

Рисунок 2.5 – Динаміка основних складових доходів ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 роки (тис. грн), побудовано автором за [56; 57]

Вагомою складовою доходів страховика є й відсотковий дохід від фінансових активів, що не вимірюються за справедливою вартістю через прибуток/збиток, що доводить присутність і піднесення компанії не лише на страховому, але й на фондовому ринку. Цей показник зберігає тенденцію до збільшення: з 228760 до 364736 тис. грн (на 135976 тис. грн) у 2023 та до 471607 тис. грн (тобто ще на 106871 тис. грн) у 2024 році, й саме він має найвище значення динаміки серед доходів – 206,2 %. Однак його частка теж дещо зменшилась (на 0,8 в. п.) і на початок 2025 року становить 9,9 %. Як і в попередньому випадку, зниження відсотка в структурі було спричинено

збільшенням питомої ваги з 0,0 % до 0,3 % інших операційних доходів, приріст обсягу яких відбувся саме у 2024 на 15098 тис. грн, що також вказує на результативну роботу товариства, пов'язану не тільки зі страхуванням чи інвестиціями.

Втім, варто зауважити, що в звітному періоді фінансові доходи за наданими страховими контрактами, які протягом 2022–2023 рр. були важливою частиною доходів страховика демонструють негативну динаміку (15,4 %), оскільки в 2023 році зменшились на 9893 тис. грн (з 17755 до 7862 тис. грн), а у 2024 році взагалі становлять збиток у розмірі 2741 тис. грн (тобто зменшились ще на 10603 тис. грн). Це є не дуже позитивним моментом і може свідчити про недоліки в страховій діяльності компанії, які необхідно проаналізувати детальніше. Водночас це може бути пов'язано й зі збільшенням фінансового доходу від наявних контрактів на перестраховування, адже даний показник має зворотній тренд: у 2023 році він зріс з -1486 до -301 тис. грн (на 1185 тис. грн), а в наступному році до 375 тис. грн (тобто ще на 676 тис. грн), а його динаміка за останні три роки становить 25,2 %.

Загальна ж кількість доходів зберігає тенденцію до збільшення – на 768471 тис. грн (з 2624950 до 3393421 тис. грн) у 2023 р. та на 1377206 тис. грн (до 4770627 тис. грн) у 2024 р., а їх динаміка за аналізований період склала 81,7 %, що є ознакою ефективного функціонування товариства.

Обсяг витрат на страхові послуги (рис 2.6) є найбільшою частиною витрат страхової компанії та щороку помітно зростає: у 2023 р. їх кількість збільшилась з 2012102 до 3043657 тис. грн, тобто на 1031555 тис. грн, а в наступному році ще до 4371399 тис. грн (на 1327742 тис. грн). Питома вага даних витрат у загальній структурі протягом аналізованого періоду теж збільшилась на 6,9 в. п. і на кінець 2024 року становить 94,8 %, а за увесь аналізований період вони зросли у 2,17 %. Це свідчить про те, що товариство активно виконує свої зобов'язання та забезпечує свою результативну роботу загалом.

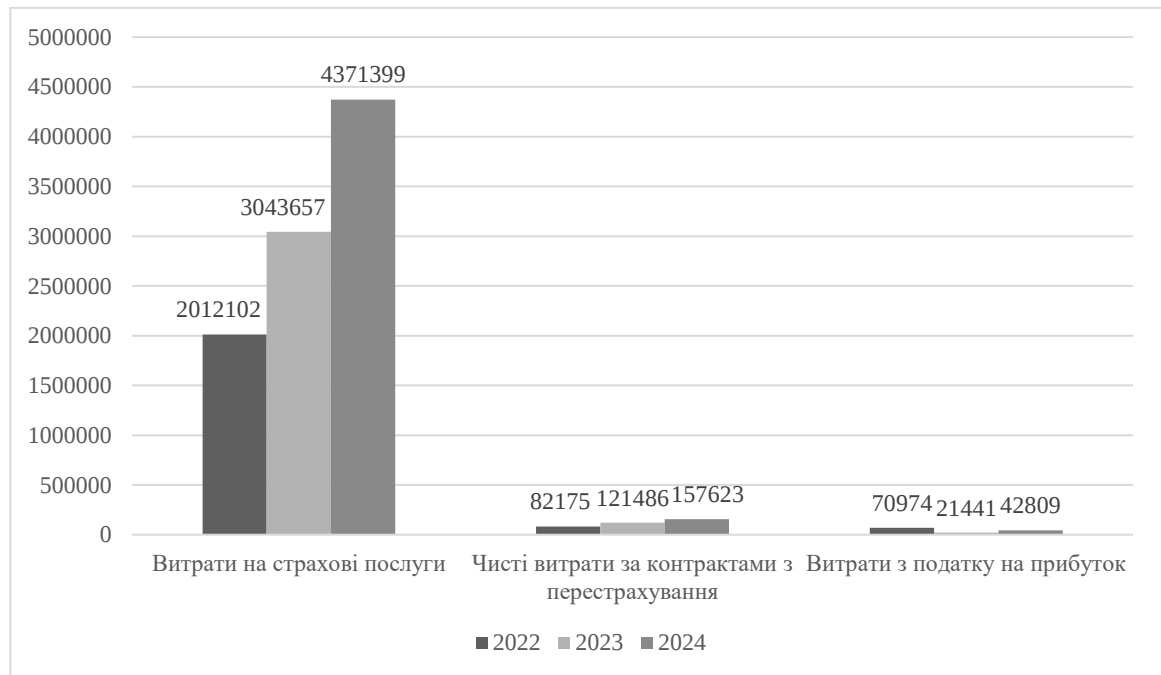

Рисунок 2.6 – Динаміка основних складових витрат ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 роки (тис. грн), побудовано автором за [56; 57]

Значно меншу, але також помітну частку в структурі витрат займають чисті витрати за контрактами з перестраховування (3,4 %), які також зберігають тенденцію до збільшення – на 39311 тис. грн (з 82175 до 121486 тис. грн) у 2023 р. та на 36137 тис. грн (до 157623 тис. грн) у 2024 р. В свою чергу, динаміка цієї статті витрат за 2022-2024 рр. дорівнює 91,8 %, що вказує на все більшу взаємодію компанії з перестраховиками задля мінімізації певної частини ризиків і збитків.

Досить мінливі зміни демонструє обсяг витрат з податку на прибуток: протягом 2022–2023 рр. він зменшився з 70974 до 21441 тис. грн (на 49533 тис. грн), однак вже в наступному році зріс до 42809 тис. грн (на 21368 тис. грн), а динаміка даного показника за останні три роки показує зменшення майже на 40,0 %. Значно змінився й відсоток витрат з податку на прибуток у загальній структурі – якщо у 2022 р. він становив аж 3,1 %, то в 2024 лише 0,9 % (тобто знизився на 2,2 %).

Водночас помітно зросла питома вага чистих збитків від знецінення фінансових активів (на 0,4 %), а їх динаміка за аналізований період є найбільшою серед розглянутих статей – у 4,6 разів. У 2023 році ці збитки збільшились на 8126 тис. грн (з 7518 до 15644 тис. грн), а в 2024 році ще на 18622 тис. грн (до 34266 тис. грн). Це свідчить про зменшення вартості інвестицій страховика внаслідок зниження їх ринкової вартості. Такі зміни потребують негайного реагування з боку керівництва та вдосконалення інвестиційної стратегії.

Майже незмінними протягом останніх трьох років залишилися інші фінансові витрати, які становлять зовсім незначну частку в загальній структурі – 0,2 %. У 2023 р. вони зросли на 522 тис. грн, а в наступному році ще до 7446 тис. грн (на 271 тис. грн), а їх динаміка за три роки дорівнює 11,9 %. Що стосується інших операційних витрат, то ще в 2022 р. їх питома вага була 4,8 %, однак вже в 2024 р. даний показник дорівнює 0,0 %. У 2023 р. їх кількість збільшилась на 42685 тис. грн, але в наступному році компанія не здійснила додаткових операційних витрат.

Загальна динаміка обсягу витрат ПрАТ «Страхова група «ТАС» за 2022–2024 рр. свідчить про їх зростання у 2,0 рази, а це означає, що витрати страховика зростають на 19,7 в. п. швидше, ніж доходи. В 2023 р. їх кількість збільшилась на 1072666 тис. грн, а в наступному році ще на 1250507 тис. грн (до 4613543 тис. грн). Позитивним фактором є те, що станом на 31.12.2024 р. доходи перевищують витрати й страховик отримує прибуток, проте він має негативну динаміку (за 2022-2024 рр. на 53,1 %), на що обов'язково варто звернути увагу. Зокрема, значне зменшення прибутку за рік відмічаємо в 2023 р., коли він знизився на 90,9 % через набагато стрімкіший приріст витрат у порівнянні з доходами. В свою чергу, в 2024 р. він все ж таки підвищився до 157084 тис. грн, але досі залишається в 2 рази нижчим, ніж у 2022 р. Це свідчить про те, що в звітному році страхова компанія оптимізувала витрати та покращує свій фінансовий стан, однак все одно варто звернути значну увагу на удосконалення управління ресурсами щодо збільшення прибутковості.

2.3 Аналіз фінансового стану ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022-2024 рр.

Метою дослідження даного розділу є оцінка фінансового стану та ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «СГ «ТАС» за період 2022–2024 рр. Аналіз здійснено за ключовими блоками фінансової звітності: фінансових результатів, прибутковості, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та забезпеченості страховими резервами.

Обсяг страхових премій, які фактично зароблені та належать страховику протягом звітного періоду (за вирахуванням премій, переданих у перестраховування, та змін у резервах) – це головний дохід страхової компанії. За 2022-2024 рр. у ПрАТ «ТАС» спостерігаємо значне та стійке зростання протягом усього періоду. У 2024 р. премії зросли на 79,52 % порівняно з 2022 р (табл. 2.4). Це свідчить про розширення обсягів діяльності компанії та збільшення частки ринку, що позитивно впливає на фінансову стійкість, забезпечує ресурсну базу для покриття витрат та формування резервів.

Таблиця 2.4 – Динаміка фінансових результатів ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр. (тис. грн)

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення, (+/-), тис. грн		Динаміка, %	
				2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2022 р.	2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2022 р.
Чисті зароблені страхові премії	2274876	2907158	4084889	632282	1809013	127,8	79,52
Валовий прибуток	907495	1034453	930980	126958	23485	114,0	2,59
Фінансові результати від операційної діяльності	209960	-168838	-157787	-378798	-367747	-80,4	-175,15
Прибуток до оподаткування	439555	191924	331017	-247631	-108538	43,7	-24,69
Чистий прибуток	303239	76177	157084	-227062	-146155	25,1	-48,19

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Валовий прибуток – це різниця між чистим доходом від реалізації (чисті зароблені премії) та собівартістю реалізованої продукції (чисті понесені збитки за страховими виплатами). У 2023 р. найвищий показник (1034453 тис. грн), що було досягнуто, незважаючи на значне зростання чистих премій. У 2024 р. валовий прибуток знизився порівняно з 2023 р., але все ще перевищує рівень 2022 р. на 2,59 %. Зниження у 2024 р. може бути пов'язане зі значним зростанням чистих понесених збитків. Це також позитивна динаміка (зростання), що говорить про ефективне управління збитковістю або собівартістю страхових послуг.

Фінансові результати від операційної діяльності – це прибуток/збиток від основної діяльності (валовий прибуток мінус адміністративні та інші операційні витрати). За період аналізу відбулося різке зниження фінансового результату, перехід від прибутку у 2022 р. (209960 тис. грн) до збитку у 2023 р. (-168838 тис. грн) та у 2024 р. (-157787 тис. грн) . Абсолютне відхилення становить -367747 тис. грн. Це головний фактор, що пояснює, чому чистий прибуток був найнижчим у 2023 р. Негативна тенденція свідчить про неефективне управління операційними витратами (адміністративними, іншими операційними витратами) або про їхнє непропорційне зростання порівняно з валовим прибутком. Компанії необхідно оптимізувати операційні витрати.

Загальний прибуток/збиток компанії від усіх видів діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної) до вирахування податку на прибуток показує тенденцію значного падіння у 2023 р. (на 56,3 %) порівняно з 2022 р. та часткове відновлення у 2024 р. (331017 тис. грн). Падіння у 2023 р. спричинене операційним збитком. Позитивні фінансові та інші доходи (наприклад, 476323 тис. грн у 2024 р. та 368986 тис. грн у 2023 р., незважаючи на операційний збиток, дозволили компанії мати прибуток до оподаткування. Це вказує на важливість нестрахової діяльності (інвестиційної та фінансової) для загального фінансового результату компанії.

Кінцевий фінансовий результат діяльності компанії за звітний період демонструє різке падіння у 2023 р. (76177 тис. грн) , що є найнижчим значенням,

та значне зростання у 2024 р. (до 157084 тис. грн) , хоча рівень 2022 р. (-48,19 %) не досягнуто. Зростання у 2024 р. (на 106,24 %) є надзвичайним. Компанія є прибутковою протягом усього періоду. Надзвичайне зростання у 2024 р. (на 106,24%) свідчить про ефективну роботу зі зниження операційного збитку та/або суттєве зростання фінансових/інших доходів. Наявність чистого прибутку, незважаючи на операційний збиток, підтверджує, що прибуток генерується переважно за рахунок нестрахової діяльності.

Протягом 2022–2024 рр. валюта балансу (загальна сума фінансових ресурсів) значно зросла на 44,46 % (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Динаміка обсягу та структури джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Джерело	2022 р. (тис. грн)	Частка, %	2023 р. (тис. грн)	Частка, %	2024 р. (тис. грн)	Частка, %	Відхилення 2024 р. до 2022 р.		Динаміка 2024 р. від 2022 р., %
							обсягу (тис. грн)	структу- ри, в.п.	
Власний капітал	869688	36,1	800125	25,5	998629	24,4	213289	-11,7	114,8
Залучений капітал	1539782	63,9	2334392	74,5	3094825	75,6	1006630	11,7	201,0
Всього	2409470	100,0	3134517	100,0	4093454	100,0	1219919	-	169,9

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Домінуючим джерелом фінансування є залучений капітал (зобов'язання), частка якого коливається від 63,9 % до 75,6 %. Частка власного капіталу має тенденцію до зменшення (з 36,1 % у 2022 р. до 24,4 % у 2024 р., зокрема суттєве зменшення спостерігаємо за 2022-2023 рр. – на 10,6 в.п.). Зростання власного капіталу в абсолютному вираженні (на 14,8 %) відстає від зростання залученого капіталу (у 2,0 рази). Висока частка залученого капіталу (зобов'язань), особливо страхових резервів (які є ключовою частиною зобов'язань страховика), є нормальною для страхової компанії. Однак, стійке зниження частки власного капіталу при значному зростанні валюти балансу може вказувати на зниження

фінансової стійкості та збільшення фінансового ризику. Тому необхідно проаналізувати коефіцієнт загальної автономії.

Всі ключові показники прибутковості (рентабельність премій, активів, власного капіталу) зазнали різкого падіння у 2023 році, що збігається з найнижчим чистим прибутком. У 2024 р. відбулося часткове відновлення, але вони все ще значно нижчі за рівень 2022 р. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Динаміка показників прибутковості та рентабельності ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр. (%)

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення, (в.п.)		
				2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2023 р.	2024 р. до 2022 р.
Чиста рентабельність премій	13,33	2,6	3,85	-10,73	1,25	-9,48
Рентабельність активів (ROA)	10,26	1,9	3,84	-8,36	1,94	-6,42
Коефіцієнт збитковості з операцій	9,23	-5,8	-3,9	-15,03	1,9	-13,13
Рентабельність власного капіталу (ROE)	34,9	8,4	15,7	-26,5	7,3	-19,2

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Коефіцієнт збитковості з операцій показує рівень прибутковості основної (страхової) діяльності. За тенденцією спостерігаємо різке падіння з 9,23 % (прибутковість) у 2022 р. до -5,8% (збитковість) у 2023 р. та -3,9% у 2024 р. Це підтверджує, що протягом 2023-2024 рр. основна страхова діяльність компанії була збитковою, що відповідає фінансовому результату від операційної діяльності. Для забезпечення прибутковості компанія критично залежить від нестрахової діяльності (фінансових та інвестиційних доходів). Варто підвищувати ефективність страхових операцій (знижувати збитковість або операційні витрати).

Тенденція рентабельності активів (ROA) та власного капіталу (ROE) схожа на динаміку падіння у 2023 р. та зростання у 2024 р. Значне падіння ROE з 34,9 % до 15,7 % вказує на суттєве зниження ефективності використання власного

капіталу акціонерами. Хоча зростання ROE у 2024 р. на 7,3 в.п. є позитивним сигналом, воно свідчить про нестабільність результатів управління.

У 2023 р. відбулося значне зниження всіх коефіцієнтів ліквідності, але у 2024 р. спостерігається їхнє різке зростання, особливо коефіцієнта абсолютної ліквідності. Всі показники ліквідності протягом 2022-2024 рр. перевищують нормативні значення: коефіцієнт поточної ліквідності (норматив 1,5): у 2024 р. $3,31 > 1,5$; коефіцієнт швидкої ліквідності (норматив 0,8): у 2024 р. $3,30 > 0,8$; коефіцієнт абсолютної ліквідності (норматив 0,2): у 2024 р. $2,51 > 0,2$ (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Аналіз показників ліквідності ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Показник	Норматив	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення від нормативу		
					2022 р.	2023 р.	2024 р.
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	1,5–2	6,99	2,42	3,31	5,49	0,92	1,81
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	0,8–1	6,97	2,40	3,30	6,17	1,60	2,50
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2–0,35	0,72	0,37	2,51	0,52	0,17	2,31

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Компанія ПрАТ «СГ «ТАС» має високий рівень ліквідності. Це свідчить про її здатність своєчасно та в повному обсязі погашати свої поточні зобов'язання, включаючи страхові виплати. Різке зростання абсолютної ліквідності у 2024 р. (до 2,51) означає, що компанія значно наростила найбільш ліквідні активи (грошові кошти та їхні еквіваленти), що є позитивним фактором фінансової стійкості.

За допомогою аналізу показників фінансової стійкості ми можемо визначити рівень фінансового ризику та незалежності компанії від зовнішніх джерел фінансування. За коефіцієнтом фінансової стійкості (КФС) спостерігаємо тенденцію перевищення нормативу ($>0,8$) протягом усього періоду. Через це

компанія вважається фінансово стійкою, оскільки значна частина її активів фінансується за рахунок власних та довгострокових джерел, що забезпечує довгострокову стабільність, хоча варто зазначити стійку тенденцію зниження відхилення від нормативу від 2022 р. до 2024 р. Натомість коефіцієнт загальної автономії (КА) є нижчим за нормативний протягом усього аналізованого періоду та теж знижується за 2022-2024 рр. відповідно з 0,239 до 0,219 (табл. 2.8)

Таблиця 2.8 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Показник	Норматив	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення від нормативу		
					2022 р.	2023 р.	2024 р.
Коефіцієнт фінансової стійкості (КФС)	>0,8	0,909	0,924	0,904	+0,109	+0,124	+0,104
Коефіцієнт загальної автономії (КА)	>0,5	0,239	0,231	0,219	-0,261	-0,269	-0,281
Коефіцієнт фінансового ризику (КФР)	<1	3,18	3,33	3,56	+2,18	+2,33	+2,56

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Показник знаходиться нижче нормативного значення (>0,5). Це означає, що більше 75 % активів фінансується за рахунок залученого капіталу (що підтверджує табл. 2.5), звісно, це не відповідає загальноприйнятому економічному нормативу для промислових підприємств. Однак для страхової компанії, де основна частина зобов'язань – це страхові резерви (що вважаються високостабільним джерелом), цей показник може бути нижчим, ніж для інших галузей.

Коефіцієнт фінансового ризику (КФР) за аналізований період теж зростає з 3,18 до 3,56, при чому, значно перевищує норматив (<1). Це підтверджує високу залежність компанії від залученого капіталу (на кожну гривню власного капіталу припадає 3,56 грн залученого). Зростання КФР свідчить про підвищення фінансового ризику, що потребує контролю.

Загальна сума страхових резервів значно зросла на 42,6 % протягом 2022-2024 рр. (табл. 2.9). Це є позитивним показником, що відображає зростання обсягів страхової діяльності та належне виконання вимог щодо формування зобов'язань.

Таблиця 2.9 – Динаміка страхових резервів ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр. (тис. грн)

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення, (+/-), тис. грн		Динаміка, %	
				2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2022 р.	2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2022 р.
Всього страхові резерви	1869435	2632386	2680505	762951	48119	140,8	101,8
резерв довгострокових зобов'язань	-	-	-	-	-	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат (РЗ)	91745	88801	124011	-2944	35210	96,8	139,7
резерв незароблених премій (РНП)	23543	2801	2507	-20742	-294	11,9	89,5
інші страхові резерви	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Резерв збитків (РЗ) показав висекий темп приросту – 35,2 % за період. Це свідчить про збільшення обсягів страхових виплат (або очікуваних виплат), що накопичуються, що також узгоджується із зафіксованим зростанням чистих понесених збитків (собівартості) у Звіті про фінансові результати (наприклад, у 2024 р. - 1758640 тис. грн). Таке зростання РЗ може бути пов'язане як зі зростанням обсягу страхування (більше договорів), так і з погіршенням збитковості портфеля.

Резерв незароблених премій (РНП) зазнав зменшення, зокрема за 2022-2023 рр. – майже на 90 %. Оскільки РНП безпосередньо залежить від обсягу страхових

премій, то зменшення може свідчити про те, що чисті зароблені премії, які різко зросли, не були забезпечені за рахунок більшої частки вже зароблених премій.

Аналіз забезпеченості страховими резервами показує тенденцію зниження протягом періоду (з 76,85 % до 54,91 %), що відбувається через те, що за 2022-2024 рр. чисті зароблені премії зростають значно швидшими темпами (у 2,0 рази), ніж загальна сума сформованих страхових резервів (43,4 %) (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Аналіз показників забезпеченості страховими резервами ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Динаміка, %, 2024 р. від 2022 р.
Резерви зі страхування, тис. грн	1869435	2632386	2680505	143,4
Страхові премії, тис. грн	2432614	3539924	4881262	200,7
Забезпеченість резервами, %	76,85	74,36	54,91	x
Ланцюгові відхилення, (+;-), в.п	-	-2,49	-19,45	x

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Це може бути як позитивним (зростання частки більш короткострокових договорів, які вимагають менших резервів), так і негативним (якщо резерви формуються недостатньо швидко щодо прийнятих ризиків). Враховуючи високу ліквідність та фінансову стійкість, можна припустити, що компанія зберігає адекватний рівень резервування.

Аналіз показників ділової активності показує надзвичайно високі темпи приросту чистих премій і є свідченням про агресивне нарощування обсягів діяльності (табл. 2.11).

Коефіцієнт ефективності використання ресурсів зріс з 0,829 до 1,030. Це позитивна тенденція: кожна гривня активів почала генерувати більше страхових премій. Коефіцієнт оборотності власного капіталу зріс з 3,47 до 4,70. Це також позитивний сигнал, що свідчить про підвищення ефективності використання власних коштів.

Аналізуючи управління дебіторською заборгованістю (ДЗ), можемо сказати, що коефіцієнт оборотності ДЗ зріс з 5,64 до 9,32 (позитивно). Тривалість обороту ДЗ суттєво зменшилася (з 64,7 до 39,2 днів), що є відмінною тенденцією. У 2024 р.

показник увійшов у нормативний діапазон (не більше 40-50 діб), що свідчить про значне покращення управління грошовими потоками та залученням премій.

Таблиця 2.11 – Динаміка показників ділової активності ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр.

Показник	Норматив	2022 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. від 2022 р.
Показники обсягів страхової діяльності				
Темпи приросту чистих премій, %	зростання	(база)	79,56	+79,56
Показники ефективності використання активів				
Коефіцієнт ефективності використання ресурсів	зростання	0,829	1,030	+0,201
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	зростання	3,47	4,70	+1,23
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	зростання	5,64	9,32	+3,68
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	зменшення (не більше 40-50 діб)	64,7 днів	39,2 днів	-25,5 днів
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	зменшення	7,89	10,92	+3,03
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	зростання	46,3 днів	33,4 днів	-12,9 днів
Показники якості страхового портфеля				
Коефіцієнт збитковості (Loss Ratio)	зменшення	37,17	40,47	+ 3,3 в.п.
Комбінований коефіцієнт (Combined Ratio)	< 100 %	90,66	102,46	+11,80 в.п.

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

Щодо управління кредиторською заборгованістю (КЗ), то тривалість обороту КЗ зменшилася з 46,3 до 33,4 днів. Управління КЗ також стало більш оперативним, що може бути пов'язано з підвищенням швидкості виконання поточних зобов'язань, але не відповідає нормативним тенденціям.

Оцінимо операційну ефективність: коефіцієнт збитковості (Loss Ratio) є не високим (в середньому 38,5 %). Це вказує на те, що 38,5 % зароблених премій йде на покриття страхових виплат та формування резервів збитків, даний показник має тенденцію до зниження, це означає, що страхова компанія виплачує більше страхових відшкодувань відносно отриманих премій, що вказує на зниження

операційної ефективності та потенційне погіршення прибутковості; комбінований коефіцієнт (Combined Ratio) у 2022 р. становив 90,66 %, що менше нормативу < 100%, тобто компанія отримувала прибуток безпосередньо від страхової діяльності. У 2024 р. коефіцієнт зріс до 102,46 %, що означає, що страхова діяльність стала збитковою (102,46 % > 100 %). Це підтверджує висновок про збитковість основної діяльності, що є наслідком високого рівня витрат (зокрема адміністративних).

Таким чином, за результатами аналізу фінансового стану ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022-2024 рр. можна зробити наступні висновки щодо ефективності управління фінансовими ресурсами: компанія демонструє значне зростання основних доходів (чисті зароблені премії зросли на 79,56 %) та загальної валюти балансу (на 38,46 %), що свідчить про зростання масштабів та ресурсів; основна страхова діяльність компанії протягом 2023-2024 рр. є збитковою, про що говорить негативний фінансовий результат від операційної діяльності (збиток -157787 тис. грн у 2024 р.) та від'ємний коефіцієнт збитковості з операцій (-3,9% у 2024 р.). Це головний фактор, що знизив загальну прибутковість і засвідчує про проблему ефективності основної діяльності, тобто операційну збитковість. Наявність чистого прибутку протягом усіх років, незважаючи на операційні збитки та відновлення рентабельності у 2024 р., свідчить про критичну залежність загального фінансового результату від ефективного управління фінансовими та інвестиційними активами (залежність від нестрахової діяльності). Страховик має високий рівень ліквідності, всі коефіцієнти значно перевищують нормативи. Це підтверджує її здатність виконувати зобов'язання (зокрема страхові виплати) у встановлені терміни. Коефіцієнт фінансової стійкості також є високим і відповідає нормативу, що забезпечує довгострокову стабільність. Зростання коефіцієнта фінансового ризику (з 3,18 до 3,56) та низька частка власного капіталу (24,4 %) вказує на підвищену залежність від залученого капіталу. Хоча це типово для

страховиків, тенденція потребує контролю для запобігання зниженню запасу платоспроможності.

Отже, управління фінансовими ресурсами є частково ефективним (висока ліквідність, прибуток від фінансової діяльності), але недостатньо ефективним у частині основної діяльності. Для підвищення прибутковості компанії необхідно: оптимізувати операційні витрати, а саме знизити адміністративні та інші операційні витрати для подолання збитковості страхової діяльності; підвищити ефективність страхового портфеля, для цього варто зменшити рівень збитковості (Loss Ratio) та/або покращити тарифікацію; підтримувати інвестиційну активність, необхідно зберегти високу ефективність управління фінансовими та інвестиційними активами як важливого джерела чистого прибутку.

Висновки за розділом 2

Аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «СГ «ТАС» дав можливість зробити такі висновки:

1. Виявлено, що Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» вже багато років поспіль є провідним гравцем за кількістю укладених договорів страхування, кількістю зібраних платежів та реалізованих виплат (і водночас займає перше місце за вказаними показниками серед компаній з виключно українським капіталом), сумою страхових резервів, активів, власного капіталу, гарантійного фонду та прямого страхування. Також страховик вже досить довгий час зберігає лідерство й позитивну динаміку за такими видами страхування як ОСЦПВ, ДСАЦВ та Зелена картка, гарантуючи своїм клієнтам найкращі умови й підтримку за будь-яких обставин.

2. Дослідження активів та капіталу АТ «СГ «ТАС» (приватне) дозволяло стверджувати, що сьогодні воно має високу фінансову стабільність,

ліквідність та платоспроможність, а ще наполегливо провадить свою діяльність, адже їх обсяг протягом останніх трьох років постійно зростає. Водночас спостерігаємо деякі негативні тенденції, зокрема зменшення частки грошей та їх еквівалентів й інвестиційних активів за одночасного зростання питомої ваги зобов'язань за страховими контрактами й інших поточних зобов'язань та поступове зниження нерозподіленого прибутку, що може негативно вплинути на роботу компанії в майбутньому.

3. Проаналізовано фінансовий стан ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022-2024 рр., що надало можливість зробити висновки щодо ефективності управління фінансовими ресурсами: компанія демонструє значне зростання основних доходів (чисті зароблені премії зросли на 79,56 %) та загальної валюти балансу (на 38,46 %), що свідчить про зростання масштабів та ресурсів; основна страхова діяльність компанії протягом 2023-2024 рр. є збитковою, про що говорить негативний фінансовий результат від операційної діяльності (збиток -157787 тис. грн у 2024 р.) та від'ємний коефіцієнт збитковості з операцій (-3,9% у 2024 р.). Це головний фактор, що знизив загальну прибутковість і засвідчує про проблему ефективності основної діяльності, тобто операційну збитковість. Наявність чистого прибутку протягом усіх років, незважаючи на операційні збитки та відновлення рентабельності у 2024 р., свідчить про критичну залежність загального фінансового результату від ефективного управління фінансовими та інвестиційними активами (залежність від нестрахової діяльності). Страховик має високий рівень ліквідності, всі коефіцієнти значно перевищують нормативи. Це підтверджує її здатність виконувати зобов'язання (зокрема страхові виплати) у встановлені терміни. Коефіцієнт фінансової стійкості також є високим і відповідає нормативу, що забезпечує довгострокову стабільність. Зростання коефіцієнта фінансового ризику (з 3,18 до 3,56) та низька частка власного капіталу (24,4 %) вказує на підвищену залежність від залученого капіталу. Хоча це типово для

страховиків, тенденція потребує контролю для запобігання зниженню запасу платоспроможності.

Отже, управління фінансовими ресурсами є частково ефективним (висока ліквідність, прибуток від фінансової діяльності), але недостатньо ефективним у частині основної діяльності. Для підвищення прибутковості компанії необхідно: оптимізувати операційні витрати, а саме знизити адміністративні та інші операційні витрати для подолання збитковості страхової діяльності; підвищити ефективність страхового портфеля, для цього варто зменшити рівень збитковості (Loss Ratio) та/або покращити тарифікацію; підтримувати інвестиційну активність, необхідно зберегти високу ефективність управління фінансовими та інвестиційними активами як важливого джерела чистого прибутку.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПрАТ «СГ «ТАС»

3.1 Сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами страховика в умовах цифровізації та клієнтоорієнтованості

Сучасний розвиток страхового ринку відбувається в умовах високої макроекономічної нестабільності, зростання фінансових ризиків, посилення регуляторного впливу та трансформації очікувань споживачів страхових послуг. У таких умовах забезпечення стійкої прибутковості страхової компанії перетворюється на ключове стратегічне завдання, від реалізації якого залежить фінансова надійність страховика, рівень його платоспроможності та довіра страхувальників.

Особливої актуальності набуває проблема управління фінансовими ресурсами, оскільки саме ефективність їх формування, розміщення та використання визначає можливість страхової компанії генерувати прибуток від основної діяльності. Практика діяльності страхових компаній свідчить, що зростання обсягів страхових премій не завжди супроводжується відповідним зростанням фінансових результатів, що зумовлює необхідність переходу від екстенсивної до інтенсивної моделі розвитку.

Традиційні підходи до управління фінансовими ресурсами, орієнтовані на збільшення частки ринку та обсягів продажу, втрачають ефективність у разі неконтрольованого зростання витрат і збитковості страхового портфеля. У таких умовах ключовим чинником підвищення прибутковості стає контроль маржі, оптимізація структури витрат і підвищення якості управління ризиками [15; 18; 29; 31].

Важливим напрямом удосконалення управління фінансовими ресурсами страховика є впровадження кращого міжнародного досвіду. У розвинених страхових системах домінує ризик-орієнтований підхід до управління, який передбачає інтеграцію фінансового аналізу, андеррайтингу, перестраховування та управління капіталом у єдину систему прийняття рішень [48; 49; 70].

Застосування ризик-орієнтованого підходу дозволяє страховій компанії оцінювати не лише обсяги отриманих премій, а й рівень ризику, пов'язаний із кожним видом страхування. Це створює передумови для формування збалансованого страхового портфеля, зниження рівня збитковості та підвищення операційної ефективності.

Для українських страхових компаній адаптація міжнародного досвіду означає необхідність переосмислення підходів до управління фінансовими ресурсами. Зокрема, особливої ваги набуває використання комбінованого коефіцієнта як інтегрального показника ефективності страхової діяльності, що поєднує управління витратами та збитковістю.

Суттєву роль у підвищенні прибутковості страховика відіграє цифровізація бізнес-процесів [6; 12; 17; 33; 50; 62]. Діджиталізація страхового бізнесу охоплює процеси продажу страхових продуктів, андеррайтингу, врегулювання збитків, фінансового обліку та аналітики. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє скоротити адміністративні витрати, підвищити прозорість процесів і мінімізувати операційні ризики.

Автоматизація андеррайтингу забезпечує більш точну оцінку страхових ризиків, зменшує залежність від суб'єктивних рішень та сприяє формуванню економічно обґрунтованих тарифів. У фінансовому вимірі це призводить до зниження коефіцієнта збитковості та стабілізації фінансових результатів.

Цифрове врегулювання страхових випадків дозволяє значно скоротити строки виплат, зменшити витрати на обробку заяв і підвищити рівень задоволеності клієнтів. Скорочення часу врегулювання збитків безпосередньо

впливає на зниження операційних витрат і формування позитивної репутації страхової компанії.

Використання аналітики великих даних та сучасних інформаційних систем відкриває нові можливості для управління фінансовими ресурсами. Аналіз поведінки клієнтів, частоти страхових подій та структури витрат дозволяє прогнозувати фінансові результати, своєчасно виявляти ризики та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Поряд із цифровізацією важливу роль у підвищенні прибутковості відіграє впровадження сучасних фінансових і управлінських інструментів. До них належать бюджетування за центрами відповідальності, факторний аналіз прибутковості, сценарне планування та стрес-тестування фінансових показників.

Цифровізація відіграє визначальну роль у трансформації світового страхового ринку, суттєво впливаючи на організацію та результати діяльності страхових компаній [50; 62; 77]. Запровадження цифрових технологій створює можливості для більш ефективного управління фінансовими ресурсами, прискорення та оптимізації процесу надання страхових послуг, підвищення рівня клієнтського сервісу, а також скорочення операційних витрат [17; 18; 60]. Вплив діджиталізації на страховий бізнес проявляється за такими основними напрямками:

- автоматизація бізнес-процесів – передбачає цифровізацію рутинних операцій, зокрема обробки страхових договорів, заяв та супровідної документації, що дозволяє скоротити часові витрати на виконання робочих завдань, підвищити ефективність і точність процесів, зменшити ймовірність помилок та оптимізувати використання трудових і матеріальних ресурсів. Водночас автоматизація охоплює застосування алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту для ідентифікації ризиків, оцінювання розміру збитків і підтримки управлінських рішень;

- покращення клієнтського досвіду – цифрові рішення забезпечують страхувальникам швидкий і зручний доступ до інформації про страхові продукти

та умови обслуговування. Клієнти отримують можливість оформлювати страхові поліси в онлайн-режимі за допомогою мобільних пристроїв, а також у будь-який час відстежувати статус своїх договорів з використанням інтернет-каналів;

- оптимізація витрат – цифровізація сприяє зниженню операційних та управлінських витрат страхових компаній, зокрема за рахунок автоматизації процесів, скорочення обсягів ручної праці та мінімізації використання паперових носіїв інформації;

- підвищення точності та якості операцій – застосування цифрових систем і алгоритмів забезпечує стандартизацію та високу точність виконання операцій, що дає змогу зменшити кількість помилок, підвищити надійність бізнес-процесів і загальну якість страхових послуг;

- розвиток аналітики та статистичних інструментів – цифрові технології дозволяють страховим компаніям накопичувати, систематизувати та аналізувати значні обсяги даних щодо ризиків, тарифної політики та структури клієнтської бази. Використання інструментів аналітики великих даних сприяє глибшому розумінню споживчих уподобань, виявленню найбільш поширених страхових ризиків, оцінці попиту на окремі страхові продукти та формуванню більш ефективних стратегій просування страхових послуг.

Комплекс елементів розвитку управління фінансовими ресурсами страхових організацій, з урахуванням цифровізації, подано на рис. Д.1. додатку Д, що передбачає [17]:

- полегшення процесу збору та обробки даних. За допомогою різних цифрових інструментів страхові компанії можуть отримати доступ до даних щодо ризиків та пропозицій й дозволяє покращити їх фінансові рішення;

- оптимізацію процесу оцінки ризиків. Інформація, яка збирається за допомогою цифрових інструментів, може допомогти страховим компаніям сформувати страхові тарифи, встановити ціни на послуги.

Застосування бюджетування за центрами відповідальності забезпечує підвищення фінансової дисципліни, посилення контролю за витратами та прозорість використання фінансових ресурсів. Це дозволяє своєчасно виявляти неефективні витрати та коригувати фінансову політику компанії.

Діджиталізація управління фінансовими ресурсами страхової компанії виступає одним із ключових напрямів підвищення ефективності її діяльності в умовах трансформації фінансового ринку. Застосування сучасних цифрових технологій дозволяє забезпечити комплексну автоматизацію фінансових процесів, підвищити якість аналітичного супроводу управлінських рішень та посилити контроль за рухом фінансових потоків. У цьому контексті доцільним є впровадження діджитал-управління страховою компанією на основі методології BPM із інтеграцією функціональних можливостей CRM-систем, що створює передумови для реалізації клієнтоорієнтованого підходу в управлінні фінансами.

Використання BPM-систем у фінансовому менеджменті страховиків забезпечує автоматизацію ключових бізнес-процесів, зокрема оперативного управління фінансовими ресурсами, контролю дебіторської та кредиторської заборгованості, бюджетного планування, функціонування систем електронних платежів, формування бюджетів та проведення фінансового аналізу. Це сприяє скороченню обсягів рутинної стандартизованої роботи, мінімізації операційних помилок та зменшенню часу, необхідного для виконання фінансових операцій, що в підсумку позитивно впливає на ефективність використання фінансових ресурсів страхової компанії.

Інтеграція BPM-системи з CRM-інструментарієм дозволяє здійснювати управління фінансами в режимі реального часу на основі достовірної, повної та актуальної інформації про доходи й витрати страховика у розрізі фінансової, інвестиційної та операційної діяльності [4; 47]. Такий підхід забезпечує автоматизацію обліку розрахунків із контрагентами на всіх етапах фінансових взаємодій, підвищує прозорість фінансових потоків та посилює контроль за

виконанням фінансових зобов'язань. Крім того, автоматизоване формування підсумкових бюджетних показників дає змогу отримати цілісну картину поточного фінансового стану страхової компанії та обґрунтовано прогнозувати її майбутню фінансову ситуацію.

Факторний аналіз прибутковості дозволяє визначити ключові чинники, що впливають на зміну фінансових результатів, і оцінити внесок кожного з них у формування прибутку або збитку. Це створює аналітичну основу для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Особливого значення у сучасних умовах набуває клієнтоорієнтованість як стратегічний напрям розвитку страхової компанії. Орієнтація на потреби клієнтів сприяє підвищенню рівня лояльності, зростанню частки пролонгованих договорів і стабілізації грошових потоків.

Клієнтоорієнтована модель передбачає персоналізацію страхових продуктів, використання цифрових каналів комунікації та скорочення строків обслуговування клієнтів [17]. У фінансовому вимірі це дозволяє знизити витрати на залучення нових страхувальників і підвищити рентабельність страхових операцій.

Підвищення якості обслуговування клієнтів є важливим стратегічним орієнтиром діяльності страхових компаній, однак в умовах динамічного розвитку фінансового ринку цього чинника вже недостатньо для формування стійких конкурентних переваг. Сучасні страхувальники дедалі частіше орієнтуються не лише на рівень сервісу, а й на швидкість, доступність та комплексність надання страхових послуг. Вагомою проблемою у забезпеченні належної якості обслуговування залишається неефективність цифрових комунікацій, що проявляється у недостатньо структурованому та несвоєчасному онлайн-спілкуванні між клієнтами і страховими компаніями.

У сучасних умовах клієнти активно використовують електронну пошту, текстові повідомлення, онлайн-відгуки на спеціалізованих платформах, а також

новітні цифрові канали комунікації для обміну інформацією щодо якості послуг, надійності та репутації страховиків. За відсутності належної реакції з боку страхових компаній негативний клієнтський досвід швидко поширюється у соціальних мережах, що істотно впливає на імідж страховика та рівень довіри до нього. Така практика є характерною для ринку фінансових послуг, де репутаційні ризики мають особливе значення.

Водночас ключовим елементом реалізації клієнтоорієнтованого підходу в страхуванні виступає оперативність реагування на звернення страхувальників, особливо у разі настання страхового випадку. Саме в цей момент формується остаточна оцінка клієнтом ефективності діяльності страхової компанії. Очікування страхувальників пов'язані з негайним інформуванням, прозорістю процедур врегулювання збитків та своєчасною виплатою страхового відшкодування. Невиконання цих очікувань призводить до зниження рівня лояльності клієнтів, втрати конкурентних позицій та погіршення фінансових результатів страховика.

Приклад модульної системи клієнтоорієнтованого підходу, що дозволяє варіювати компоненти та модулі відповідно до стратегічних цілей та видів страхування подано на рис. Д.2 додатку Д.

Таким чином, інтеграція цифровізації, сучасних фінансових інструментів та клієнтоорієнтованого підходу формує комплексну систему управління фінансовими ресурсами страховика. Така система забезпечує синергетичний ефект, що проявляється у зростанні прибутковості, зниженні фінансових ризиків і підвищенні стійкості компанії.

Отже, підвищення прибутковості страхової компанії в сучасних умовах потребує комплексного підходу, який поєднує ризик-орієнтоване управління, цифровізацію бізнес-процесів, використання сучасних аналітичних інструментів та клієнтоорієнтовану модель розвитку. Реалізація цих напрямів дозволяє забезпечити стабільне зростання фінансових результатів і довгострокову фінансову стійкість страховика.

3.2. Розроблення дорожньої карти впровадження управлінських рішень щодо підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС»

На підставі результатів фінансового аналізу ПрАТ «СГ «ТАС» (2022–2024 рр.), ключовим завданням управління фінансовими ресурсами є усунення операційної збитковості та підвищення ефективності використання капіталу. Рекомендації структуровано за трьома основними напрямками: оптимізація витрат, покращення якості страхового портфеля та підвищення ефективності використання активів (табл. 3.1) [18; 29; 31; 32; 60].

Таблиця 3.1 відображає систему практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення операційної ефективності страхової компанії шляхом оптимізації витрат. Актуальність запропонованих заходів зумовлена перевищенням комбінованого коефіцієнта над нормативним рівнем у 100 %, що свідчить про операційну збитковість страхової діяльності. Перша рекомендація спрямована на нормування та скорочення адміністративних витрат, що є важливою складовою зниження коефіцієнта витрат (Expense Ratio). Запропонований механізм реалізації базується на застосуванні функціонально-вартісного аналізу, який дозволяє ідентифікувати некритичні та неефективні витрати адміністративного характеру. Очікуваний ефект проявляється у прямому скороченні операційного збитку та покращенні комбінованого коефіцієнта.

Друга рекомендація передбачає впровадження бюджетування за центрами відповідальності, що посилює контроль за використанням фінансових ресурсів. Деталізація бюджетів до рівня структурних підрозділів і філій сприяє підвищенню фінансової дисципліни та стабілізації фінансового результату від операційної діяльності.

Третя рекомендація стосується оптимізації комісійної винагороди страхових посередників. Її реалізація орієнтована на перехід до гнучкої системи мотивації,

яка враховує не лише обсяг залучених премій, а й прибутковість страхових договорів. У довгостроковій перспективі це забезпечує зниження витрат на залучення клієнтів і зростання чистої рентабельності премій

Таблиця 3.1 – Підвищення операційної ефективності та оптимізація витрат

Рекомендація	Мета	Механізм впровадження	Очікуваний фінансовий ефект
1. Нормування та скорочення адміністративних витрат	Зниження коефіцієнта витрат (Expense Ratio)	Проведення функціонально-вартісного аналізу (ФВА) адміністративних процесів для виявлення та усунення некритичних витрат (R&D, маркетинг, оплата праці адміністративного персоналу)	Пряме зниження операційного збитку та покращення Combined Ratio
2. Впровадження бюджетування за центрами відповідальності	Посилення контролю за цільовим використанням коштів	Деталізація бюджетування з розбивкою до рівня філій та відділів, встановлення лімітів витрат на рекламу, відрядження та оренду	Забезпечення стійкості показника Фінансового результату від операційної діяльності.
3. Оптимізація комісійної винагороди	Зменшення витрат на залучення клієнтів (Acquisition Costs)	Перехід на гнучку систему комісій, що залежить не лише від обсягу премії, а й від прибутковості залученого договору. Стимулювання продажу прибуткових продуктів	Зниження Expense Ratio та підвищення чистої рентабельності премій

Джерело: складено автором за результатами аналізу фінансового стану ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022-2024 рр. (розділ 2.3) та за [18; 29; 32]

Наступним ключовим фактором, що значно покращить управління фінансовими ресурсами є покращення якості страхового портфеля та управління збитковістю (табл. 3.2) [31; 60], що узагальнює комплекс заходів, спрямованих на зниження рівня збитковості страхового портфеля ПрАТ «СГ «ТАС». Необхідність їх впровадження зумовлена зростанням коефіцієнта збитковості та суттєвим збільшенням резерву збитків, що негативно впливає на фінансові результати страховика.

Основною рекомендацією є посилення андеррайтингової політики, що передбачає перегляд тарифів за збитковими видами страхування та встановлення

жорсткіших вимог до прийняття ризиків. Реалізація цього заходу дозволяє зменшити обсяг страхових виплат і досягти рівня комбінованого коефіцієнта, нижчого за 100 %.

Таблиця 3.2 – Покращення якості страхового портфеля та управління збитковістю

Рекомендація	Мета	Механізм впровадження	Очікуваний фінансовий ефект
1. Посилення андеррайтингової політики	Зниження коефіцієнта збитковості (Loss Ratio)	Перегляд та посилення тарифів на збиткові види страхування; впровадження більш жорстких вимог до прийняття ризиків, особливо у галузях з високою частотою збитків	Пряме зниження страхових виплат та виведення Loss Ratio на рівень, що дозволяє досягти Combined Ratio < 100 %
2. Розвиток системи врегулювання збитків	Прискорення та підвищення точності оцінки збитків	Впровадження автоматизованих систем оцінки ризику (на базі AI/ML) для швидкого виявлення шахрайства та більш точного розрахунку страхових резервів	Зменшення резерву збитків та запобігання переформуванню резервів у майбутніх періодах
3. Ефективніше використання перестрахування	Зменшення фінансового ризику та вимог до капіталу	Перегляд договорів перестрахування для оптимізації вартості (премій, переданих у перестрахування) та зменшення фінансового впливу великих катастрофічних збитків	Стабілізація фінансових результатів та зниження Combined Ratio

Джерело: складено автором за результатами аналізу фінансового стану ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022-2024 рр. (розділ 2.3) та за [6; 26; 31; 50; 60]

Окрему увагу в таблиці приділено розвитку системи врегулювання збитків. Запропоноване впровадження автоматизованих цифрових рішень сприяє прискоренню процесів оцінки збитків, зменшенню шахрайства та більш точному формуванню страхових резервів, що знижує ризик їх подальшого доформування [79].

Також важливе місце займає ефективніше використання перестрахування, яке дозволяє обмежити вплив великих і катастрофічних ризиків на фінансову

стійкість компанії. У результаті очікується стабілізація фінансових показників і зниження загального рівня ризику страхової діяльності

Таблиця 3.3 відображає рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності використання активів і власного капіталу страхової компанії. Незважаючи на достатній рівень ліквідності, аналіз фінансового стану засвідчив зниження рентабельності власного капіталу та зростання коефіцієнта фінансового ризику, що вимагає коригування фінансової стратегії.

Таблиця 3.3 – Підвищення ефективності використання власного капіталу та активів

Рекомендація	Мета	Механізм впровадження	Очікуваний фінансовий ефект
1. Оптимізація структури активів (інвестиційна стратегія)	Підвищення рентабельності активів (ROA)	Перехід від надмірної абсолютної ліквідності (яка не генерує високий дохід) до більш дохідних, але ліквідних інструментів, дозволених регулятором (наприклад, державні цінні папери, корпоративні облігації з високим рейтингом).	Зростання нестрахових доходів, що компенсує операційні збитки та підвищує ROA
2. Ефективне управління дебіторською заборгованістю (ДЗ)	Закріплення позитивної тенденції зі збору премій	Постійний моніторинг показника Тривалості обороту дебіторської заборгованості та застосування жорстких санкцій за прострочення платежів	Прискорення перетворення премій на грошові кошти, що підтримує високу ліквідність
3. Контроль фінансового левериджу	Зниження коефіцієнта фінансового ризику (КФР)	Реінвестування більшої частини чистого прибутку у власний капітал та обмеження дивідендних виплат, поки Combined Ratio не буде стабільно нижче 100 %	Зростання ROE та зміцнення фінансової стійкості, що знижує загальний ризик

Джерело: складено автором за результатами аналізу фінансового стану ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022-2024 рр. (розділ 2.3) та за [4; 10; 18; 29; 34; 47; 75]

Перша рекомендація полягає в оптимізації структури активів шляхом удосконалення інвестиційної стратегії. Перехід від надмірної концентрації високоліквідних, але малодохідних активів до більш прибуткових фінансових

інструментів дозволяє збільшити дохідність активів і компенсувати операційні збитки.

Наступна рекомендація стосується управління дебіторською заборгованістю, що має ключове значення для підтримання платоспроможності страховика. Систематичний контроль за оборотністю дебіторської заборгованості забезпечує прискорення надходження страхових премій і підтримує високий рівень ліквідності.

Завершальною рекомендацією є контроль фінансового левериджу шляхом обмеження дивідендних виплат і реінвестування прибутку у власний капітал. Це сприяє зниженню фінансового ризику, зростанню рентабельності власного капіталу та зміцненню фінансової стійкості компанії в середньостроковій перспективі.

Отже, ключовим важелем для підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС» є термінове підвищення операційної ефективності через зниження витрат та збитковості страхового портфеля. Успішна реалізація цих заходів дозволить повернути Комбінований коефіцієнт нижче 100 %, забезпечивши генерацію чистого прибутку безпосередньо від основної діяльності та стабілізувавши показники рентабельності (ROA, ROE).

Впровадження стратегічних змін в управління фінансовими ресурсами завжди супроводжується фінансовими ризиками, які необхідно ідентифікувати та мінімізувати. Тому наступним етапом складання Дорожньої карти ПрАТ «СГ «ТАС» щодо удосконалення системи управління фінансовими ресурсами є оцінка потенційних ризиків, пов'язаних з рекомендаціями, що надає кількісне обґрунтування для наочності.

Таблиця 3.4 відображає систематизований аналіз основних фінансових ризиків, що можуть виникнути в процесі реалізації запропонованих на початку розділу рекомендацій щодо підвищення прибутковості та ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії. У таблиці кожна рекомендація

розглядається крізь призму потенційного ризику, його можливих наслідків для фінансового стану страховика та інструментів мінімізації негативного впливу.

Таблиця 3.4 – Аналіз ризиків, пов'язаних із впровадженням рекомендацій щодо удосконалення системи управління фінансовими ресурсами ПрАТ «СГ «ТАС»

Рекомендація (Напрямок)	Потенційний фінансовий ризик	Наслідки для фінансового стану	Засоби мінімізації ризику
Оптимізація витрат (скорочення адміністративних витрат)	Операційний ризик (R1): зниження якості обслуговування клієнтів (Customer Service) через недостатнє фінансування ІТ-систем або скорочення критичного персоналу	Відтік клієнтів, погіршення репутації, зростання витрат на маркетинг для заміщення втрат, що нівелює економію	Застосування функціонально-вартісного аналізу (ФВА): скорочення лише некритичних та неефективних витрат; автоматизація рутинних процесів замість прямого скорочення штату
Посилення андеррайтингу та підвищення тарифів	Ринковий ризик (R2): втрата конкурентоспроможності на ринку через надто високі ціни або жорсткі умови страхування	Сповільнення темпів зростання чистих премій (79,56 % за 2022-2024 рр. може бути не досягнуто), що призведе до стагнації активів	Запровадження гнучкої тарифної сітки, яка враховує сегментацію ризику; посилення тарифів лише для найбільш збиткових видів страхування, а не для всього портфеля
Оптимізація інвестиційної стратегії (перехід до дохідніших активів)	Кредитний ризик (R3): зростання ризику дефолту за інвестиційними активами (наприклад, корпоративними облігаціями) у пошуках вищої дохідності	Зниження вартості активів та, відповідно, фактичної платоспроможності (власного капіталу), що може порушити нормативні вимоги регулятора	Інвестування лише в активи з високим кредитним рейтингом (АА і вище); диверсифікація інвестиційного портфеля за класами активів та емітентами

Джерело: складено автором за [22; 33; 48; 60; 70; 71]

Зокрема, оптимізація витрат супроводжується операційним ризиком, пов'язаним із можливим погіршенням якості обслуговування клієнтів у разі надмірного скорочення витрат на персонал або ІТ-інфраструктуру. Наслідком такого ризику може стати відтік клієнтів і зростання маркетингових витрат, що нівелює досягнуту економію. Запропоновані засоби мінімізації ґрунтуються на

використанні функціонально-вартісного аналізу та автоматизації процесів, що дозволяє знижувати витрати без втрати якості ключових функцій.

Посилення андеррайтингової політики та підвищення тарифів ідентифікується як джерело ринкового ризику, що проявляється у можливій втраті конкурентних позицій. У таблиці показано, що зниження темпів приросту чистих премій може негативно вплинути на динаміку активів компанії. Мінімізація цього ризику досягається шляхом сегментованого підходу до тарифоутворення, коли підвищення тарифів застосовується лише до найбільш збиткових сегментів страхового портфеля.

Окремо виділено кредитний ризик, пов'язаний з оптимізацією інвестиційної стратегії та переходом до дохідніших фінансових інструментів. Його реалізація може призвести до зниження вартості активів і погіршення показників платоспроможності. Запропоновані заходи з диверсифікації портфеля та інвестування в активи з високим кредитним рейтингом спрямовані на збереження балансу між дохідністю та фінансовою стійкістю страховика.

Наступним кроком є кількісне обґрунтування ключових цільових показників ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії на плановий період (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Кількісне обґрунтування цільових показників для підвищення прибутковості

Показник	2024 р. (факт)	цільовий орієнтир на 2025 р.	Необхідна зміна	Напрямок впровадження
Комбінований коефіцієнт (Combined Ratio), %	102,46	98,0	-4,46 п.п.	Оптимізація витрат (табл. 3.1)
Коефіцієнт збитковості з операцій, %	-3,90	2,0	+5,90 п.п.	Покращення якості портфеля (табл. 3.2)
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	15,70	20,0	+4,30 п.п.	Управління активами та капіталом (табл. 3.3)
Тривалість обороту ДЗ, днів	39,2	30,0	-9,2 днів	Ділова активність (табл. 3.3)
Коефіцієнт фінансового ризику (КФР)	3,56	3,30	-0,26	Управління капіталом (табл. 3.3)

У ній зіставлено фактичні значення фінансових індикаторів за 2024 р. із цільовими орієнтирами на 2025 р., визначено необхідну величину змін та встановлено зв'язок кожного показника з відповідним напрямом управлінських рішень. Для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами та досягнення прибутковості основної діяльності необхідно визначити кількісні цільові орієнтири на наступний період (2025 р.).

Центральним показником у таблиці 3.5 є комбінований коефіцієнт, зниження якого до рівня не вище 98 % визначено як критично важливу умову відновлення прибутковості основної страхової діяльності. Необхідне скорочення на 4,46 в. п. досягається насамперед через оптимізацію витрат та контроль збитковості страхового портфеля.

Позитивна динаміка коефіцієнта збитковості з операцій, який має зрости з від'ємного значення до не менше 2 %, свідчить про перехід від операційного збитку до стабільного операційного прибутку. Показник рентабельності власного капіталу (ROE) відображає результативність управління капіталом та інвестиційною політикою і встановлюється на рівні, що перевищує поточні значення, але залишається реалістичним з огляду на історичні показники компанії.

Також у таблиці представлено цільові орієнтири щодо тривалості обороту дебіторської заборгованості та коефіцієнта фінансового ризику. Їх досягнення забезпечує прискорення грошових потоків, підтримання ліквідності та зниження залежності від залученого капіталу, що в сукупності зміцнює фінансову стійкість страховика.

Варто на цьому етапі обґрунтувати цільові показники. Так, комбінований коефіцієнт (Combined Ratio) показав за аналізований період тенденцію зниження до рівня 98,0 %, що є критичним значенням. Це означає, що на кожну гривню чистої премії 98 копійок буде витрачено на збитки та операційні витрати, а всього 2 копійки становитиме прибуток від основної діяльності. Це вимагає зниження загальних витрат на 4,46 п.п.

Враховуючи високий рівень рентабельності власного капіталу (ROE) у 2022 р. (34,9 %), ціль у 20,0 % є реалістичною проміжною метою, яка може бути досягнута через зростання чистого прибутку (завдяки підвищенню операційної ефективності) та оптимізації структури капіталу.

Зниження коефіцієнту фінансового ризику (КФР) з 3,56 до 3,30 досягається за рахунок реінвестування чистого прибутку, що підвищує власний капітал швидшими темпами, ніж залучений. Це зміцнює запас платоспроможності.

Таким чином, таблиця 3.5 підтверджує доцільність фокусування управлінських рішень на підвищенні операційної ефективності, а не лише на зростанні обсягів страхових премій. Вона логічно підкріплює кількісні розрахунки попереднього підрозділу та узагальнює економічний ефект від впровадження запропонованих рекомендацій.

Отже, впровадження необхідного скорочення коефіцієнта витрат на 4,46 п.п. становить значний операційний ризик (R1), який може негативно вплинути на якість послуг. Тому успіх рекомендацій залежить від спрямування економії на підвищення ефективності (автоматизація), а не на пряме скорочення критичних функцій.

З метою поетапного відновлення операційної прибутковості, зниження комбінованого коефіцієнта та підвищення рентабельності власного капіталу нами розроблено дорожню карту впровадження управлінських рішень (табл. 3.6). Вона передбачає логічну послідовність дій у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі з визначенням відповідальних підрозділів, цільових фінансових показників та очікуваного ефекту.

Запропонована дорожня карта забезпечує поетапний перехід від антикризових заходів до стратегічної стабілізації фінансового стану страхової компанії. Перший етап має короткостроковий характер і спрямований на негайне зупинення операційного збитку без погіршення якості страхових послуг. Другий етап орієнтований на формування сталої операційної маржі шляхом підвищення

ефективності витрат, тарифної політики та використання активів. Третій етап закріплює досягнуті результати через зниження фінансового ризику та зміцнення капітальної бази.

Реалізація дорожньої карти дозволяє трансформувати зростання обсягів діяльності у стійкий фінансовий результат, забезпечити зниження комбінованого коефіцієнта нижче критичної межі 100 % та відновити рентабельність власного капіталу на стратегічно прийнятному рівні.

Таблиця 3.6 – Схема дорожньої карти впровадження управлінських рішень щодо підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС»

Етап	Ключове завдання (фокус)	Рекомендовані заходи	Цільовий показник (Обґрунтування)	Відповідальний підрозділ
Етап 1: швидкі перемоги (квартал 1)	Зупинка операційного збитку	1. ФВА операційних витрат: скорочення некритичних адміністративних витрат (оренда, комунікації, канцелярія) 2. Жорсткий контроль ДЗ: мінімізація строку обороту дебіторської заборгованості до ≤ 35 днів. 3. Перегляд комісійних: тимчасове заморожування або зниження комісійних за збиткові види страхування	Combined Ratio: $\leq 100\%$ (операційна беззбитковість)	Фінансовий департамент, Департамент продажів
Етап 2: середньострокова оптимізація (квартали 2-3)	Формування операційної маржі та зростання ROE	1. Автоматизація: інвестиції в ІТ для автоматизації процесів андеррайтингу та врегулювання збитків (для зниження Expense Ratio)	Combined Ratio: $\leq 98,0\%$ ROE: $\geq 20,0\%$	Департамент ризиків, ІТ-департамент, Інвестиційний комітет

Продовження табл. 3.6

		2. Тарифна корекція: підвищення тарифів на найбільш збиткові сегменти портфеля (на основі Loss Ratio). 3. Оптимізація інвестицій: переведення частини надлишкової абсолютної ліквідності у більш дохідні, але низькоризикові інструменти		
Етап 3: довгострокова стабілізація (квартали 4+)	Зміцнення фінансової стійкості	1. Контроль левериджу: реінвестування прибутку для зниження коефіцієнта фінансового ризику (КФР) до $\leq 3,30$. 2. Стратегічне перестраховування: оптимізація структури перестраховування для мінімізації вимог до власного капіталу (Solvency Margin)	КФР: $\leq 3,30$ Стабільна чиста рентабельність премій	Рада директорів, Департамент фінансів та капіталу

На підставі всебічного аналізу фінансового стану ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр. та виявлення причин зниження прибутковості, нами сформульовано фінальне резюме, сфокусоване на ключових управлінських висновках (з огляду на подану дорожню карту):

Фінальне резюме дорожньої карти впровадження управлінських рішень щодо підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС», сформульоване на підставі аналізу фінансового стану страховика за 2022–2024 рр.

1. Основний діагноз (окреслення проблеми): основний фінансовий стан компанії характеризується високою надійністю та ліквідністю, але критичною операційною неефективністю:

- факт: у 2024 році компанія перейшла до операційної збитковості (CombinedRatio=102,46 %);
- причина: низька якість управління витратами, основною рушійною силою падіння рентабельності є неконтрольоване зростання коефіцієнта витрат при стабільному коефіцієнті збитковості.
- наслідок: рентабельність власного капіталу (ROE) впала з 34,9 % до 15,7%, оскільки зростання обсягів премій (майже на 80 %) не конвертується у пропорційний чистий прибуток.

2. Ключові позитивні аспекти (успіх управління): незважаючи на операційний збиток, компанія демонструє успіхи у сфері управління капіталом та грошовими потоками:

- ліквідність та стійкість: всі коефіцієнти ліквідності значно перевищують нормативи;
- ділова активність: значно покращено управління дебіторською заборгованістю, а саме скорочення строку обороту дебіторської заборгованості до 39,2 днів (вхід у нормативну зону), що свідчить про якісний збір премій та управління оборотним капіталом.

3. Фінальні рекомендації (пріоритети): управління фінансовими ресурсами повинно бути терміново переорієнтоване зі зростання обсягів на контроль маржі (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Фінальні рекомендації (пріоритети): управління фінансовими ресурсами

Пріоритет	Кількісний орієнтир (2025 р.)	Захід
I. Операційна маржа (критичний)	$\text{CombinedRatio} \leq 98,0 \%$	Негайне скорочення адміністративних та комісійних витрат (через ФВА та оптимізацію)
II. Реінвестування капіталу	$\text{ROE} \geq 20,0 \%$	Реінвестування прибутку та оптимізація інвестиційного портфеля для компенсації операційних витрат
III. Дисципліна грошових потоків	Тривалість ДЗ ≤ 30 днів	Закріплення успіху в управлінні дебіторською заборгованістю для подальшого зміцнення ліквідності

Для забезпечення стійкого фінансового здоров'я та виконання стратегічних цілей щодо прибутковості, керівництву ПрАТ «СГ «ТАС» необхідно сфокусуватись на дисципліні витрат та відновленні прибутковості на рівні операційної діяльності.

Таким чином, аналіз фінансового стану ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022–2024 рр. показав, що компанія успішно нарощує масштаби діяльності (чисті премії зросли на 79,56 %) та підтримує високий рівень фінансової стійкості і ліквідності, що підтверджується значним перевищенням нормативів ліквідності та якісним управлінням грошовими потоками (суттєве скорочення строку обороту дебіторської заборгованості). Ці фактори гарантують надійне та своєчасне виконання всіх страхових зобов'язань.

Однак, ключовою проблемою, що визначає якість управління фінансовими ресурсами та знижує загальну прибутковість, є перехід основної страхової діяльності в зону операційної збитковості. Падіння рентабельності власного капіталу (ROE з 34,9 % до 15,7 %) спричинене неконтрольованим зростанням операційних витрат (зокрема адміністративних та комісійних), що призвело до зростання комбінованого коефіцієнта вище критичної позначки 100 % (102,46 % у 2024 р.). Таким чином, чистий прибуток компанії генерується переважно за

рахунок нестрахової (фінансової та інвестиційної) діяльності, що підвищує загальний фінансовий ризик.

Для підвищення прибутковості та забезпечення стійкого розвитку, компанії необхідно терміново переорієнтувати управлінські зусилля з кількісного зростання (обсягів премій) на якісне управління маржею. Практичні рекомендації дорожньої карти зосереджені на негайному скороченні операційних витрат та підвищенні ефективності страхового портфеля, з метою зниження Combined Ratio до цільового рівня 98,0 % та відновлення ROE 20,0 %. Успішна реалізація цих заходів дозволить перетворити потенціал зростання в стійкий прибуток від основної діяльності та зміцнити фінансову стійкість.

Висновки за розділом 3

Дослідження шляхів удосконалення системи управління фінансовими ресурсами ПрАТ «СГ «ТАС» дало можливість зробити такі висновки:

1. Визначено, що інтеграція цифровізації, сучасних фінансових інструментів та клієнтоорієнтованого підходу формує комплексну систему управління фінансовими ресурсами страховика. Така система забезпечує синергетичний ефект, що проявляється у зростанні прибутковості, зниженні фінансових ризиків і підвищенні стійкості компанії. Таким чином, підвищення прибутковості страхової компанії в сучасних умовах потребує комплексного підходу, який поєднує ризик-орієнтоване управління, цифровізацію бізнес-процесів, використання сучасних аналітичних інструментів та клієнтоорієнтовану модель розвитку. Реалізація цих напрямів дозволяє забезпечити стабільне зростання фінансових результатів і довгострокову фінансову стійкість страховика.

2. Обґрунтовано, що ключовим важелем для підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС» є термінове підвищення операційної ефективності через

зниження витрат та збитковості страхового портфеля, з метою зниження комбінованого коефіцієнта нижче 100 %, забезпечивши генерацію чистого прибутку безпосередньо від основної діяльності та стабілізувавши показники рентабельності (ROA, ROE). Тобто, для збільшення прибутковості страховика та забезпечення його стійкого розвитку, необхідно переорієнтувати управлінські зусилля з кількісного зростання (обсягів премій) на якісне управління маржею. Практичні рекомендації дорожньої карти зосереджені на негайному скороченні операційних витрат та підвищенні ефективності страхового портфеля, з метою зниження Combined Ratio до цільового рівня 98,0 % та відновлення ROE 20,0 %. Успішна реалізація цих заходів дозволить перетворити потенціал зростання в стійкий прибуток від основної діяльності та зміцнити фінансову стійкість.

ВИСНОВКИ

Дослідження сутності та шляхів удосконалення управління фінансовими ресурсами страховика як наряду підвищення його прибутковості, за матеріалами ПрАТ «Страхова група «ТАС», дало можливість зробити такі висновки:

1. Визначено, що фінансові ресурси страховика формують основу його економічної стабільності, забезпечують виконання договірних зобов'язань та створюють передумови для інноваційного розвитку. Сукупність власних і залучених ресурсів, оптимальне формування страхових резервів та грамотна інвестиційна політика визначають економічну природу фінансових ресурсів страховика як системи, здатної забезпечити стабільний розвиток та виконання зобов'язань перед клієнтами. Ефективне управління страховиком фінансовими ресурсами сприяє підвищенню конкурентоспроможності, фінансової стійкості та розширенню спектра страхових продуктів.

2. З'ясовано, що управління фінансовими ресурсами в страхуванні є складною системою, заснованою на інтеграції економічних, актуарних та інвестиційних підходів. Теоретичні моделі, що використовуються в страховому бізнесі, дозволяють підвищити стійкість страховиків, забезпечувати їх платоспроможність і конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Сучасні тенденції включають посилення ризик-орієнтованого регулювання, розвиток стохастичних методів оцінки резервів, застосування поведінкових моделей та інтеграцію стратегічного управління. Ефективне управління фінансовими ресурсами стає не просто функцією підрозділів, але ключовим елементом корпоративної стратегії, що визначає здатність компанії адаптуватися до динамічних ринкових умов і підвищувати довіру клієнтів.

3. Обгрунтовано, що ефективне управління фінансовими ресурсами створює сукупний позитивний ефект для страховика: знижує витрати, підвищує

дохідність активів, оптимізує ризики та забезпечує стабільність виконання зобов'язань, що безпосередньо впливає на безперервний рух фінансових потоків страхової компанії, формуючи високий рівень її фінансового потенціалу. Завдяки цим механізмам страховик зміцнює свої конкурентні позиції на ринку та забезпечує сталий ріст прибутковості. Діагностика фінансового стану є не просто аналітичним інструментом, а невід'ємною складовою механізму впливу управління фінансовими ресурсами на фінансові результати компанії. Вона забезпечує контроль за ефективністю використання ресурсів та створює передумови для прийняття обґрунтованих стратегічних і тактичних рішень, що сприяють зростанню прибутковості страховика та зміцненню його позицій на ринку.

4. Виявлено, що Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС» вже багато років поспіль є провідним гравцем за кількістю укладених договорів страхування, кількістю зібраних платежів та реалізованих виплат (і водночас займає перше місце за вказаними показниками серед компаній з виключно українським капіталом), сумою страхових резервів, активів, власного капіталу, гарантійного фонду та прямого страхування. Також страховик вже досить довгий час зберігає лідерство й позитивну динаміку за такими видами страхування як ОСЦПВ, ДСАЦВ та Зелена картка, гарантуючи своїм клієнтам найкращі умови й підтримку за будь-яких обставин.

5. Дослідження активів та капіталу АТ «СГ «ТАС» (приватне) дозволяло стверджувати, що сьогодні воно має високу фінансову стабільність, ліквідність та платоспроможність, а ще наполегливо провадить свою діяльність, адже їх обсяг протягом останніх трьох років постійно зростає. Водночас спостерігаємо деякі негативні тенденції, зокрема зменшення частки грошей та їх еквівалентів й інвестиційних активів за одночасного зростання питомої ваги зобов'язань за страховими контрактами й інших поточних зобов'язань та

поступове зниження нерозподіленого прибутку, що може негативно вплинути на роботу компанії в майбутньому.

6. Проаналізовано фінансовий стан ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022-2024 рр., що надало можливість зробити висновки щодо ефективності управління фінансовими ресурсами, а саме: управління фінансовими ресурсами є частково ефективним (висока ліквідність, прибуток від фінансової діяльності), але недостатньо ефективним у частині основної діяльності. Для підвищення прибутковості компанії необхідно: оптимізувати операційні витрати, а саме знизити адміністративні та інші операційні витрати для подолання збитковості страхової діяльності; підвищити ефективність страхового портфеля, для цього варто зменшити рівень збитковості (Loss Ratio) та/або покращити тарифікацію; підтримувати інвестиційну активність, необхідно зберегти високу ефективність управління фінансовими та інвестиційними активами як важливого джерела чистого прибутку.

7. Визначено, що інтеграція цифровізації, сучасних фінансових інструментів та клієнтоорієнтованого підходу формує комплексну систему управління фінансовими ресурсами страховика. Така система забезпечує синергетичний ефект, що проявляється у зростанні прибутковості, зниженні фінансових ризиків і підвищенні стійкості компанії. Таким чином, підвищення прибутковості страхової компанії в сучасних умовах потребує комплексного підходу, який поєднує ризик-орієнтоване управління, цифровізацію бізнес-процесів, використання сучасних аналітичних інструментів та клієнтоорієнтовану модель розвитку. Реалізація цих напрямів дозволяє забезпечити стабільне зростання фінансових результатів і довгострокову фінансову стійкість страховика.

8. Обґрунтовано, що ключовим важелем для підвищення прибутковості ПрАТ «СГ «ТАС» є термінове підвищення операційної ефективності через зниження витрат та збитковості страхового портфеля, з метою зниження комбінованого коефіцієнта нижче 100 %, забезпечивши генерацію чистого

прибутку безпосередньо від основної діяльності та стабілізувавши показники рентабельності (ROA, ROE). Тобто, для збільшення прибутковості страховика та забезпечення його стійкого розвитку, необхідно переорієнтувати управлінські зусилля з кількісного зростання (обсягів премій) на якісне управління маржею. Практичні рекомендації дорожньої карти зосереджені на негайному скороченні операційних витрат та підвищенні ефективності страхового портфеля, з метою зниження Combined Ratio до цільового рівня 98,0 % та відновлення ROE 20,0 %. Успішна реалізація цих заходів дозволить перетворити потенціал зростання в стійкий прибуток від основної діяльності та зміцнити фінансову стійкість.

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навчальний посібник. Дніпро: Пороги, 2019. 198 с.
2. Александрова М. М., Доманчук А. І. Система управління фінансами страхової компанії Актуальні проблеми сьогодення у сфері фінансів, обліку та аудиту : Всеукраїнська інтернет-конференція. Хмельницький, 2018. С.785-788. URL: http://www.xktei.km.ua/files/Zbirnuk_2018.pdf.
3. Алескерова Ю. В. Управління капіталом страхових компаній. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 18. С. 300-306.
4. Андрушкевич Н. В., Фімяр С. В., Блакита В. О. Формування і управління інвестиційним портфелем. *Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць*. 2024. № 30. С. 77-80. DOI <https://doi.org/10.20535/2307-5651.30.2024.313041>
5. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа : підручник. Київ: Знання, 2011. 203 с.
6. Базилевич В. Д., Приказюк Н. В., Лобова О. М. Цифровізація у забезпеченні конкурентних переваг страхових компаній. *Економіка та держава*. 2020. № 2. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2020/5.pdf
7. Богацька Н.М., Хачатрян В. В. Сучасний підхід до оцінки сутності ресурсного потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. № 3. С. 134-139.
8. Галасюк О. В. Теоретичні засади та структура формування фінансових ресурсів страхової компанії. *Наукові записки. Серія «Економіка»*. 2009. №11. С. 219–224.
9. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Київ : КНЕУ. 2007. 328 с.

10. Говорушко Т. А. Роль власного капіталу у забезпеченні фінансової стійкості страхової компанії. *Агросвіт*. 2013. № 7. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7_2013/14.pdf
11. Говорушко Т.А., Стецюк В.М., Толстенко О.Ю. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку: монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
12. Дем'янчук М. А., Дроздина А. А. Інформаційні технології як фактор підвищення конкурентоспроможності страхових компаній. Модернізація економіки: теоретичні засади та практика реалізації : матеріали міжнар. наук.-практич. конф. Запоріжжя, 2021. С.145–149. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/30220/1/145-149.pdf>.
13. Департамент методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ. Вимоги щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика (м. Київ, 23 травня 2024). Київ: НБУ. 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Vymogy_do_platospromozhnosti_23-05-2024.pdf?v=8.
14. Доманчук А. І. Вплив законодавчих змін на управління фінансами страхових компаній. Всеукраїнська науково-практична on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвячена Дню науки. Житомир, 2021. С. 277-278 URL: <https://conf.ztu.edu.ua/konferentsiya-prysvyachena-dnyu-nauky-11-15-travnnya-2021-r/>
15. Доманчук А. І. Управління фінансами страхових компаній: проблеми теорії та практики. Економіка, фінанси, облік та право в умовах глобалізації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. Полтава, 2020. Ч. 4. С. URL: 34-35 http://www.economics.in.ua/2020/05/4_28.html
16. Доманчук А. І. Формування системи управління фінансами страхових компаній. *Причорноморські економічні студії*. 2018. №30. С. 60–67.

17. Доманчук А.І. Управління фінансами страхових компаній в контексті реалізації страхового інтересу: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Державний університет «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2023. 224 с.
18. Дуброва Н. П., Крючко Л. С., Григоренко О. В. Формування стратегії оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства. *Агросвіт*. 2025. № 1. С. 56-63. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/11599>.
19. Журавка О. С., Темченко А. Р., Федорченко В. Г. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 22, частина 1. С. 117-122. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua /archive/22_1_2018ua/26.pdf
20. Завора Т.М., Перетята М.Л. Аналіз діяльності страхових компаній. *Вісник Одеського нац. ун-ту*. Серія: Економіка. 2018. Т. 23. Вип.4 (69). С. 118 – 122.
21. Ізюмська В.А. Теоретичні основи управління ефективністю діяльності страхової компанії. *Класичний приватний університет*. 2021. Випуск 3(26). С. 116-120. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/ 3_26_ukr/23.pdf
22. Клапків Л. М., Клапків Ю. М., Свірський В. С. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. 171 с.
23. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 567 с.
24. Клепікова О. А., Поліщук С. О., Сарамков О. А., Нечай Д. В. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використання імітаційного моделювання. *Вісник Харківського національного університету імені Каразіна*. Серія «Економічна». 2019. Вип. 96. С. 80-94.

25. Кнейслер О.В. Методологія класифікації фінансових потоків страхових компаній. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 20. С. 157-163.
26. Кнейслер О. В. Ринок перестрахування України: теоретико-методологічні домінанти формування та пріоритети розвитку : монографія . Київ: Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
27. Кодекс поведінки (етики) Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» (нова редакція). URL: https://sgtas.ua/storage/public_files/kxtZcBbNj76xvJqG812VPH7UCs6F5EgrgDsZP3au.pdf
28. Крушинська А. Фінансова стійкість страховиків в умовах євроінтеграційних процесів. Модерні фінанси: глобальні виклики і національна безпека. Монографія Т. 1 / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2025. 800 с. С. 352-371.
29. Кузенко Т., Литовченко О., Сабліна Н. Шляхи удосконалення управління структурою капіталу підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №4 (04). С. 81–88.
30. Лаврук Н. А., Русул Л. В. Дослідження фінансових результатів діяльності страхових організацій. *Мукачівський Державний Університет*. 2018. №15. С. 679–687.
31. Мавлєва Д.Е., Лиса О.В. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-52>
32. Майборода О.В., Хлопкова С.Ю. Оптимізація структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6763>
33. Малашенко Ю., Єфременко А., Гноєвий В. Інтегровані системи управління фінансовими ризиками та роль страхування в корпоративному секторі.

Економіка та суспільство, 2025. № 80. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-48>

34. Малащук О. Фінансова стійкість страхової компанії в умовах сучасних викликів. *Управління змінами та інновації*, 2025. № 14. С. 104-107. DOI <https://doi.org/10.32782/CMI/2025-14-16>.

35. Марценюк–Розарьонова О.В. Особливості і стан розвитку страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. Випуск 7. Частина 5. Херсон. 2014. С. 48-50

36. Мних М.В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика: монографія. Київ: Знання України, 2006. 284 с.

37. Моторне (транспортне) страхове бюро України. URL: <https://mtsbu.ua/>

38. Налукова Н. Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики. *Світ фінансів*. 2015. Вип. 2. С. 105-117.

39. Національна Асоціація Страховиків України. URL: <https://nasu.com.ua/>

40. Національний банк України. Постанова Правління №201 «Про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика». Київ: НБУ. 2023. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_201

41. Нестерова Д. Фінансові ресурси страхових організацій та напрямки їх розміщення. *ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка : Економіка*. 2013. №12. С. 71–75

42. Осадець С. С. *Страхування : підручник*. Київ. нац. екон. ун-т, 2002. 599 с.

43. Офіційний сайт TAS Group. URL: <https://tas.ua/>

44. Офіційний сайт TAS Group. Ліцензія на страхування (Витяг із реєстру фінансових установ) URL: <https://sgtas.ua/company/vytyag-iz-derzhavnogo-reiestru/>

45. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

46. Офіційний сайт ПрАТ «СГ «ТАС». URL: <https://sgtas.ua/>
47. Панченко О., Корнієць Ю., Глазков А. Платоспроможність та інвестиційна діяльність у структурі фінансової безпеки страхових компаній. *Науковий вісник Полісся*, 2025. № 1 (30). С. 222–232. DOI [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1\(30\)-222-232](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-222-232).
48. Пахомов М. С., Єршова Н. Ю. Ресурсно-орієнтоване управління ризиками у страхових компаніях: шлях до стратегічної гнучкості та конкурентоспроможності. *НАУКОВИЙ ВІСНИК Одеського національного економічного університету*, 2025. № 1 (326). С. 29-36. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-1-326-29-36>.
49. Петрук О. М., Полчанов А. Ю., Ніколаєнко С. М., Дячек С. М. Планування в системі фінансового менеджменту страхових компаній в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. Вип. 11. С. 5-8. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1628/1640>
50. Попова Л. В. Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у страхуванні. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2022. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5759/1/document%20%284%29.pdf>
51. Пристемський О. С., Ковальов В. В. Дефініція та класифікація фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. №2(48), С. 71-77. DOI: 10.31388/2519-884X-2023-48-71-77.
52. Приступа Л.А., Харчук О.Б. Концептуальні засади конкурентоспроможності страхової компанії в сучасному ринковому середовищі. *Економіка і суспільство*. 2020. №13. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/201.pdf.

53. Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів: Постанова Національного банку України від 29.12.2023 р. № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0203500-23#n2>.

54. Про затвердження Положення про форму та зміст структури власності: Наказ, Положення від 19.03.2021 № 163 Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0768-21#Text>

55. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 12-13. Ст. 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

56. Регулярна річна звітність ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022 р.. URL: <https://sgtas.ua/regulyarnaya-godovaya-informacziya/zv%D1%96tn%D1%96st-za-2022-r%D1%96k/>

57. Регулярна річна звітність ПрАТ «СГ «ТАС» за 2024 р.. URL: https://sgtas.ua/regulyarnaya-godovaya-informacziya/zvitnist_2024/

58. Рудь І., Григоренко Т. Використання та формування фінансових результатів у страхових компаніях України. *International Science Journal of Management, Economics&Finance*. 2023. Vol. 2, No. 4, pp. 38-45. DOI: 10.46299/j.isjmef.20230204.05.

59. Рудь І.Ю., Мальцева А.С. Аналіз та оцінка фінансового стану страхової компанії. *Електронний фаховий науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2021. № 54. С. 229-233. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/54-2021>.

60. Рудь І.Ю., Рудь В.О. Оптимізація портфеля страхової компанії з врахуванням ступенів ризику. *Молодий вчений*. 2019. № 3 (67). С. 187–189.

61. Світлична О.С., Сташкевич Н.М. Управління фінансами страхових організацій: Навч. пос. Одеса: Атлант, 2018. 258 с.

62. Соколова А.М., Яріш О.В., Рижков А.В. Ринок страхування України в умовах сучасних трансформацій: стан та перспективи розвитку. *Економічний простір*. 2025. № 198.: <http://economicspace.pgasa.dp.ua/article/view/324487>
63. Статут Приватного акціонерного товариства «Страхова група «ТАС» (нова редакція). URL: https://sgtas.ua/storage/public_files/wROp2FVXfClsYGbcc7jeEpbZrtWuh08JNjBOvZkV.pdf
64. Страхування: Підручник; за ред. В.Д. Базилевича. Київ: Знання, 2008. 1019 с.
65. Ткаченко Н.В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика : монографія. Нац. Банк України, Ун-т банків. справи. Черкаси: «Черкаський ЦНТЕІ», 2009. 570 с.
66. Ткаченко Н.В. Страхування : Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Ліра, 2020. 270 с.
67. Трусова Н. В. Консолідована модель управління фінансами страхових компаній. *Ефективна економіка*. 2023. № 3 URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1262/1271>
68. Філюта Д., Білера А., Пахненко О. Фінансовий менеджмент страхових компаній. *Науковий журнал «Економіка і регіон»*. Полтава: ПНТУ, 2022. Т. 3(86). С. 86-92 URL: <http://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/2853/2262>.
69. Фінанси страхових організацій : у схемах і таблицях : навч. посібник / укл.: М.П.Федишин, Л.В. Попова, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 228 с.
70. Холодна Ю. Є. Ризико-орієнтований підхід до покращення фінансового стану страхових компаній в сучасних умовах. *Право та інновації*. 2025. №3 (47). С. 137–143. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36743>

71. Хомінський В. В., Фадєєва І. Г., Чухліб А. В. Економічне моделювання впливу страхових ризиків на фінансову стабільність підприємств. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, 2025. № 22. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17189166>.
72. Хрущ Н. А., Ларіонова К. Л., Матвійчук Л. О. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2020. 274 с.
73. Шелудько Н. М. Стратегічні орієнтири фінансових установ в умовах нестабільності. *Економіка і прогнозування*, 2021. № 2, С. 91–103.
74. Шірінян Л.В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 9. С. 173–178.
75. Шолойко А. С., Спасіченко О. В. Управління автономією капіталу страховика в умовах економічної нестабільності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 10. С. 57-63. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.10.57
76. Шумелда Я. П. Страхування : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Міжнародна агенція «Бізон», 2007. 384 с.
77. Яковенко І. В., Обушний С. М., Сахар І. І. Розробка стратегії розвитку фінансової установи: практичні аспекти для страхового сектору. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, 2025. №4 (18). С. 13-23.
78. Chvertko L. A., & Slatvinskyi M. A. (2025). MODERN APPROACHES AND CHALLENGES IN INSURERS' RISK MANAGEMENT. *The Actual Problems of Regional Economy Development*, 2(21), 203–215. <https://doi.org/10.15330/apred.2.21.203-215>
79. Ivchenko A. (Соколова А. М.) Insurance Fraud and Methods of Combating IT. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLVIII Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2024 рік (м.

Полтава, 10 квітня 2025 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2025. С. 568-570. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/15301>

80. Sokolova A., Hasii O., Tymoshenko O., Pedchenko N. Current trends in the development of Ukraine's insurance market in digitadization conditions. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2022. № 1 (105). С. 47-60.

81. Taslife. ЩО ТАКЕ СТРАХОВІ РЕЗЕРВИ? URL: https://taslife.com.ua/wp-content/uploads/2020/05/expert_channel_1_8.pdf

82. FORINSURER. Рейтинг страхових компаній. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife>

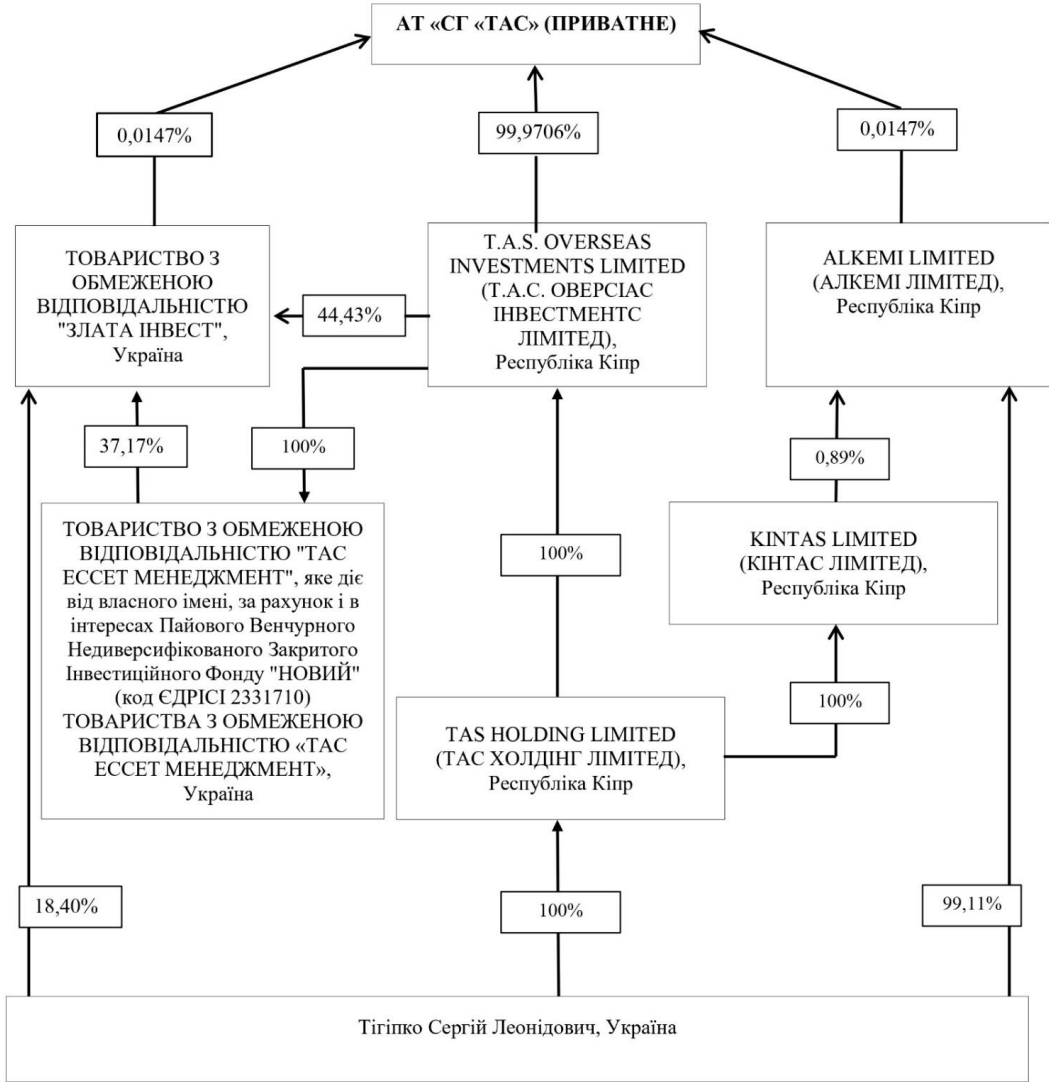
ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Схематичне зображення структури власності АТ «СГ «ТАС» (ПРИВАТНЕ) станом

на «01» січня 2025 року

Код ЄДРПОУ 30115243

Голова Правління
АТ «СГ «ТАС» (ПРИВАТНЕ)

Павло ЦАРУК

Рисунок А.1 – Структура власності ПрАТ «СГ «ТАС» станом на 01.01.2025 р.,
[46]

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Динаміка та структура активів ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022 – 2024 рр.

Показник	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення, +/-		Динаміка, %	
	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Гроші та їх еквіваленти	122529	5,1	107045	3,4	109817	2,7	-15484	2772	87,4	102,6
Інвестиційні активи	1468029	60,9	1706793	54,5	2052624	50,1	238764	345831	116,3	120,3
Активи за контрактами перестрахування	93225	3,9	91602	2,9	126518	3,1	-1623	34916	98,3	138,1
Активи за контрактами страхування	12670	0,5	4719	0,2	15044	0,4	-7951	10325	37,2	318,8
Інші активи	19059	0,8	29100	0,9	35939	0,9	10041	6839	152,7	123,5
Кошти в централізованих резервах	563387	23,4	1010777	32,2	1534224	37,5	447390	523447	179,4	151,8
Нематеріальні активи	3845	0,2	3158	0,1	2212	0,1	-687	-946	82,1	70,0
Активи з права використання	24991	1,0	23809	0,8	26417	0,6	-1182	2608	95,3	111,0
Власні основні засоби	101735	4,2	157513	5,0	190659	4,7	55778	33146	154,8	121,0
Всього	2409470	100	3134517	100	4093454	100	725047	958937	130,1	130,6

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Динаміка та структура капіталу ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022 – 2024 рр.

Показник	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення, +/-		Динаміка, %	
	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Поточні зобов'язання з податку на прибуток	47604	2,0	20017	0,6	44682	1,1	-27587	24665	42,0	223,2
Інші поточні зобов'язання	92758	3,8	250590	8,0	314309	7,7	157832	63719	270,2	125,4
Зобов'язання за страховими контрактами	1412959	58,6	2017085	64,4	2680505	65,5	604126	663420	142,8	132,9
Зобов'язання з оренди	29113	1,2	26762	0,9	27782	0,7	-2351	1020	91,9	103,8
Зобов'язання за виплатами працівникам	16304	0,7	19938	0,6	27546	0,7	3634	7608	122,3	138,2
Акціонерний капітал	102000	4,2	102000	3,3	102000	2,5	0	0	100,0	100,0
Капітал у дооцінках	81103	3,4	140605	4,5	182026	4,4	59502	41421	173,4	129,5
Резервний капітал	16397	0,7	16397	0,5	16397	0,4	0	0	100,0	100,0
Нерозподілений прибуток	611232	25,4	541123	17,3	698206	17,1	-70109	157083	88,5	129,0
Всього	2409470	100	3134517	100	4093454	100	725047	958937	130,1	130,6

Джерело: побудовано автором за [56; 57]

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1 – Динаміка та структура доходів і витрат ПрАТ «СГ «ТАС» за 2022 – 2024 рр.

Показник	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення, +/-		Динаміка 2024 р. до 2022 р., %	Динаміка, %	
	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	2023 р. від 2022 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.		2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Прибутки											
Дохід від страхування	2379921	90,7	3021124	89,0	4286288	89,8	641203	1265164	180,1	126,9	141,9
Відсотковий дохід від фінансових активів, що не вимірюються за справедливою вартістю через прибуток/збиток	228760	8,7	364736	10,7	471607	9,9	135976	106871	206,2	159,4	129,3
Фінансові доходи за наданими страховими контрактами	17755	0,7	7862	0,2	-2741	0,0	-9893	-10603	15,4	44,3	-34,9
Фінансовий дохід від наявних контрактів на перестраховування	-1486	0,0	-301	0,0	375	0,0	1185	676	25,2	20,3	-124,6
Інші операційні доходи	0	0,0	0	0,0	15098	0,3	0	15098	х	х	х
Всього	2624950	100	3393421	100	4770627	100	768471	1377206	181,7	129,3	140,6
Витрати											
Витрати на страхові послуги	2012102	87,9	3043657	90,5	4371399	94,8	1031555	1327742	217,3	151,3	143,6
Чисті витрати за контрактами з перестраховування	82175	3,6	121486	3,6	157623	3,4	39311	36137	191,8	147,8	129,7
Чисті збитки від знецінення фінансових активів	7518	0,3	15644	0,5	34266	0,7	8126	18622	455,8	208,1	219,0
Інші фінансові витрати	6653	0,3	7175	0,2	7446	0,2	522	271	111,9	107,8	103,8
Інші операційні витрати	110948	4,8	153633	4,6	0	0,0	42685	-153633	0,0	138,5	0,0
Витрати з податку на прибуток	70974	3,1	21441	0,6	42809	0,9	-49533	21368	60,3	30,2	199,7
Всього	2290370	100	3363036	100	4613543	100	1072666	1250507	201,4	146,8	137,2
Прибуток											
Прибуток за рік	334579	х	30385	х	157084	х	-304194	126699	46,9	9,1	517,0

Додаток Д

Рисунок Д.1 – Елементи діджиталізаційної компоненти розвитку управління фінансами страхових організацій, [17]

Рисунок Д.2 – Динамічна модульна система клієнтоорієнтованого підходу, [17]

Додаток Е

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"	Дата (рік, місяць, число)	2022	КОДИ
Територія	М.КИЇВ	за ЄПР	12	12
Організаційно-правова форма господарювання	приватне акціонерне товариство	за КДР	04800000000000875983	
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя	за КОПФГ	230	
Середня кількість працівників	2 1 001	за КВЕД	65.12	
Адреса, телефон	проспект Перемоги, буд. 65, М.КИЇВ обл., 03062		5360020	
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 520	3 845
первісна вартість	1001	14 713	14 874
накопичена амортизація	1002	12 193	11 029
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	138 888	126 726
первісна вартість	1011	226 546	231 535
знос	1012	87 658	104 809
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	769 106	744 949
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	225 825	225 521
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	562 942	563 387
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 699 281	1 664 428
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	3 618	3 305
виробничі запаси	1101	3 618	3 305
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	310 069	311 480
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4 137	3 720
з бюджетом	1135	68	51
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	17 179	17 010
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	11 024	9 852
Поточні фінансові інвестиції	1160	407 514	706 070
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 637	122 529
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	1 637	122 529
Витрати майбутніх періодів	1170	1 125	2 131
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	153 223	115 288
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	114 349	91 745
резервах незароблених премій	1183	38 873	23 543

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	909 594	1 291 436
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 608 875	2 955 864

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102 000	102 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	81 103	81 103
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	16 397	16 397
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	394 340	553 598
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	61 869	116 590
Усього за розділом I	1495	655 709	869 688
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	14 430	15 599
Довгострокові забезпечення	1520	16 233	16 292
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	16 233	16 292
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	1 786 683	1 869 435
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	683 074	713 134
резерв незароблених премій	1533	1 103 609	1 156 301
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 817 346	1 901 326
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	12 504	13 514
товари, роботи, послуги	1615	49 006	89 218
розрахунками з бюджетом	1620	24 143	48 004
у тому числі з податку на прибуток	1621	23 833	47 604
розрахунками зі страхування	1625	1	-
розрахунками з оплати праці	1630	57	12
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	21 173	18 700
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	308	261
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	28 628	15 141
Усього за розділом III	1695	135 820	184 850
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	2 608 875	2 955 864

ЕП Царук Павло
Вікторович
ЕП Кульгінська
Ірина
Олександрівна

Царук Павло Вікторович

Кульгінська Ірина Олександрівна

¹ Кодифікація адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС" за ЄДРПОУ

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2023	01	01
30115243		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	2 274 876	2 156 765
премії підписані, валова сума	2011	2 432 613	2 449 545
премії, передані у перестрахування	2012	89 714	135 915
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	52 692	161 845
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	(15 331)	4 980
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(463 062)	(488 607)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	904 319	1 142 848
Валовий:			
прибуток	2090	907 495	525 310
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(52 664)	(51 152)
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(30 060)	(10 796)
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	(22 604)	(40 356)
Інші операційні доходи	2120	151 597	267 217
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(457 997)	(418 858)
Витрати на збут	2150	(2 110)	(3 293)
Інші операційні витрати	2180	(336 361)	(326 401)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	209 960	-
збиток	2195	(-)	(7 177)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	234 965	206 183
Інші доходи	2240	6 212	142 033
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(6 653)	(5 785)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(4 929)	(161 361)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	439 555	173 893
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(136 316)	(83 826)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	303 239	90 067
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	303 239	90 067

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 166	4 946
Витрати на оплату праці	2505	144 604	144 074
Відрахування на соціальні заходи	2510	32 720	32 269
Амортизація	2515	37 751	33 376
Інші операційні витрати	2520	865 886	845 623
Разом	2550	1 085 127	1 060 288

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Царук Павло
Вікторович
ЕП Кульгінська
Ірина
Олександрівна

Царук Павло Вікторович

Кульгінська Ірина Олександрівна

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"**

Територія **М.КИЇВ**

Організаційно-правова форма господарювання **Акціонерне товариство**

Вид економічної діяльності **Інші види страхування, крім страхування життя**

Середня кількість працівників ² **860**

Адреса, телефон **проспект Перемоги, буд. 65, М.КИЇВ обл., 03062**

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРРП

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ

UA80000000000875983

230

65.12

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на **31 грудня 2024** р.

Форма №1 Код за ДКУД

1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3 158	2 212
первісна вартість	1001	15 105	15 105
накопичена амортизація	1002	11 947	12 893
Незавершені капітальні інвестиції	1005	994	1 100
Основні засоби	1010	180 329	215 976
первісна вартість	1011	328 006	398 173
знос	1012	147 677	182 197
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	1 241 182	1 102 994
Заборгованість за внесками до статутного капіталу інших підприємств	1036	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	1 010 777	1 534 224
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 436 440	2 856 506
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 471	3 288
виробничі запаси	1101	4 471	3 288
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 719	15 044
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5 850	6 435
з бюджетом	1135	361	93
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	31 197	10 821
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17 927	25 435
Поточні фінансові інвестиції	1160	434 413	938 809
Гроші та їх еквіваленти	1165	107 045	109 817
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	107 045	109 817
Витрати майбутніх періодів	1170	491	688
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	91 603	126 518
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	88 801	124 011

резервах незароблених премій	1183	2 801	2 507
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	698 077	1 236 948
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	3 134 517	4 093 454

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102 000	102 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	140 605	182 025
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	16 397	16 397
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	541 123	698 207
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	800 125	998 629
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	8 323	14 956
Довгострокові забезпечення	1520	19 961	25 429
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	19 961	25 429
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	2 017 086	2 680 506
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	974 083	1 413 021
резерв незароблених премій	1533	1 043 003	1 267 485
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	2 045 370	2 720 891
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	18 438	12 826
товари, роботи, послуги	1615	123 257	137 585
розрахунками з бюджетом	1620	20 017	45 345
у тому числі з податку на прибуток	1621	20 017	44 682
розрахунками зі страхування	1625	-	351
розрахунками з оплати праці	1630	-23	2 117
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	255	338
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	127 078	175 372
Усього за розділом III	1695	289 022	373 934
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	3 134 517	4 093 454

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Царук
Павло
Вікторович
Кульгінська
Ірина
Олександрівна

Царук Павло Вікторович

Кульгінська Ірина Олександрівна

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Квитанція

Користувач: Соляр Элина Игоревна
Ім'я файлу: 800080030115243S010011510000004122024.XML
Підписи: Печатка Державна податкова служба України. "ОТРИМАНО" 43005393
"Шлюз захисту" Шлюз Держстат 37507880

Текст: Підприємство: 30115243 ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"
Звіт: Ф1. Баланс
За період: Рік, 2024 р.
Звіт доставлено до Системи електронного звітування органів державної статистики України 14.02.2025 у 12:03:54
Реєстраційний номер звіту: 9003520738 (800080030115243S010011510000004122024.XML)
Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України.
Кваліфіковані електронні підписи перевірено.
Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилок при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та (або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.

Попередження:

Всі рядки Ф.№1, крім рядків 1410, 1412, 1420 та 1495 повинні бути більше або дорівнювати 0.

Відправник: Система електронного звітування органів державної статистики України

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА
"ТАС"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ

2025

01

01

30115243

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за

Рік 2024

р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	4 084 889	2 907 158
премії підписані, валова сума	2011	4 881 262	3 539 924
премії, передані у перестраховування	2012	197 303	138 144
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	593 093	518 800
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	(5 977)	24 178
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 178 640)	(531 454)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	1 975 269	1 341 252
Валовий:			
прибуток	2090	930 980	1 034 452
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(429 584)	(249 532)
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(464 419)	(244 152)
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	34 835	(5 380)
Інші операційні доходи	2120	195 390	140 698
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(701 736)	(664 776)
Витрати на збут	2150	(3 699)	(3 392)
Інші операційні витрати	2180	(149 138)	(426 288)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(157 787)	(168 838)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	476 323	368 986
Інші доходи	2240	170 337	33 511
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(7 446)	(7 175)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(150 410)	(34 560)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	331 017	191 924
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(173 933)	(115 747)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	157 084	76 177
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	157 084	76 177

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 645	4 748
Витрати на оплату праці	2505	273 480	196 121
Відрахування на соціальні заходи	2510	46 230	38 271
Амортизація	2515	41 744	33 976
Інші операційні витрати	2520	1 834 333	1 197 799
Разом	2550	2 200 432	1 470 915

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

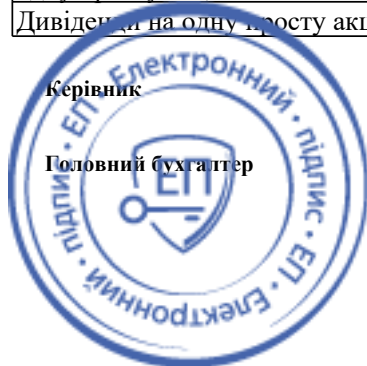
Керівник

Головний бухгалтер

Павло
Вікторович
Кульгінська
Ірина
Олександрівна

Царук Павло Вікторович

Кульгінська Ірина Олександрівна

Квитанція

Користувач: Соляр Элина Игоревна
Ім'я файлу: 800080030115243S010021510000005122024.XML
Підписи: Печатка Державна податкова служба України. "ОТРИМАНО" 43005393
"Шлюз захисту" Шлюз Держстат 37507880

Текст: Підприємство: 30115243 ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"
Звіт: Ф2. Звіт про фінансові результати (в тисячах)
За період: Рік, 2024 р.
Звіт доставлено до Системи електронного звітування органів державної статистики України 14.02.2025 у 12:03:46
Реєстраційний номер звіту: 9003520686 (800080030115243S010021510000005122024.XML)
Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України.
Кваліфіковані електронні підписи перевірено.
Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилок при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та (або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.

Відправник: Система електронного звітування органів державної статистики України

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XLVIII Міжнародної наукової студентської
конференції за підсумками науково-дослідних робіт
студентів за 2024 рік

(м. Полтава, 10 квітня 2025 року)

ПОЛТАВА 2025

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

*До Дня науки в Україні та
Міжнародного року
кооперативів 2025*

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
НАУКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XLVIII Міжнародної наукової студентської
конференції за підсумками науково-дослідних робіт
студентів за 2024 рік

(м. Полтава, 10 квітня 2025 року)

**Полтава
ПУЕТ
2025**

УДК 001:378.014.61"20"(477.53)(082)
А43

*Розповсюдження та тиражування без
офіційного дозволу Полтавського університету
економіки і торгівлі ЗАБОРОНЕНО*

Видано відповідно наказу по університету № 24-Н від 29 січня 2025 року.

Організаційний комітет конференції

Голова організаційного комітету – Н. С. Педченко, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ;

Заступник голови організаційного комітету – Н. І. Манжура, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ;

Ю. С. Матвієнко, канд. пед. наук, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;

О. В. Гасій, канд. екон. наук, доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, д-р техн. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

Л. М. Діденко, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ;

Ю. В. Перегуда, директор міжнародного науково-освітнього центру ПУЕТ;

Д. С. Семикоз, начальник відділу розвитку та інновацій ПУЕТ;

А. В. Філіпповський, голова Студентської ради університету ПУЕТ;

Д. А. Посполітак, голова Наукового товариства студентів ПУЕТ.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ.

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальний редактор – **Л. М. Діденко**, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

А43 **Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у ХХІ столітті: тези доповідей XLVIII Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2024 рік (м. Полтава, 10 квітня 2025 р.).** – Полтава: ПУЕТ. – 726 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-R). – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-472-7

Збірник містить тези доповідей XLVIII Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2024 рік. Проблеми, порушені авторами публікацій, вирізняються своєю актуальністю та новизною наукових підходів. Увагу зосереджено на висвітленні результатів наукових досліджень у різних галузях науки та якості вищої освіти. Збірник присвячено Дню науки в Україні та Міжнародному року кооперативів.

УДК 001:378.014.61"20"(477.53)(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-472-7

© Полтавський університет
економіки і торгівлі, 2025

СПІВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

**Всеукраїнська центральна спілка споживчих товариств
(Укркоопспілка)**

Полтавський університет економіки і торгівлі (Україна)

**Львівський торговельно-економічний університет
(Україна)**

**Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут (Україна)**

**Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця (Україна)**

Полтавський державний аграрний університет (Україна)

**Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка (Україна)**

**Євразійський національний університет
імені Л. М. Гумільова (Республіка Казахстан)**

**Університет національного і світового господарства
(Республіка Болгарія)**

**Кооперативно-торговий університет Молдови
(Республіка Молдова)**

**Таджицький державний університет комерції
(Республіка Таджикистан)**

УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Hellenic Mediterranean University (Греція)

Utenos kolegija (Литва)

ISMA (Латвія)

Inha University (Південна Корея)

УКРАЇНА:

**Вінницький національний медичний
університет імені М. І. Пирогова**

Криворізький державний педагогічний університет

Львівський торговельно-економічний університет

**Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького**

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»**

Полтавський університет економіки і торгівлі

Сумський національний аграрний університет

**Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького**

Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

**Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця**

**Хмельницький кооперативний
торгівельно-економічний інститут**

**Хмельницький кооперативний фаховий
коледж Хмельницького кооперативного
торгівельно-економічного інституту**

Дакало М. О.

Інформаційне забезпечення управління
прибутком підприємств споживчої кооперації..... 564

Дашевський А. С., Костогриз М. П.

Окремі аспекти аналізу інвестиційної нерухомості 566

Ivchenko Anton

Insurance Fraud and Methods of Combating IT 568

Кусов Ю. О.

Формування доходів місцевих бюджетів
України в умовах військового стану..... 570

Лісняк А. Д.

Окремі аспекти обліку та оподаткування
заробітної плати в сучасних умовах 574

Ляшкова Н. О.

Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах 577

Матюха Д. А., Шишкіна М. А.

Облік фінансових інвестицій:
проблеми та напрями удосконалення..... 579

Мигур Д. О., Сулим В. В.

Боргова політика України в умовах
війни та її соціальні наслідки 582

Мізгірєва А. І.

Історія розвитку бухгалтерського обліку в Україні 584

Москаленко Д. К.

Особливості оподаткування ФОП в умовах війни 586

Нінічук К. Р., Гусаренко Д. Ю.

Екологічні проблеми довкілля в умовах воєнного стану
(на прикладі м. Миколаївка, Донецька обл.)..... 589

Павлиш А. В.

Гібридна фінансова система: поєднання
фіатних та цифрових валют..... 590

Пилат М. В.

Роль міжнародного валютного фонду
у стабілізації світової економіки..... 592

– оцінюється ефективність управління інвестиційною нерухомістю;

– виявляються причини і тенденції зміни інвестиційної нерухомості» [1].

Об'єктом аналізу інвестиційної нерухомості є діяльність підприємства в частині здачі в оренду землі та нерухомості.

Належна організація аналізу інвестиційної нерухомості визначає результативність аналізу. Тому предметом аналізу інвестиційної нерухомості є «результати діяльності підприємства в частині здачі в оренду інвестиційної нерухомості та взаємозв'язки операцій та процесів, що виникають у ході такої діяльності, які є визначальними для досягнення мети аналізу інвестиційної нерухомості» [1].

Суб'єктами аналізу інвестиційної нерухомості – економічні структурні підрозділи підприємства, які причетні до аналітичної роботи. При проведенні аналізу інвестиційної нерухомості слід визначити джерела інформації, які будуть використовувати суб'єкти аналізу.

Сформувавши повну інформаційну базу для аналізу інвестиційної нерухомості, суб'єкт аналізу повинен належним чином спланувати свою роботу. Вважаємо, що план аналізу інвестиційної нерухомості повинен включати: мету, об'єкт, етапи, терміни виконання, виконавців, завдання, інформаційну базу, узагальнюючі документи за результатами аналізу інвестиційної нерухомості.

Список використаних інформаційних джерел

1. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.

INSURANCE FRAUD AND METHODS OF COMBATING IT

Anton Ivchenko, FC m-11

A. Sokolova, Associate Professor, Candidate of Economic Sciences – Academic Supervisor

Poltava University of Economics and Trade

The insurance sector plays a key role in the financial industry and has a significant impact on the country's economic development. However, the effective growth of the insurance industry is hampered by a number of factors, among which fraud is particularly prominent.

To ensure the efficient operation of insurance companies and their financial stability, it is necessary to implement an effective system for detecting and preventing insurance fraud. This is an extremely important task, as fraudulent actions can have serious negative consequences not only for the insurer itself, but also for its customers, partners and the entire insurance market [1].

According to L. Shirinyan's definition, «insurance fraud is a conspiracy or deliberately unlawful behavior of certain subjects of insurance relations, intentionally incorrect reflection (presentation) of data on the terms of the insurance contract, as a result of which such subjects are able to illegally change (use) the terms of the insurance contract in their favor or receive compensation without proper grounds arising from the law, to take possession of someone else's property or acquire rights to property by deception, breach of trust» [2].

Insurance fraud can be viewed as intentional actions of the parties to an insurance contract aimed at unlawfully obtaining personal benefits through deception or breach of trust [1].

The types of insurance fraud can be divided into several categories: by the level of participants: individual fraud, corporate fraud, internal fraud, etc.; by the stage of commission: at the stage of concluding a contract, at the stage of filing an insured event claim, at the stage of settling losses, etc.; by insurance sectors: auto insurance, health insurance, housing and property insurance, life and health, etc.

The main mechanisms and schemes of insurance fraud include fictitious insurance events, overstatement of losses, repeated receipt of compensation, forgery of documents, etc.

The main methods of combating insurance fraud are: the use of digital technologies (Big Data and AI to detect suspicious schemes; analysis of customer behavioral patterns; blockchain implementation to protect against fraud); creation of insurance claims databases (information exchange between insurance companies; blacklists of fraudsters); strengthening legal liability (introduction of criminal liability for insurance fraud; improvement of the regulatory framework; staff development; training of employees in detecting and investigating fraud).

Thus, one of the most effective ways to combat insurance fraud is to introduce digital technologies in the insurance sector, as they significantly reduce the time required to detect and investigate fraudulent schemes. The successful application of digital solutions plays a key role in the fight against criminals who are constantly improving their fraudulent methods.

In particular, artificial intelligence contributes to the effective prevention of insurance fraud by analyzing anomalies and behavioral patterns, monitoring insurance policies, detecting fraud, and assessing risks. The use of machine learning allows for continuous improvement of systems and a risk-based approach. This helps insurance companies minimize financial losses and increase the reliability of insurance programs.

In addition, biometric technologies provide a high level of security, allowing to confirm the identity of the client and prevent fraud at the identification stage. Online platforms and specialized portals help automate processes, allowing for a faster response to suspicious cases. The use of these technologies, combined with advanced data analysis algorithms, increases the efficiency and reliability of the insurance industry in the fight against fraud.

Thus, insurance fraud is a serious challenge for the insurance business, as it leads to financial losses, tariff increases and loss of customer confidence. The use of modern technologies, strengthening of control and cooperation between insurance companies help to effectively combat this problem.

List of used information sources

1. Bohrinovtseva, L., & Bondaruk, O., & Kliuchka, O. (2024). Methods of combating insurance fraud in modern development conditions. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. № 1(13). P. 107–117. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/255/210> (in Ukrainian).
2. Shirinian, L. V. (2020). Competitiveness of the insurance market of Ukraine in conditions of intensification of globalization processes. *Kuiv : Vydavnytstvo Lira*. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/96299115-3a21-415c-809f-8c8f37895e22/content> (in Ukrainian).

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Ю. О. Кусов, студентка спеціальності *Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, група ФБССФР б 21*

Ю. А. Глущенко, канд. екон. наук, доцент – науковий керівник
Полтавський університет економіки і торгівлі

Важливою складовою в структурі місцевих фінансів є доходи місцевих бюджетів, що дозволяють забезпечити виконання місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування як власних, так і, делегованих державою повноважень.